

Příprava

ku

první zpovědi a sv. přijímání.

Sepsal

Jan Doležel,

professor náboženství na vyšších školách reálních

v Mor. Ostravě.

Díl II.

Příprava ku prvnímu sv. přijímání.

Cena 60 kr.

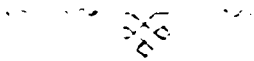

V MOR. OSTRAVĚ 1885.

Nákladem vlastním. — Tiskem Frant. Wattolika, Mor. Ostrava.

**Schválena nejdůstojnější konsistoří olomúckou dne
4. března 1885, č. 2079.**

Předmluva.

Když jsem r. 1881. v »Pastýři duchovním« uveřejnil kratinkou »Přípravu ku první sv. zpovědi«, byl jsem z mnoha stran požádán, abych vydal i Přípravu ku prvnímu sv. přijímání. Žádosti té chtěl jsem již tenkrát vyhověti; ale slyše, že se chystá nový katechismus pro diecese českomoravské, odložil jsem práci až do vydání téhož katechismu. Zatím uplynulo více roků, a katechismu společného posud nemáme, ani snad míti nebudeme. Proto jsem uznal za dobré, déle neodkládati, a spracoval jsem »Přípravu« tuto na základě katechismu ode mne vydaného a v diecesích našich známého. Úvahy a příklady vzaty jsou částečně z výborné Schmittovy knihy »Der Erstkommunikanten-Unterricht« s povolením téhož spisovatele. I podávám práci tuto veledůstojnému duchovenstvu koje se nadějí, že bude tak příznivě přijata, jako »Příprava ku první sv. zpovědi« roku minulého vydaná. Kéž ji provází požehnání božského dítek přítele na přímmluvu ss. věrověstů našich!

V Mor. Ostravě, na den úmrtí sv. Cyrilla 1885.

Spisovatel.

Hrubší omylové tisku.

~~~~~
Stránka 57., řádek 14. z dola místo celou čti: zase.
" 60., " 18. " " rozuměti čti: slyšeti.

D I L II.

PŘÍPRAVA KU PRVNÍMU SV. PŘIJÍMÁNÍ.

**„Singularem solertiam parochorum exigit prima
communio parvulorum, a qua saepe totius vitae
ratio pendet ipsaque aeterna salus.“**

Conc. Strigon. a. 1858.

I. Úvahy o prvním sv. přijímání.

1. O důležitosti prvního přijímání.

Stává se častěji, že míváme ve škole i některé dítě nekatolické. Chodí-li k nám dítě takové již od první třídy, navyká modlitbám našim, naslouchá s radostí výkladu našemu, učívá se nezřídka i katechismu, navštěvuje pravidelně kostel náš, líbá vděčně ruce naše, kdykoli nás potká, a vidí-li spolužáky své ke správě Boží choditi, zalívají se mu slzemi oči, že ono s nimi nemůže, nesmí. Pravíme si v duchu: „Toto dítě, nestane-li se kdysi katolickým, nebude aspoň sdíletí nenávisti souvěrců k církvi naší.“ Tu se blíží den konfirmace. Dítě již nepřichází do náboženské hodiny naší, potkáme-li je, ostýchá se nás, a sotva jest po konfirmaci, ani si nás nevšímá, aneb se nám dokonce vyhýbá. Tamta jest všeliká důvěra, oddanost a úcta k osobě naší a náklonnost k víře katolické. Vidíme z toho, jak úsilovně a s jakým úspěchem připravují protestanští duchovní svěřence své k první jich večeři Páně, a jak hluboko dovedou v krátkém čase zakořeniti v srdci mládeže lásku k církvi své a nenávisť ke katolicismu.

V Německu žili nedávno manželé, muž nekatolik a žena katolička. Měli dvě dcerušky. Obě byly zbožnou matkou svou po katolicku pečlivě vychovány. Starší měla již brzy k sv. přijímání přistoupiti, když tu náhle matka zemřela. Její poslední slova byla: „Drahý muži, vyplň mi jedinou prosbu: Nedopusť, aby se děti odcizily víře své.“ A muž, ač nekatolik, jí to slíbil. Brzy však i on

zemřel a děti se dostaly do ryze protestantského města k tetě nekatolické. Tu měly pravý očistec. Teta před nimi hanobila víru katolickou, jak jen mohla, posílala je do školy nekatolické a vyptávala se denně, co z luterského katechismu se naučily. Ubohé děti neodpovídaly a byly za to týrány. Jedinou útěchou jim bývaly chvíle volné. Tu si poplakaly a se vespolečně ku stálosti u víře napomínaly.

Minul rok. Byla neděle květná. Protestanti davem se hrnuli do kostela, neb měla býti confirmace dítek. Mezi confirmanty byla též starší z oněch dvou sester. Bledá na smrt stála tam, a když přišla řada na ni, třesoucíma rtoma odříkala se víry katolické. Mladší sestra byla také v kostele a slze proudem hrnuly jí po lících. „Ale jak pak jsi to mohla jen učiniti?“ přivítala sestru z kostela. „Já jsem mohla tak učiniti a ty učiníš brzy též tak“, byla odpověď. V tom udeřila hodina dvanáctá. Jindy se modlivaly sestry spolu Anděl Páně, ačkoli se nezvonilo. Tenkrátě však pravila starší sestra: „Modli se jen sama, mé rty už nikdy modlitby té nebudou říkati.“ — Minul druhý rok. Byla zase o neděli květné confirmace dítek, a — mladší sestra také přísáhala na víru luterskou! Ejhle, opět vliv přípravy confirmační!

Jestliže duchovní protestantští tolik se přičiňují, aby žáky k jejich večeři Páně náležitě připravili; jakou odpovědnost uvalil by na sebe kněz katolický, jenž by přípravu k pravé Večeři Páně jen ledabylo odbýval a dítky ve víře samospasitelné utvrditi obmeškal! Jest zajisté příprava tato a z ní pochodící hodné přijímání dosahu nesmírného, ať již pozorujeme katechumeny, nebo farníky, aneb kněze samého.

a) Vizme předně katechumeny. Tito stojí v době prvního přijímání takofka na prahu života samostatnějšho. Posud se dávali k dobru voditi, nyní pak mají samovolně pro Boha a cnosť již se rozhodovati. Posud neznali mnohých žádostí nezřízených a nebylo potřeba, proti nim bojovati. Nyní pak ohlašují se v nich tyto žádosti co den mocněji a proto jim potřeba učít se přemáhati. V té tedy době musíme položití základní

kámen k jich pozdější budově života. V té době musíme se přičinit, aby v duši jejich dřívě se uhostil Kristus, než se tam usadí Belial. A toho docílíme náležitým jich připravením k prvnímu přijímání. Totož zajisté má rozhodný vliv na celý pozdější život. Neb jaké první přijímání, takové bývá též mládí. a jaké mládí, takové z pravidla i stáří. Pravit' Duch Boží: „Adolescens juxta viam suam gradiens, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.“ (Prov. 22, 6)

U přípravě této netřeba se ani dosti málo obávati, že by se minula s výsledkem žádoucím. poněvadž tu sám Spasitel milostí svou přispívá. Jako slunce růžovou září svou předeseílá, prvé než vyjde: podobně obohacuje Pán Ježíš milostí svou již napřed ony duše, jimžto se chce zjevití, k nimžto chce přijíti. Proto vidíváme, že děti u přípravě k prvnímu přijímání bývají chápavější a povolnější, že bývají pozornější a pilnější, že bývají svědomitější a horlivější co do konání křesťanských povinností a odkládání chyb. Jestliže pak milost' Boží již před sv. přijímáním na katechumeny tak patrně působí, jakého blahodarného vlivu jest se nadíti teprv od přijímání samého!

Zkušenost také potvrzuje, že první hodné přijímání zůstává v duši člověka dojem trvalý, jenž z paměti jeho nikdy nevymizí, jenž mu nezfídka bývá jedinou hvězdou ochrannou v pozdějším věku, jenž stává se třebas po dlouhých létech v rukách Božích prostředkem ku spasení jeho. A není divu. Hodným přijímáním otvírá se člověku život nadpřirozený, pln radosti, pokoje a blaha, jenž člověka úžeji s Kristem spojuje a ho před poblouzením chrání. Jestliže pak přece pobloudil, aneb snad i hluboko do neřesti zabředl, tane mu aspoň občas na mysli ztracený ráj. A tu mimoděk porovnává nynější své hryzení svědomí s dřívějším blahým poklidem duše, a uvažuje, jako marnotratný syn, co byl hříchem ztratil. I svírá se mu srdce spasitelnou lítostí pořád více a více, až se rozhodne: „Surgam et ibo ad patrem meum!“ (Luk. 15, 18.)

Krásným toho dokladem jest, co vypravuje S e g u r ve svých „Abendstunden.“ „Byl jsem“, dí on, „volán do nemocnice k mladíkovi těžce nemocnému, jenž nechtěl o

zaopatření ani slyšeti. Všelike domlouvání mé bylo marné. Tu mi napadla šťastná myšlenka. Tázal jsem se ho, zdali první své přijímání hodně vykonal. Otázka tato působila na něho mocí jako elektrickou. Zlostná tvář jeho pojednou se vyjasnila a on šeptal: Ano, pane! A nebyl jste tenkrát šťasten a blažen? Ó, velmi! povzdechl a oči se mu zarosily. I uchopil jsem ruku jeho řka: A víte, proč jste byl tak šťasten a blažen? Povím vám to. Měl jste tenkrát čisté svědomí, miloval jste Boha, byl jste dobrým křesťanem. A toho štěstí může se vám i nyní dostati; Pán Bůh jest tentýž, co dříve. Neníliž pravda, pokračoval jsem po chvíli vida, že usedavě pláče, že se chcete zpovídati? O ano, chei! zvolal, a vzpřímil se na loži, aby mne objal.“

Ejhle! Pohná upomínka na první hodně přijímání postarila tohoto hříšníka obrátiti, a duši jeho záhuby věčné uchovati. Z toho vidno, jak velikého dosahu jest ono přijímání a jak důležitá příprava k němu. Toť věru doba, které dlužno využítkovati, neboť podobná se nenaskytne již nikdy.

b) Pozorujme dále farníky. Toužívá se na zlé časy, na nevěru a pokaženost mravů. A to vším právem. Má-li však pomozeno býti, má-li duch křesťanský opět oživnouti, může se tak státi jenom a jedině dobrým odchováním mládeže dorůstající. A nejlepším prostředkem k tomu jest první hodně přijímání. Vidíváme zajisté, že již před svatým přijímáním stávají se děti nezdědka malými apoštoly, působíce k duchovnímu obrození rodin svým příkladem, svými modlitbami, svým přimlouváním. Mnohdy již přivedlo takové dítě prosbami svými netečné a lhostejné rodiče své k tomu, že opět do kostela chodili a církevní půst zachovávali. Když pak ony děti ke stolu Páně přistupují, a radostí, láskou a horlivostí planou, tu zřejmě vidíme, že a jaký pokrok v životě křesťanském učinily, a můžeme právem souditi, že tato horlivost utěšené kdysi ponese ovoce. První svaté přijímání jest jakoby teploměrem jich lásky k Bohu, jest zkušebným kamenem jich křesťanského života, jest, hodně-li se koná, zárukou lepší budoucnosti pro celou farnost.

První sv. přijímání má však mocný, ba neodolatelný vliv i na farníky, kteří jemu přítomni jsou. Vidí oni zbožnost a blaženost, s jakou děti jejich přijímají, a tu zalétají myšlenkami k době mladosti své, kdež podobně zbožni a blaženi byli. Oni pozorují živou víru dítek svých a tu se i v jejich duši rozptylují mraky nevěry. Oni patří na vespólnou lásku dítek různých rodin a tu taje i v jejich srdcích nepřítelství led. Věru, kdybychom nahlédnouti mohli do duše farníků při prvním dítek přijímání, uviděli bychom, jak hluboký a trvalý ono působí na ně dojem; uviděli bychom, jak mnohý nevěrecký otec, jak mnohá vlašná matka, jak mnohý nevraživý soused získání jsou Bohu u příležitosti té.

c) Svědomitým připravováním dítek dostává se i knězi samému užitku, jehož ani nelze dosti oceniti.

Předně získá kněz srdce dítek a jich rodičů. Požíval-li dříve lásku dítek, vidí tuto lásku nyní zdvojnásobněnou. Děti lnou k němu s celou důvěrou, otvírají mu ochotně srdce své, sdělují mu upřímně všeliké pokušení a nebezpečí duše své. Jak mnoho tu nabyl prostředků, aby tyto děti mohl později upozorniti, varovati, utvrzovati a pobloudilé opět Bohu navrátiti! Získá-li však srdce dítek, získá tím také srdce rodičů a nakloní je sobě i dobré věci. Rodiče vidí, že se dítě stává pobožnějším, pilnějším a poslušnějším, a tu byť knězi prvé nehrubě byli přáli, počínají o něm jinak souditi, a splácejí mu důvěrou a láskou péči jeho, jižto dítkám jejich byl věnoval. A jsou-li jemu nakloněni, budou také přístupnější svaté věci, jakou zastává. Stalo se, že kněz, jenž z vlastního popudu a bezplatně připravoval schopného žáka nekatolického do škol vyšších, tím přízeň rodičů jeho tou měrou získal, že se celá rodina k víře katolické obrátila. Starším duchovním v Čechách jsou snad ještě v živé paměti dva hodnostáři církevní z rodiny té. Neměla by tedy přízeň rodičů katolických k osobě duchovního míti vlivu na jich smýšlení náboženské?

Dále bývá kněz připravováním dítek sám mocně rozrušen a povzbuzen. A není jinak ani možná. Vypravuje-li, dětem o lásce milého Spasitele, o štěstí, jaké je očekává

a vidí-li, jak pevná jest víra jejich a jak vroucí touha jejich: tuť musí také oživnouti jeho víra a vzplanouti též láska jeho. Ano, jako sluncem jarním taje led a květinky k novému se probouzejí životu: podobně se láskou dítek rozehřívá chladné jindy a suchoparné srdce knězovo a mnohá květinka dobrého úmyslu ohlašuje se v duši jeho. Ovšem neschází též bouře, nechybí též předhůzky a výčitky svědomí: „Proč i ty nezůstal's jako tyto děti? Proč i ty nepřistuješ k oltáři se srdcem tak čistým, s touhou tak vroucí? Proč jsi dal ustydnouti prvotní své lásce k Bohu? Proč jsi ochabl v horlivosti své? Viz, jak svědomitě připravují se tyto děti, a ty tak netečným a vlažným jsi!“ Ale i tato bouře vnitřná neškodí, ba jest na veliký užitek, budíc lítost a dobrý úmysl.

Mimo to nabývá kněz připravováním dítek sám ne-
tušených radostí. Miluje-li tyto dítky láskou dobrého pa-
stýře a duchovního otce, hledí-li na ně okem víry, uva-
žuje-li, že je k milému Spasiteli vede a jemu v duších
jejich stánek připravuje, vidí-li dále kněz, jakou láskou a
vděčností k němu lnou, jak ochotně a svědomitě slov jeho
šetří, pozoruje-li, jak se ovoce polepšení u nich ukazují
a zárodky k jich životu náboženskému utěšeně klíčí a se
rozvívají, cítí-li takorůžka vání Ducha Božího, a sleduje-li
účinky milosti v útlých srdcích těchto: jaký to pro něho
zdroj radostí nejkrásnějších a nejčistějších! Věru, větších
radostí nabývá tu kněz, nežli vlastní rodiče dítek, a ho-
diny, jež věnuje přípravě té, bývají nejkrásnějšími chvílemi
jeho života.

Má-li však radostí takových se dočkat, třeba mu
pře, horlivosti a lásky více než dvojnásobné. Běžíť nyní
o to, aby děti k milému Spasiteli nejhlubší úctou na-
plněny byly, jej vroucí láskou sobě zamilovaly a po spo-
jení s ním co nejmocněji zatoužily. Běží dále o to, aby
sobě hříchu co nejvíce zošklivily, příležitosti k němu se
varovaly, nový bohumilý život započaly a v něm sobě
libovaly. To pak se nedocílí výkladem chladným a sucho-
párným, jenž toliko rozum vzdělává, ale srdce nepohnuto
nechává, byť tento výklad byl sebe obšírnější a důklad-
nější.

Z takového výkladu vzešlo by jen vlažné a lhostejné přijímání a tedy nesmírné *lucrum cessans* a *damnum emergens*. Tu potřeba slova živého a vřelého, jež srdce dětské jímá, rozehřívá, uchvacuje a proniká.

Ale k srdci mluvití dovede jen takový katecheta, který sám jest srdce vřelého, láskou k dětem jatého a posvátným zapalem pro cnost i ošklivostí před hříchem naplněného. Proto se musí dříve sám o patřičnou duševní náladu přičiniti a v sobě takové city vzbuditi, jaké má katechumenům vštípití. A toho docílí konaje častější pobožnost k nejsvětější Svátosti a uvažuje, jaké se mu dostane útěchy v životě a odměny po smrti, jestliže miláčky Kristovy vzdělá a ušlechťí, ovečky drahou krví jeho vykopené záhuby ochrání, je v nevinosti zachová a takto nebi získá.

Především pak potřeba, aby sobě katecheta vyprosíl požehnání Božího k úkolu tak nesnadnému. Viť zajisté, že praví písmo: „*Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.*“ Proto má denně o kněžských hodinkách, o mši svaté a o návštěvě nejsvětější Svátosti sebe i komunikantů pamětliv býti, mši svatou na dotčený úmysl obětovati a rodiče upozorniti, aby jej modlitbami svými podporovali. V některých diecesích zřejmě jest nařizeno, aby na začátku přípravy dítek mše svatá za ně se obětovala, a rodičům s kazateluy se vyložilo, jaké mají u příležitosti té povinnosti k dítkám svým. A proslulý biskup Ketteler vydal k tomu cíli překrásný spis, jehož název: „*Worte der Belehrung und Ermahnung an alle christlichen Eltern über ihre Pflichten bei der Vorbereitung ihrer Kinder zur ersten heiligen Communion.*“ Mainz. Kirchheim. 1874. Neškodilo by jistě, spis ten přeložiti a mezi lidem naším jej rozšířiti.

2. Kdy mají dítky ponejprv přijímati?

Otázka tato předůležitá doznává v praxi odpovědi nejrůznějších. V některých diecesích německých chodívají děti k prvnímu přijímání, když vystupují ze školy, totiž po 14. roce svém. V Bavorsku pak a v Rakousku, ze-

jména v diecesi Brixenské, již po 8. neb 9. roce přistupují ke stolu Páně. Rozdíl tu o celých 6 let! Různost praxe této jest tím nápadnější, poněvadž máme zákony církevní, kteréž všeliké libovolné jednání u věci té vylučovati se zdají.

Čtvrtý sněm Lateranský zřejmě nařizuje, že mají děti ke sv. přijímání vedeny býti, jakmile dosáhly let „discretionis.“ Tridentinum pak potvrzuje nařízení ono, klatbou vyhrožujíc každému, kdo by se opovážil, popíratí povinnost uloženou řečeným sněmem.

Nastává tedy jen otázka, co se vyrozumívá rokem discretionis. Někteří theologové míní, že se jím rozumí ono stáří dítěte, kdy schopno jest, hříchu smrtelného se dopustiti a tudíž svátost pokání přijati. Toť ovšem pravda, jde-li o svaté přijímání per modum viatici, poněvadž tu užitek ze svatého přijímání plynoucí ospravedlňuje nedostatečnou disposici dítěte. (Benedikt XIV. de syn. dioec. lib. VII.) Proto také nebude kněz nikdy na váhách, smí-li dítě nebezpečně nemocné a ku sv. přijímání ještě nepřipravené tělem Páně posilniti, rozeznává-li jenom pokrm nebeský od pokrmu obyčejného.

Ale jinak má se věc s prvním přijímáním dítek zdravých. Těm potřeba větší dospělosti rozumu, důkladnější známosti sv. náboženství a bedlivější přípravy. Dobře tudíž praví sv. Alfons z Liguori, že se oním rokem discretionis míní ono stáří, kdy dítě dovede Tělo Páně od pokrmu obyčejného rozeznati a je s úctou a s užítkem požívati. (Lig. VI. tract. 3. cap. 2.) I opírá se při tom o výrok sv. Tomáše Aquinského, jenž dí: „Dicendum, quod pueris usu rationis carentibus, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem et corporalem, non debet Eucharistia dari. Pueris autem jam incipientibus habere discretionem etiam ante perfectam aetatem, potest dari, si in eis signa discretionis appareant et devotionis.“ (Thomas Aq. 4. dist.)

A kdy se nalézá dítě na takovém stupni dospělosti, že může s úctou a s užítkem přijímati? Sv. Tomáš praví, že okolo roku 10. neb 11. a sv. Alfons dí, že mezi rokem 10. a 14. Povážíme-li, že jenom některé děti,

jichžto rozum příliš pozdě se vyvinuje, aneb které školu příliš málo navštěvovaly, potřebné dospělosti ku přijetí Svátosti oltářní až ve 13. neb dokonce 14. roce nabývají, můžeme směle tvrditi, že školní mládež mezi rokem desátým a dvanáctým dostatečně schopna a tedy i povinna jest, Tělo Páně přijati.

Že první přijímání před rokem dvanáctým odbývati se může a má, vysvítá jasně ze slov papeže Benedikta XIV. (de syn. dioec. lib. VII.), jenž takto dí: „Haud enim leviter delinquere credimus, qui pueros etiam duodennes et perspicacis ingenii sinunt ex hac vita migrare sine Viatico hanc unam ob causam, quia scilicet nunquam antea, parochorum certe incuria et oscitantia, eucharisticum panem degustarunt.“ A sněm Kolínský z r. 1860 výslovně nařizuje, že s prvním přijímáním dítek nemá se odkládati až k době jich vystoupení ze školy, totiž do roku 14. Zníť usnešení jeho: „Tempus primae communionis confundendum non est cum tempore, quo pueri e schola dimittuntur; ubi enim de ss. Eucharistia sumenda agitur, ingenii, indolis, profectus morumque ratio habenda est. Attendendus tamen est, qui pro ss. Eucharistia primum sumenda assignatus fuerit ab Ordinario aetatis terminus infimus et supremus; quare parochi illos, qui extremo hoc termino minus maturi videntur, speciali et privata cura disponere studebunt.“

V diecesi Frýburské ustanoven ukončený rok 11. za terminus infimus, po němž dítě ke sv. přijímání připuštěno býti smí. Kde tedy nejdůstojnějším ordinariatem určen takovýto terminus infimus aneb supremus, dlužno se dle něho řídit. Kde však dotýčného nařízení nestává, má katecheta ovšem na vůli, žáky své buďto již po 10. aneb až ve 12. roce věku jejich k prvnímu přijímání připustiti. Ale čím později to učiní, tím trvalejší a mocnější dojem zůstaví sv. přijímání v srdci dětském a tím rozhodnější bude vliv jeho na budoucí život dítěte.

Bylo by však pochybeno, jedině stářím dítek se řídit a je všechny bez rozdílu ke sv. přijímání připustiti, jakmile žádaného roku dospělosti dosáhly. Nutno tu jiných též ohledů šetřiti. Děti příliš těkavé a hlubších dojmů

ještě neschopné jest radno aspoň na rok od stolu Páně zdržeti. Děti méně schopné mají až do posledního roku čekati a mezitím i soukromě poučovány býti. Děti schopné, pilné a mravné mají hned v prvním roce dospělosti své připuštěny býti. Za to však schopné sice, ale rozpustilé a lenivé mají na tak dlouho se odkázati, až podají důkazů svého polepšení.

Připravování dítek děj se vždy ve třídě nejvyšší a přibertež se k němu s dorozuměním správce školy onino žáci nižších tříd, kteří již mají ze školy vystoupiti. *)

Ohledně doby prvního přijímání nestává předpisu obecného a bývá tu praxe tolikéž rozdílná. Nejčastěji volívá se k němu neděle provodní, a tož den jistě nejprůhodnější, proto že již v prvotní církvi toho dne novokřtenci ponejprv ke stolu Páně přistupovali. Proto učiníme dobře, přidržíme-li se též praxe této.

Po neděli provodní obrací horlivý katecheta ihned zřetel ku komunikantům příštího roku. K tomu cíli si je poznačuje, jména jejich ve škole předčítá a spolu je upozorňuje, že se dostane podobného štěstí tomu z nich, který bude pilným a mravným, ale také že bude od sv.

---

*) Ve příčině připravování dítek ku sv. zpovědi a sv. přijímání nařizuje vynesení ministerské ze dne 22. prosince 1876 takto:

Pokud se má připravení katolické mládeže k přijímání svatých svátostí vyučováním ve školách obecných docíliti, bude muset pravidelně tvořiti část náboženského vyučování, které se koná ve vyučovacích hodinách, k tomu učebnou osnovou a rozvrhem hodin ustanovených. Kdyby toho však na některých místech poměry vyžadovaly, aby k tomu zvláštní přípravné vyučování mimo pravidelný vyučovací čas odbýváno bylo, ku kterému by žáci ze strany školní přidrženi býti měli, jest dle §. 5. říšského zákona o školství ze dne 14. května 1869 a dle §. 50. školního a vyučovacího řádu ze dne 20. srpna 1870 zapotřebí, aby dotýční církevní úřadové svá ustanovení správci školy okresní radou oznámili. Aby se takovým odůvodněným požadavkům vyhovělo, tomu nejsou školní zákony na odpor, jenom budiž z pedagogicko-didaktických příčin hleděno k tomu, aby takové mimořádné vyučování náboženství příslušný učitel náboženství dotýčné školy odbýval, aby bylo jenom na několik týdnů školního roku obmezeno, a aby se konalo ve školních místnostech, jako obyčejné vyučování náboženství. Povstane-li mezi církevními a školními okresními úřady rozepře, ať o tom dle instance vyšší školní úřady rozhodnou.

přijímání vyloučen, kdo i toho roku zůstane rozpustilým a lenivým. Na to je poučuje, jak důležité jest obzvláště první sv. přijímání a jak potřebna již nyní příprava k němu. I napomíná je, aby proto denní modlitby své pilněji konali, před nejsvětější Svátostí častěji se modlili, Rodičku Boží sv. růžencem ctíli a vzývali, a svědomí své každodenně zpytovali, by takto hlavní vadu svou poznali a ji snadněji odstraniti mohli.

Především pak pozoruje katecheta nové komunikanty co nejbedlivěji v kostele, ve škole, mimo dům a hlavně ve zpovědnici, radí některým ku častější zpovědi, a pochybí-li ten onen, ukazuje mu, jak to nedůstojno dítěte, které již má ke stolu Páně přistoupiti. Možná-li, hledí se i s rodiči dorozuměti, obzvláště běží-li o hříchy tajné a vady hrubší, radě jim, kterak by měli spolupůsobiti, aby dítě hříchů řečených se varevalo. A oni to jistě s radostí učiní, řekne-li se jim také, že od spolupůsobení toho závisí doba prvního přijímání dítek jejich.

3. Místo, doba a objem přípravy.

Zde onde bývají dítky ke sv. přijímání v kostele a nikoli ve škole připravovány. Trváme však, že se k tomu cti škola lépe hodí; dílem proto, že příprava tato padá ještě v dobu zimní a tudy dětem slabším aneb nedostatečně oděným nelze v kostele dlouho vytrvati, dílem také proto, že se ve škole snadněji docíliti dá nerušená pozornost a tedy i potřebné naladění myslí. Naproti tomu není na škodu, ba jest velmi užitečno, odbývá-li se v kostele poslední hlavně ascetická příprava na generalní zpověď a na neděli provodní.

Praví-li se, že by celé vyučování v kostele díti se mělo, poněvadž tu možno s ním spojití hned jisté pobožnosti a duchovní cvičení, odpovídáme k tomu, že se takovéto pobožnosti mohou také ve škole konati, aneb kde tomu okolnosti dovolují, po vyučování školním v kostele.

Vzhledem k době vyučovací nalézáme též praxi rozdílnou. Někde začíná se přípravou v čase postním, jinde o novém roce a opět jinde v adventě; ba někteří

příliš horliví duchovní chtějí, aby trvala rok neb dokonce dva roky. Avšak i byť bychom ohled brali na různé okolnosti místní, nezdá se nám radno býti. přípravu tuto na rok a tím méně na dva roky prodlužovati, poněvadž by stálým výkladem a opakováním tétož látky předmět sám vši poutavosti a zajímavosti pozbyl a následkem toho i děti roztržitými a nevěšmavými se staly.

Dobře u věci té praví Bamberský list pastýřský z r. 1866: „Co do přípravy k prvnímu přijímání připomínáme všem katechetům slova: Ne nimis! Klademeť největší váhu na to, aby komunikanti s posvátným zápallem přípravě té naslouchali, po milém Spasiteli upřímně zataoužili a štěstí očekávanému z plna srdce se těšili. Trvá-li tedy příprava ta celého půl roku, opakuje-li se při ni vše, co posud byli slyšeli, a povstane-li tím v nich vědomí, že jim nyní potřeba více než jindy se učiti a namáhati, anebo přiberou-li se ku přípravě té již i komunikanti příštího roku: tuť se ztratí brzy ona slavnostní nálada, s jakou vyučování počalo, a v srdcích komunikantů zůstane jenom neblahá upomínka na trápení, jaké vystáli, a radostný pocit, že trápení toho navždy jsou sprostěni.“

Ačkoli pak příliš dlouhá doba přípravovací nikterak se nezamlouvá, bylo by zase z druhé strany pochybeno, teprv o čase postním komunikanty připravovati, poněvadž by tu nebylo lze ani učení o nejsvětější Svátosti důkladně probrati. Nemíneme se tedy snad s pravdou, díme-li, že by se již po novém roce počítati mělo s přípravou aspoň vzdálenější. Kolik hodin týdně příprava ta vyžaduje, nedá se určitě stanoviti. Závisí to od poměrů místních a předběžného vzdělání dítek. Je-li třeba více než dvou hodin vyučování v náboženství zákonem předepsaných, musí ovšem katecheta s úřady školskými u věci té se dorozuměti.

Co do objemu látky přípravné jest opět praxe velmi rozdílná. Někteří míní, že by se měl celý katechismus aspoň zběžně probrati. To však věci zhola nemožnou jest, dílem pro nedostatek času a dílem proto, že zejména mladším komunikantům celý katechismus dříve ještě zevrubně se nevykládal. Jiní tvrdí, že by se měl

obzvláště moment apologetický o zjevení a božském původu katolické víry a církve na základě dějin probrati. I to pokládáme z příčin uvedených za věc nemožnou, ale připouštíme, že může a má u přípravě komunikantů dotknuto býti momentu apologetického zvláště tam, kde mnoho jinověrců jest, aneb kde se nevěra zahrnula a život křesťanský za své vzal.

Po našem zdání nedá se ani náležitě určití, mnoho-li katecheta s prvokomunikanty probrati má. Zavisí to od jich vědomostí a schopností, od času, jaký se může přípravě té věnovati, vůbec od různých poměrů místních a školních, podobně jako doba připravovací. Co však při nejmenším a důkladně probráno býti musí, jest učení o svátosti oltářní, o mši svaté a o sv. přijímání.

Má-li katecheta více času, může z počátku stvoření a povolání člověka, pád prvých lidí a jeho následky opakovati, na to 2. 3. 4. článek víry probrati a výkladem, že nám Pán Ježíš potřebnou milost zjednal, k další přípravě o svátostech vůbec a o svátosti oltářní zvláště přechod učiniti. Ku konci přípravy nutno s komunikanty také svátost pokání a hříchy proti přikázáním opakovati, aby zpověď generalní dobře vykonali. Nemíní však nikdo, že by látka tuto uvedená široce a dopodrobna vysvětlovati se měla. Sluší se tu řídití pravidlem: Non multa, sed multum! Raději méně a důkladně, nežli mnoho a povrchně. Za to budiž při celém vyučování, kdykoli se naskytne příležitost, vždy ku svátosti oltářní a k hodnému přijímání poukazováno.

4. Spůsob vyučování.

Nemíníme tu o methodě vyučovací vůbec se rozhověti, nýbrž jenom čeho u přípravě prvokomunikantů zvláště šetřiti dlužno, ukázati.

Především má katecheta něžnou k nim láskou proniknut býti. Všeliké lhostejné, chladné a přísne jednání neb chování zhonbně by působilo na děti. Vždyť běží hlavně o to, aby srdce jejich získal a to získá se jen, vidí-li

děti, že je katecheta upřímně miluje a že mu vyučování jich pravou radost působí. Tresty v nejrůznějších případech dovoleny jsou. Vážné napomenutí neb důtka mají tu úplně stačiti.¹⁾ K slabším pak žákům budiž katecheta ještě laskavějším a shovívavějším, neukládej jim učiva nad síly jejich a hleď jim chuti dodati a takto k horlivosti je povzbuditi. A nestačí-li jim obecné vyučování, pomáhej soukromým.

Jakož pak všeliká přísnost odstraněna býti má, tolikéž i nemístné s dětmi milování neb žertování. Tím by nejen zbytečně mařil se drahocenný čas, ale ztratila by se i duševní nálada, jaké tu nevyhnutelně potřeba jest. Celé jednání katechetovo musí pronikati posvátná vážnost, aby děti poznaly, že běží o něco důležitého ba svatého, a že s nimi jinak se nakládá, než s ostatními žáky.

Vyučování samo musí srdce i vůli dítek získati. Proto má katecheta, když byl jednotlivé pravdy vyložil, hned vřelým oslovením a vypravováním tklivých příběhu přiměřené u dítek city vzbuditi a je ku vhodným úmyslům nakloniti. Spolu pak mají vyučování to ascetická cvičení provázeti, bez kterýchž zůstává věc bezcennou teorií.

Nejpřednějším cvičením jest návštěva nejsvětější Svátosti, kterážto hned po hodině vyučovací konati se má. Kterak by se to díti mělo, ukážeme v „úvodu.“ Tu budiž jen připomenuto, že při návštěvě té máme nejvhodnější příležitost, vyjádřiti ony city, které jsme byli mezi vyučováním v srdci dítek vzbudili, na př. cit vděčnosti za ustanovení nejsvětější Svátosti, nebo cit touhy po její přijetí, aneb cit ošklivosti před nehodným přijímáním a p. To pak se stane předříkáním přiměřených modliteb a tichým rozjímáním. A tím též se docílí, což velmi důležité jest, že totiž děti dobře modliti se naučí.

---

¹⁾ Stalo se mi kdysi, vypravuje Schmitt, že většina žáků se úkolů svému nenaučila. Pravil jsem vážně: „Toho jsem se u prvokomunikantů ještě nedožil. To mne bolí a proto nejsem s to, vás dnes dále vyučovati. Také vás nepovedu k návštěvě milého Spasitele. Jděte sami, odproste Pána Ježíše a vraťte se domů.“ Krátka slova tato učinila na dívky dojem hluboký a od té doby jsem neměl příčinu k podobné důtce.

Zanedbáním toho povstalo by zlo, na něž dobře upozornil časopis „Katholik“ těmito slovy: „Za naší doby v míře děsné rozmnožuje se duševní a náboženská surovost. Jako nevzdělanec ve společnosti vzdělané ani mluvíti ani pohybovati se neumí a proto mu tato společnost obtížna jest: podobně se děje mnohým křesťanům co do obcování s Bohem. Ono jest jim obtížno, oni se ho štítí, a to z nijaké jiné příčiny leč z té, že neumějí s Bohem se obírat. Nikde však tato vnitřná tupost a surovost duševní nejví se zřejměji, než při svatém přijímání, poněvadž tu člověk takorča bezprostředně s Bohem se stýká a víra v něho nejvroucnější zbožnosti vyžaduje.“

Jest však potřeba, také při jiných příležitostech ducha vnitřné modlitby v dítkách buditi. K tomu cíli může jim katecheta před modlením ukázati, jak by se v přítomnost Boží vmyslili, a potom na několik okamžení ustati. Podruhé zase může obyčejné modlitby dětem krátce vyložiti a potom i s výkladem předříkati, aneb je přiměti, aby střídavě takto se modlily. Na př.: Otče náš, jenž jsi na nebesích! (Tatínku náš nebeský!) Posvěť se jméno tvé! (Budiž ode všech lidí ctěn a chválen!) atd. Jindy opět může děti navoditi, jak by v různých případech mysl svou měly k Bohu obracet a dobrá myšlení a předsevzetí vzbuzovati. A byť vlastní rozjímání od dětí tohoto stáří nemohlo ještě se žádati, mohou přece navedeny býti, aby na př. desátek růžence pomálu se modlily a při každém tajemství, co obsahuje, živě si představily a přiměřené tomu předsevzetí učinily. Také mohou upozorněny býti, aby slyšíce hodiny bítí, na paměť sobě uvedly některé pravdy sv. náboženství, na př. o hodině první: Jeden jest Bůh; jedná jest pravá církev; jednu duši mám, ztratím-li ji, co Bohu dám? atd.

Také jest velmi důležité, aby komunikanti před i mezi přípravou asi měsíčně svátost pokání přijímali. Na počátku přípravy upozorní je katecheta, že svatým přijímáním nastává v životě jejich doba nová, a že tedy k němu připravovati se musí odložením hříchů předešlých a opravdovým polepšením života, k čemuž jim

pomocen býti chce milý Spasitel ve svátosti pokání. Na to jim ukaž slovy srdečnými, kterak zvláště hlavní vady jejich milému Spasiteli se nelíbí a je o mnohé milosti by připravily. které jim chystá Konečně pak vzbud' v srdci jejich pevné předsevzetí, chyb těchto se varovati a udej jim vhodné k tomu prostředky. Zpovědi tyto vyžadují mnoho obezřetnosti, trpělivosti, lásky a horlivosti ze strany zpovědníka, ale dávají mu příležitost, uložiti komunikantům některá cvičení ascetická, jako jsou: konání zvláštních modliteb za hodné přijímání (Anima Christi), obcování mši svaté na týž úmysl, častější návštěva chrámu domácího nebo blízkého; denní zpytování svědomí s ohledem na hlavní chybu, úcta Rodičky Boží (Memorare), sv. Josefa, Aloisia atd.

Dále jest nevyhnutelně potřeba, aby komunikanti navykli, zlé žádosti své přemáhati a se zapírati. Proto jim uložíme, právě se spolužáky jim nemilými laskavě obcovati, ve škole a v kostele se neohlížeti, všetečnosti se chrániti, ujmu v jídle sobě činiti, aniž by toho kdo pozoroval, pravidelně časněji vstávati, jistým časem a v jistých případech mlčeti, do jídla, oděvu neb urážky sobě nestýskati a. p. Pokud skutky milosrdné konány býti mají, závisí hlavně od rodičů a proto mohou zámožnější děti upozorněny býti, aby rodičů poprosili, by chudším dětem ke sv. přijímání nějaký oděv opatřili, je v ten den pohostili a t. p.

Zvláště pak důležité jest, aby se komunikanti nestárali o šaty, které se jim k prvnímu přijímání chystají. K tomu cíli je upozorněme, že milý Spasitel okrasy těla nedbá, nýbrž k okrase duše cnostmi a dobrými skutky přihlíží, že on sám chud se narodil a žil, a chudých pastýřů prvních k jesličkám svým povolal. Vypravujme jim dále příklady o dětech hodných i marnivých a řekněme jim, že přinesou oběť velikou a Spasiteli přemilou, nebudou-li rodičů za nové šaty prositi, aniž po nich se tázati a vůbec o této věci ani mluvit. Upozorněme je též, aby rodičům, budou-li na šaty tázáni, odpověděli, že jim starost' o to ponechají, a jiným lidem, bude-li o tom zmíněno, řekli, že se nestárají o okrasu těla nýbrž duše.

Kde děti ke sv. přijímání stejně oděny chodí, přidrže-
me se zvyku toho, kde není, hledme ho pozvolna uvést;
nepříslušného však oděvu netrpme nikdy. Důležité také
jest, i rodiče, kteří nezřídka ještě marnivější jsou, na
věc tu upozorniti a je důtklivě napomenouti, aby ne-
rozumným tlacháním o šatstvu aneb jeho nádherou ne-
umenovali zbožnosti u svých dětí a ovoce sv. přijímání.
Že věc ta podceňovati se nesmí, učí zkušenost. Stalo se,
že děvče o bílé neděli pravilo, že nemohlo té noci ani
spáti pro radost, jak krásného se mu dostane oděvu k
prvnímu přijímání. A naopak stává se často, že děti
jinak marnivé, jsouce náležitě upozorněny, o šaty ku prv-
nímu přijímání pranic se nestárají.

Rozumí se pak samo sebou, že se komunikanti
cvičeními jakéhokoli druhu přetěžovati nesmí. Věcí kate-
chetovou jest, která z těchto cvičení hic et nunc všem
nebo jednotlivým přiměřena jsou, pozorovati, tato pora-
diti nebo poručiti a nad vykonáním jich bdíti. Při tom
s prospěchem bude, dětem výslovně říci, že skutky
tyto přísnou povinností nejsou, a tedy že zanedbání
jich hříchem není.

5. Příprava bezprostřední.

Nejdéle do polovice téhodne svatého má příprava
dítek ukončena býti, aby ostatní čas mohly cvičením
ascetickým věnovati. Veřejná zkouška prvokomunikantů
nikterak se nezamlouvá. Kde však ve zvyku jest a nedá
se ihned odstraniti, nesmí se aspoň v den sv. přijímání,
aneb pro jakousi okázalost' odbývati a tím méně ku
káravým důtkám použití. Ale vhodno jest, u příležitosti
té rodiče upozorniti, aby dítkám času k pobožnostem
popřáli, za ně se modlili a všeho mýjeli, co by zbožnou
mysl jejich rušilo.

A v čem záleží cvičení ascetická po ukončeném
vyučování? Mají snad excecitie s dětmi se konati? V
Italii a ve Francii děje se tak na mnoha místech a s
úspěchem jistě nemalým. Ale u nás toho provésti nelze
a také ani potřeba není. Za to však mají se děti v tém-

dni svatém upozorniti, aby utrpení Páně uvažovaly, svědomí své zpytovaly a hlavně mlčenlivosti dbaly. V tém dni pak velikonočním má je katecheta denně v kostele shromážditi, slovy vřelými a tklivými i přiměřeným cvičením ke zpovědi generální připraviti a ke stálosti v dobrém povzbuditi.

Pochybujeme, že by za naší doby ještě který katecheta zkušený opíral se generální zpovědi prvokomunikantů. Její zajisté potřebu uznávají mnohé synody církevní a nejhrošlivější pastýřové duchovní. A zkušenost také učí, že zpověď taková často nevyhnutelně potřebna jest, proto že některé děti hříchy skutečně neb domněle těžké zatajily, aneb lehkomyšlně bez lítosti nadpřirozené a bez úmyslu pravého se zpovídaly. Mnohým pak dětem, jež teprv za přípravy k sv. přijímání (právem či neprávem) poznaly, že předchozí zpovědi jejich neplatny aneb nedostatečny byly, bývá zpověď generální přímo potřebou srdce. A byť i většině jich nebyla potřebna, přispívá přece k tomu, aby lépe se poznaly, ku pokoře a pravému pokání povzbuzeny byly a takto hodněji i s větším užitkem svátost oltářní přijaly, a hlavně aby pro budoucí život uspokojeny byly. Výtka pak, že by tím děti úzkostlivými se činily, odpadá snadno přičiněním rozumného zpovědníka.

Kdy má generální zpověď konána býti, nedá se určitě stanoviti. Koná-li se však několik neděl před sv. přijímáním, jak to někde zvykem jest, nemá takového úspěchu jako později, proto že ascetická příprava toho času ještě ukončena není. Mimo to zeslabí se dojem jí způsobený valně, je-li svatého přijímání příliš daleka. Proto bývá nejlépe, ji na týden velikonoční ustanoviti a s řečenými cvičeními spojit. V sobotu pak před sv. přijímáním mohou se děti ještě zpovídati, co byly zapoměly, aneb čeho se od té doby dopustily.

Ukážeme nyní krátce, čeho vzhledem ke zpovědi generální obzvláště šetřiti dlužno.

Především mají děti poučeny býti, v čem zpověď generální záleží, komu jí potřeba a proč právě prvokomunikantům užitečna jest. Aby pak po ní zatoužili a

jí se nestrachovali. můžeme jim zmíniti, jak rádi byli dřívější komunikanti, že ji vykonali a jak snadno také oni za pomoci zpovědníka ji vykonají, budou-li jen na vše pozor dávat, co se jim vykládá. Potom se má, pokud toho potřeba jest, náuka o svátosti pokání znova probrati a při tom hlavně ku stránce praktické přihlížeti.

Zpytování svědomí nesmí se dětem samým ponechati, nýbrž s nimi se konati. K tomu cíli vyzývá se s nimi Duch svatý, a ukáže se jim, kdy jsou zpovědi neplatny, a jak se mají tázati, chtějí-li zvědět, zdali zpovědi jejich byly neplatny. Potom se probírá desatero. Při každém přikázání se opakuje, co se jím velí neb zapovídá, a krátce se podotkne, jak šťasten člověk, který je zachovává, a jak nešťasten, který se proti němu prohřešuje, aby takto již nyní budila se lítost v srdci jejich. Při tom se pojednávají obšírněji hříchy dětem obvyklé anebo v obci převládající, a ukáže se jim, co hřích všední a smrtelný, které hříchy všední po případě smrtelnými se stanou, a kterak počet jich aspoň přibližně určití lze. Při šestém přikázání mluvíme s radostí a zápalem o čistotě, a s ošklivostí krátkými a odměřenými slovy o nečistotě a přikážme dětem, aby zpovědníka se tázaly, budou-li jakou pochybnost míti u věci té. Ve škole věc tu dopodrobna probírat, bylo by neradno, nemístno ba velmi škodlivo. Po zpytování o přikázáních a hříších upozorníme děti, aby se zpytovaly, kde hříchů jejich příčina, která hlavní jejich chyba, které jejich největší pokušení a nebezpečí jest. Dětem méně nadaným řekněme, že mohou, ale jenom tentokráte, hříchy napsané i ke sv. zpovědi přinést, že však musí cedulky té tajiti a ji po sv. zpovědi hned zničiti.

Lítost máme tolikéž sami s dětmi vzbuzovati, a k tomu cíli jim pohnutky lítosti živě a tklivě představití a o nich ihned rozjímati. Když pak právem se domníváme, že děti již k lítosti pohnuty jsou, máme na chvíli ustati a potom přiměřenou modlitbu říkati. K rozjímáním tomu hodí se čtvero úvah sv. Karla Boromejského o

hrobu, nebi, pekle a kříži, aneb tyto otázky: Co jsem hříchem učinil? Urazil jsem Boha, svého nejlaskavějšího Otce a největšího dobrodince, a zarmoutil jsem přemilého Spasitele, jenž vlastní krví mne vykoupil. Co jsem hříchem ztratil? Roucho nevinnosti, všeliké zásluhy pro nebe a samo nebe. Co jsem hříchem zasloužil? Peklo neb aspoň očistec. (Viz díl I. o lítosti.)

Co do úmyslu pravého hledmež děti k tomu přiměti, aby nejen sobě umínily, hříchů vůbec se varovati, nýbrž aby také zvláštní předsevzetí učinily: 1. že a kterak budou hlavní vadě své odpírati a ji přemáhati; 2. jaké modlitby a kdy konati, kolikráte v témdni mši svaté obcovati, a kterak den sváteční světiti; 3. kolikráte do roku sv. svátosti přijímati. Spolu napomeňme je, aby sobě mnoho věcí a obtížných neukládaly, nýbrž raději méně sobě uložily, zpovědníkovi to oznámily a věrně vykonaly. Prospěšno bývá též, děti upozorniti, že po sv. zpovědi opět některých se dopustí chyb, a že proto nemají zmalomyslněti, nýbrž ihned ze hříchů těch povstati.

Vzhledem ke zpovědi přičiňme se, aby děti určitým pořádkem hříchů své vyznávaly, a dle možnosti i počet a okolnosti hříchů všedních udaly, ačkoli to přísnou povinností není. Dále hledme předejítí lichému studu a bázni poukázáním, kterak tu zlý duch člověka mámi, jak blaze tomu, kdo se dobře zpovídá a jak hrozných trestů by sobě přivodil, kdo by svatokrádežně se zpovídal. Máme-li pak příčinu se obávati, že by některé dítě hřích zamlčelo z bázně, že nebude ke sv. přijímání připuštěno, řekněme jim několik dní před zpovědí, že bude každý připuštěn, byť i ze hříchů sebe větších se vyznal, a že zpovědník vždy se raduje, vidí-li, že hříšník upřímně se zpovídá. Řekněme jim dále, aby všeliké pochybnosti své zpovědníkovi zjevily a napřed pověděly, co je nejvíce tíží, aneb aspoň oznámily, že je něco obzvláště tíží. Rozumí se pak samo sebou, že musí děti také upozorněny býti, aby hříchů od předešlé zpovědi spáchané před generální zpovědí vyznaly.

Skutky kající mohou a mají sobě děti již před svatou zpovědi ukládati, a k tomu cíí hlavně v témdni svatém zvláštní modlitby konati, svátost oltární častěji navštívití, mlčenlivosti dbáti, bližnímu co mohou dobrého prokazovati, rodičů odprosití, škodu učiněnou nahraditi a v jídle sobě ujmu činiti, aby sobě zvykly, lačnými býti.

Ke svaté zpovědi určeme děti na jistou dobu a ne příliš mnoho na jednou. Přenáhlení a chvat by tu mnohem zhoubněji působily než jindy. Sami pak hledme modlitbou a uvažováním přiměřené duševní nálady získati, a připravme se dobře, co tomu onomu řekneme, jakých pohnutek k lítosti tu a tam užijeme, jakých prostředků k polepšení poradíme a jaké pokání uložíme, daleci toho jsouce, ponechati náhodě, co nám na mysl snad připadne. V den svaté zpovědi mají děti mši svaté obcovati, při ní přiměřené modlitby říkati a potom v určitém pořádku ke zpovědnici se postaviti. Přijměmež pak všechny co nejlaskavěji, povzbuďme je znovu a varujme se pečlivě všeliké mrzutosti, netrpělivosti nebo nevlídnosti. Pokání budiž snadné a proti hlavním vadám čelící. Napomeňme též děti společně nebo soukromě, aby úzkostlivy nebyly, a kdyby jim po ostatní zpovědi ještě něco napadlo, aby jen směle ke sv. přijímání přistoupily, nevědí-li na jisto, že to hřích těžký a nezpovídáný.

Před nedělí provodní musí také část liturgická probána a děti upozorněny býti, kterak v předvečer sv. přijímání se chovati a s jakými myšlenkami se obíratí mají, když se ke spaní uloží, ráno povstanou a pak ve škole shromáždí. Konečně napomeňme děti, aby zbytečného mluvení se varovaly a propustme je vřelými a srdečnými slovy.

6. Neděle provodní.

Liturgický obřad prvního přijímání má se konati dle nařízení ordinariátního, slavně, důstojně a vážně. „Prima parvulorum communio, dí synoda Pražská z r. 1860., cui ut etiam parentes intersint, ardentèr optamus, sit dies sacræ lætitie et desiderabilis solemnitatis;

quapropter quo splendidiori poterit modo celebretur, ut animis adhuc integris alte imprimatur Sacramenti majestas, et sanctitatis atque reverentiæ et pietatis, qua Dominum ad se divertentem exceperunt, memoria non possit facile obliterari.“

Před službami Božími shromáždí se komunikanti ve škole a připravují se tichou modlitbou k posvátnému úkonu. Proto není radno, jiných lidí tam připustiti. Na to se vedou u slavném průvodu do kostela, a postaví se na vykázaná místa podle velikosti, aby se nezdálo, že dáváme tomu onomu přednost. Slavnost začínej obnovením slibu křestního. Je-li jaké oslovení u příležitosti té aneb po evangeliu, budiž krátké a měj za účel, u dětí lásku k milému Spasiteli roznítiti, a lid k citům úkonu tomu přiměřeným povzbuditi. Více řeči konati, rušilo by pobožnost. a konati je, když nejsvětější Svátost na oltáři leží, bylo by kromě toho jaksi neslušno. O mši svaté mají děti buď ze srdce aneb z modlitební knihy tiše se modliti. Aby zpívaly, nezdá se nám radno jim uložiti, poněvadž by mohly posvátné nálady své pozbyti. Předříkali se jim modlitba před a po sv. přijímání, nesmí to činiti některý z komunikantů, aby se předešlo marnivosti neb žárlivosti, nýbrž kněz aneb učitel k tomu působilý.

Odpoledne se mají komunikanti opět ke službám Božím shromážditi. U příležitosti té můžeme je do některého bratrstva zapsati, nějakým obrazem podělití, a jak by ten den ztráviti měli, jim připomeniti. Někde bývá zvykem, že je rodiče toho dne na veřejná místa vodí a tam častují, aneb že jedni k druhým docházejí a častování bývají. Zlořádu takovému, kde panuje, musí se duchovní správce rozhodně opříti, a raději děti pod dozorem svým podržeti, s nimi blízký kostel nebo kapli navštívití a na cestě vypravováním nebo společným zpěvem je pobaviti.

7. Po neděli provodní.

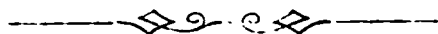
Snáze jest, děti ku prvému přijímání připraviti, než ovoce jeho dochovati. Proto máme dětem ono sv. přijímání častěji na mysl uváděti a předsevzetí učiněná

jim připomínati. Především pak musíme se přičiniti, aby v duchovních cvičeních pokračovaly a život právě křesťanský sobě oblíbily. K tomu cíli hledmež je, i když ze školy vystoupily, pokud možná společně ke sv. přijímání voditi, při tom k dřívější náladě duševní je povzbuditi, jak slibům tenkrát učiněným dostály, s nimi zpytovati, a hlavně pobožnost k nejsvětější Svátosti a k Rodičce Boží mezi nimi pěstovati.

Synoda Pražská z r. 1860 o věci té dí: „Qui post primam sacram Communionem scholas frequentant, iis non exceptis, qui in privatis institutis educantur, duce parochi aut presbytero religionis magistro quater per annum praemissa sacramentali confessione ad sacram Synaxin accedant.“ A sněm Kolínský má: „Consuetudo salutaris in multis locis observata, qua per duos vel tres post primam Communionem annos singulis, si fieri potest, vel alternantibus mensibus ad sacram Synaxin recipiendam omnes congregantur, ubi viget, retinenda, ubi desideratur, introducenda est.“

Hlavní pak zřetel obraťme k oněm žákům, kteří do učení vstupují aneb na službu odcházejí. Tu hledme s rodiči se dorozuměti, aby děti své jenom na taková místa dali, kde by zlého příkladu neviděly a z náboženských úkonů vyrušovány nebyly. Ty však, kteří do cizího města se ubírají, odporučme některému z tamních duchovních.

Dbejme též pilně, aby mládež škoie odrostlá křesťanskému cvičení přítomna bývala a hledme cvičení to praktickým a poutavým učiniti. Konečně pak postarejme se, aby mládež tato pro knihy poučné k nám docházela a takto ve styku s námi zůstala a důvěru svou nám zachovala.

II. Poučení o svátosti oltářní.

A. Úvod.

Dokud Pán Ježíš na světě žil, obcovoval nejraději s dětmi nevinnými. O nich pravil: „Nechte maličkých ke mně přijíti a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské.“ A bera je laskavě do náručí líbal je a žehnal jim. Ó šťastny ony děti, kteréž Pána Ježíše viděly a slyšely, kterýmž ruce jeho žehnaly, kteréž ústa jeho líbala!“ Tak asi sobě nyní myslíte. Ach, ovšem přebлаženy byly ony děti, že jim bylo práno, s milým Spasitelem obcovati. A jistě sobě štěstí toho též vážily, jistě okamžení toho do smrti radostně zpomínaly.

Avšak Pán Ježíš i na vás nezapomněl. On i vám chystá podobné štěstí, jakého se dostalo oněm dítkám židovským. Onť i k vám chce přijíti, i s vámi obcovati, i vám žehnati. Vždyť se již blíží radostný den prvního přijímání vašeho. A víte, že svaté přijímání jest skutečné požívání těla a krve Ježíše Krista. Ejhle tedy! Ten sám Pán Ježíš, který kdysi žehnal dítkám oněm, chce vás ještě více oblažiti. Onť i chce vstoupiti do srdce vašeho, chce spojití se s duší vaší, chce ji nasytiti a v ní přebývati. Zdaliž tu nebudete daleko šťastnějšími oněch dětí židovských? Ó jistě.

Slyšte jen! Byl kdysi mocný a bohatý císař. Jmenoval se Napoleon. Ten panoval milionům lidí a vládl bohatstvím, jako nižádný panovník toho času. Ale při všeliké slávě své, při velikém bohatství svém necítil se opravdu šťastným a vyznal, že nejšťastnějším byl, když

jako chlapec chudý a prostý, ale zbožný a nevinný po-
nejprv přistoupil ke sv. přijímání.

A slyšte ještě příklad! Kněz navštívil nemocnou
žákyni. Měla bolesti veliké, a zdálo se, že umře. Sotva
k ní usedl, počala plakati. I tázal se jí, zdali pláče
bolestí, anebo z bázně před smrtí. A víte, co odpověděla?
„Ach, pravila, bojím se, že umru před nedělí provodní
a nebudu moci milého Spasitele přijmouti.“ „A kdybys
nyní směla přijímati,“ řekl kněz, „ráda bys potom umřela?“
„Ó ano, odpověděla mu plna radosti, pak bych mileráda
zemřela.“ I směla přijímati, a byla při všelikých bo-
lestech svých tak blažena, jako andělé v nebi.

Podobně připraví i vám. první přijímání takovou
radost, jaké jste posud nikdy nezakusili, a já vím, že se
na okamžení to z plna srdce těšíte. Když minulého roku
spolužáci vaši ponejprv ke stolu Páně přistupovali a se
srdcem zbožným a zrakem radostí planoucím přijímali,
že rodiče jejich pohnutím až plakali, tu jistě každý z
vás po sv. přijímání vřele zatoužil a sobě pomyslíl: „Ó
kéž by i mně den sv. přijímání brzy nádešel!“ Nuže,
den tento se již blíží a proto se naň upřímně těšte. Ale
těšte se nikoli proto, že se vám snad dostane nových
šatů, věnců anebo darů, nýbrž těšte se proto, že k vám
zavítá milý Pán Ježíš, jenž duši vaši okráší oděvem
daleko krásnějším, věnci daleko vzácnějšími a dary mno-
hem drahocennějšími, nežli by vám dáti mohl kterýkoli
král pozemský.

Štěstí takového a radosti nebeské dostane se však
jenom tomu, kdo milého Spasitele hodně přijme. Kdo
by jej nehodně přijal, dopustil by se strašného zločinu a
přivodil by sobě kletbu jeho a věčné zatracení. Děti!
Víte, že vás upřímně miluji, ale raději bych vám smrti
přál, nežli toho se dožil, že by někdo z vás nehodně
přijímal. Proto jsem pevně odhodlán, nikoho z vás ku
sv. přijímání nepřipustiti, kdo by toho opravdu hoden
nebyl, a jenom těm dovolím ke stolu Páně přistoupiti,
kdož se všemožně přičiní, hodnými se státi.

I budete se tázati: „Což tedy máme učiniti, aby-
chom sv. přijímání hodnými se stali?“ Slyšte!

1. Předně rozumí se samo sebou, že musíte v yučování mému vždy přítomni býti, a že nesmí nikdo chyběti, leč by zdržen byl nemocí aneb jinou věcí neodkladnou. (rep.) Tolikéž očekávám, že při vyučování tom pozorní budete, a co se vám uloží, řádně se naučíte. Velice by mne rmoutilo, kdyby třebaš jediný žák byl nepozorným, štěbetavým nebo lenivým. Takový by ukázal, že nemá horlivosti žádné a že se také netěší svatému přijímání.

Co musíte 1) učiniti, abyste svatého přijímání hodnými se stali? Co by ukázal, kdo by nyní nepozorným nebo lenivým byl?

2. Musíte během tohoto téhodne všichni sv. z p o věď v y k o n a t i. (rep.) Slušil se zajisté, abyste odloženiím hříchů starých polepšení své započali a čisté srdce měli, když vás o nejsvětější Svátosti poučovati budu. Dbejte pak při zpytování svědomí hlavně hříchů nečistoty a hříchů jazykových, jako jsou klení, lhaní, pomluva a p. Nebo kterak byste mohli přijmouti Pána Ježíše nejčistějšího, kdyby duše i tělo vaše nebyly čisty? A kterak bych vám směl tělo Páně položit na jazyk, jímžto jste ho krátce před tím uráželi? Jsou-li tedy mezi vámi, kdož proti čistotě aneb jazykem se prohřešili, umiňtež sobě, obzvláště hříchů těchto se varovati a dle rady zpovědníkovy se zachovati.

Co musíte 2) učiniti? Proč? A jakých tu obzvláště hříchů dbáti?

3. Musíte hříšné zvyky své odložiti a celým jednáním svým to ukázati. (rep.) Víte dobře, že milý Spasitel hříchu co nejvíce nenávidí a že by tedy k vám nechtěl přijiti, kdybyste hříchu ze srdce svého nevyhostili a se nepřičinili, bohumile a cnostně žíti. Víte také, že před sv. přijímáním slíbíte, ďábla a skutků jeho se zřici a milému Spasiteli po celý život pravou láskou oddanu býti. Abyste tedy slib tento s dobrým svědomím učiniti mohli, musíte již dříve hříchu se odřeknouti a její náklonnosti k němu ze srdce zapuditi, čili krátce, musíte hříšného návyku na př. lživosti, zlobivosti, nestydnosti a j. prosti býti.

Co musíte 3) učiniti? Jaké to zvyky? A proč je máte odložiti?

Otec jeden měl syna zlobivého a svěhlavého. Stalo se pak, že měl chlapec ten poprvé přijímati a právě oznámil otci, že pan katecheta ke svatému přijímání připravuje. Dobrý otec mu ukázal kříž a pravil: „Viz tuhle milého Spasitele! On pro tebe se dal bičovati a trním korunovati, on pro tebe dal svaté ruce a nohy své na kříž přibiti, on pro tebe v nesmírných bolestech umíral a skončil, aby tě pekla ochránil a nebe ti pojistil. Chceš-li pak ho vzdorovitostí a zlobivostí svou ještě urážeti? Takto bys nebyl hoden, Jeho nejsvětější tělo přijmouti.“ I dal se chlapec do pláče, tiskl kříž k ústům svým, líbal sv. rány P. Ježíše a zvolal: „Ach můj milý ubohý Spasiteli! Od této chvíle chci hříchů těch pečlivě se chrániti a tebe z celého srdce milovati.“ A dostal také slibu svému. Který z vás mi poví příklad ten? Podobně učiňte i vy!

Nemyslete však, že k tomu stačí zpověď den před sv. přijímáním vykonaná. Hříšné návyky musí již dříve a delší dobu kroceny býti. A pro ty, kdož toho ještě neučinili, jest nejvyšší k tomu již čas. Ode dneška musíte opravdově své myšlení a jednání změnit. Kdo lživým býval, musí každého slova lživého pečlivě se chrániti. Kdo zlobivým býval, musí hněv svůj vši silou přemáhati. Kdo nestydným v řeči neb chování býval, musí za každé příležitosti stydlivě si počínati atd. Vy musíte celým jednáním svým ukázati, že se chystáte ku sv. přijímání, aby vaši rodiče, příbuzní, učitelé a spolužáci ihned to poznali a sobě pomyslili: „Tento žák půjde jistě ku sv. přijímání, proto že se tak změnil.“ Já vás také budu pozorovati a na vás rodičů a učitelů se poptávati. Kdybych pak o někom slyšel, že se nepolepšil, toho bych za žádnou cenu ku sv. přijímání nepřipustil.

Od které to doby musíte jednání své změnit? Kterak to učiníte? Co tím ukážete?

4. Musíte dobré skutky konati a sobě leccos odepřít, abyste milému Spasiteli radost učinili. (rep.) Proto si zpomínejte, co byste mohli dobrého bližnímu prokázati. Chovejte se také všude tiše a slušně.

Veseli ovšem můžete býti, ale hlučných aneb dokonce rozpustilých zábav nesmíte se účastniti. Odepřete sobě i někdy dovolenou hru, aneb učíte si ujmu v jídle a pomyslete si při tom, že to činíte z lásky k Pánu Ježíšovi. Především pak nemyslete nikdy na šaty, které vám snad rodiče chystají, a tím méně o tom mezi sebou mluvte. Tím učiníte Pánu Ježíšovi největší radost a přinesete přemilou jemu oběť. Vždyť víte, že on nehledí na oděv, nýbrž na srdce. On sám byl chud a v prostém oděvu chodil. Je-li tedy některé dítě hodné, rád k němu Pán Ježíš zavítá, byť mělo oděv sebe chatrnější; ale je-li dítě pyšné nebo marnivé, nemá ho rád, byť mělo šaty nejdražší. Učíte tedy milému Spasiteli tu radost a neptejte se po nových šatech ku sv. přijímání, aniž si jich obhlídejte, když se vám dostanou. Kdyby vám rodiče o nich zpoměli, řekněte, že budete se vším spokojeni, co vám dají; a budou-li se vás jiní lidé na šaty tázati, řekněte, že se nestaráte, jak bude tělo vaše ozdobeno, nýbrž jak bude duše vaše okrášlena.

Co musíte 4) učiniti? Jak se proto máte chovati? Čeho se nezúčastniti? V čem si odíráti? A na co zvláště nepamatovati?

Povím vám příklad. Matka jedna strojívala dcerušku svou vždy marnivě a nádherně. Dceruška tomu brzy uvykla a hledívala pak samolibě na sebe a pyšně na jiné děti chudobnější. I stalo se, že měla jíti ke sv. přijímání. Matka jí k tomu chtěla nový šat koupiti a jej sama krajky a pentlemi ozdobiti. Ale dceruška uslyševši ve škole, jak dlužno ke sv. přijímání se upravit, prosila matku řkouc: „Matinko drahá! Nekupuj mi nádherného a marnivého oděvu; kup raději nějaké šatečky mé chudé spolužáky. Já chci ke stolu Pána Ježíše v prostém bílém oděvu jíti; neboť by mne neměl rád, kdybych se mu nádherně ustrojila.“ Podobně jednejte i vy!

5. Hlavně pak musíte v tomto čase horlivě se modliti. (rep.) Proto konejte modlitby své doma, na ulici, v kostele a ve škole vždy pobožně. K ranní a večerní modlitbě připojte ještě otčenáš a zdrávas s přídavkem: Pochválena budiž bez přestání nejsvětější svátost oltářní. Jste-li při mši svaté, což máte možno-li

denně učiniti, pomodlete se na ten úmysl, aby vám Pán Ježíš k hodnému přijímání milosti své udělil. Jdete-li okolo kostela, pomodlete se aspoň u dvéří k nejsvětější svátosti, a vzývejte často i Rodičku Boží, aby jako ona čistým srdcem Pána Ježíše přijala. i vám téže milosti vyprosila. Po každé pak hodině přípravovací navštívíme Pána Ježíše v kostele a budeme společně k němu se modliti.

Co jsem vám tuto obšírněji vykládal, povím vám krátce takto: Abyste svatého přijímání hodnými se stali, musíte:

1. vyučování přítomni býti a pilně se učiti; (rep.)
2. svatou zpověď se očistiti a při tom zvláště hříchy nečistoty a hříchy jazykové na zřeteli míti; (rep.)
3. hříšné návyky na dobře odložití a celým jednáním to ukázati; (rep.)
4. dobré skutky konati a sobě i věcí dovolených odepřítí; (rep.)
5. o milost hodného přijímání doma i v kostele denně se modliti. (rep.)

Ukážu vám nyní příklady, kterak hodné děti ke sv. přijímání se připravovaly, abyste jako v zrcadle viděli, jak i vy máte sobě počínati.

Svatý Alois maje věku svého dvanácte let, měl ponejprv přistoupiti ke sv. přijímání. Sotva uslyšel radostnou zprávu tuto, jal se ihned pilně připravovati. Po celý čtyřicetidenní půst zpytoval pečlivě svědomí své a s nejhlubší bolestí oplakával malé chyby života svého. Na to vykonal zpověď všeobecnou tak skroušeně, jako by byl největším hříšníkem a uložil si nejtěžší pokání. Jakmile pak přiblížilo se přešťastné okamžení ono, želel opětně hříchů svých, obnovil slib křestní a přistoupil co nejuctivěji k oltáři. A když mu sv. Karel Boromejský podával nejsvětější tělo Páně, planul tak vroucí láskou, že se podobal andělu. Od té chvíle zdály se mu všechny pozemské věci marnými, a den tento zůstal mu nezapomenutelným do smrti. Aby pak v lásce k Bohu tím více prospíval, přistupoval každou neděli ke sv. přijímání a

pokaždé tři dny k němu se připravoval a tři dny po něm díky činil.

Podobně se připravovala bl. Honoria v 10. roce věku svého. Zpytovalať každodenně svědomí své, konávala dlouhé modlitby, uložila si přísný půst a rozdala všecky ušetřené peníze chudým. Na to se zpovídala litostně plačíc i z nejmenších hříchů svých a noc před sv. přijímáním téměř celou ztrávila na modlitbách. Když pak nastalo ráno, radostně zvolala: „Ó děkuji ti dobrý Bože, že jsem se tohoto v životě mém nejkrásnějšího dne dočkala.“ A když přistupovala ke stolu Páně, zářila taková radost a blaženost z tváře její, že přítomní udiveně na ni patřili a sami k nábožnosti rozníceni byli. Po sv. přijímání opět uklekla a se slzami v očích se modlila. Tu vroucím srdcem prosila milého Spasitele, aby ji raději ve mládí k sobě vzal, než aby kdy měla poskvrniti čistotu duše své. Aby pak na den prvního přijímání svého nezapoměla, uložila sobě na památku šaty a knihy, jichž toho dne užívala. I brávala je často do ruky a radostně líbajíc je pravívala: Ach, tyto věci mne pamatují na onen den nejradostnější, kdy duše má poprvé se spojila se Spasitelem mým, a zpomínka na ony city nebeské, jimiž jsem tehda byla oblažena, naplňují mne utěšením až podnes.“ Pamatujte si příklady tyto.

A nyní vás povedu do kostela. Půjdete po dvou, napřed chlapci, potom děvčata. Jakmile vkročíte do kostela, pokropte se svćenou vodou a povzdechněte k Pánu Bohu, aby srdce vaše očistil. A než vstoupíte do lavic, pokloňte se nejsvětější svátosti, jak to jindy činíváte. Až pak všickni v lavicích ukleknete, pomodlím se hlasitě řakto:

Nejsladší Ježíši, kterýžto přítomen jsi v nejsvětější svátosti oltářní! Tys tak rád děti k sobě volával a jim žehnal. Protož i my, ubohé děti, přicházíme k tobě, klaníme se ti co nejuctivěji a prosíme pokorně o požehnání tvé. Ty chceš brzy v srdcích našich se uhostiti. Ó kterak děkujeme tobě za tuto lásku a milost! Ale ach, máme ještě mnoho chyb, které ty nenávidíš, a málo cností, které ty miluješ. A nikdo nás nemůže čistými a zbožnými učiniti, leč ty sám.

Prosíme tedy pokorně: navštiv nás milostí svou a pomoz nám, abychom srdce své tak připravili, abys mohl rád k nám přijíti. Za to ti slibujeme upřímně, že s milostí tvou se přičiníme, chyby své odložití, hodnými se státi a tobě radost učiniti.

Když tuto modlitbu nahlas říkáš budu, neopomeňte ji tiše po mně říkati. Po tom ustanu na několik minut. V tu chvíli pomodlí se každý z vás potichu k Pánu Ježíšovi. I řekne mu, že ho má rád a že chce hodným býti, a vzbudí lítost i pravý úmysl, varovati se obzvláště hlavní chyby své až do budoucí návštěvy kostela. Kdo příkladně zlobivým jest, pomyslí sobě: „Přemilý Ježíši! Tys býval příkladem tichosti a máš jenom tiché a pokojné děti rád. Já však se často zlobím a mám tě brzy přijmouti. Ó pomoz mi, abych se tichým stal. Lituji hříchu toho a přičiním se, abych se ho uvaroval. Budu-li ke hněvu ponoukán, pomyslím si: Z lásky k tobě, o Ježíši, nebudu se zlobiti. A kdybych z neopatrnosti přes se rozhněval, pomodlím se ihned otčenáš a zdrávas za pokání.“ Podobně učiní, kdo jinému zvyku hříšnému oddán jest.

Co učiníte každý, když na chvíli ustanu?

Na to vykonáme spolu duchovní přijímání. Později vám povím o tom více. Dnes sobě pamatujte jenom tolik: Duchovní přijímání vykonáte, vzbudíte-li: 1. víru v Pána Ježíše; 2. lítost nad svými hříchy; 3. touhu po přijetí svátosti oltářní. (rep.)

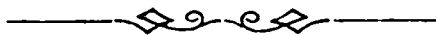
Duchovní přijímání jest úkonem Pánu Ježíšovi velmi milým, a spolu nejlepší přípravou ke skutečnému přijímání. K tomu cíli se pomodlíme společně takto:

Přemilý Ježíši! Věřím pevně a živě, že jsi přítomen ve svátosti oltářní tak pravdivě, skutečně a podstatně, jako jsi byl přítomen v jesličkách a na kříži. Proto se ti kláním co nejuctivěji a rád bych se ti tak klaněl, jako se ti klanějí andělé a svatí v nebi. Lituji upřímně všech hříchů svých, jimiž jsem urazil tebe, svého nejlaskavějšího Spasitele, a činím pevné předsevzetí, již nikdy tě vědomě nehněvati. Miluji tě srdečně, a nemoha tě skutečně přijmouti, žádám

sobě toužebně, abys duchovním způsobem ke mně přišel a u mne zůstal. Ó Ježíši! Tobě živ jsem, tobě umírám, tvůj jsem v životě i ve smrti. Amen.

Konečně se pomodlíme nahlas pětkrát otčenáš a zdrávas (nebo desátek svatého růžence, aneb litanii lore-tanskou) na ten úmysl, aby vám Pán Ježíš milosti hodného přijímání dopřál a vás raději umřiti nechal, nežli dopustil, aby některý z vás nehodně přijímal. V tuto modlitbu můžete i všechny děti zahrnouti, které letos poprvé přijímají. Když pak vyjdete z lavic, pokloníte se opět nejsvětější svátosti a odejdete po dvou tiše domů.

Pamatovali jste si ještě, co máte učiniti, abyste svatého přijímání hodnými se stali? 1. 2. 3. 4. 5. (rep.) A víte, jak se při návštěvě nejsvětější svátosti chovati? Co učiníte, když první modlitbu nahlas říkáte? A co učiníte, když na chvíli ustanu? Kterak vykonáte duchovní přijímání? (rep.) A co učiníte, když vám druhou modlitbu předřikáte? Dobře. A nyní pojďme již do kostela!

B. O svátosti oltářní vůbec.

1.

Dnes vám počnu vypravovati o nejsvětější svátosti oltářní. Jest to svátost tak tajemná a zázračná, že samí andělé ji obdivují a pochopiti nemohou. Ó kéž by mohl Cherub s nebe vykládati vám o převelebné svátosti té místo mne! Kéž by milý Pán Ježíš aspoň svatým zápalen naplnil duši mou i vaši, abyste slova má nejen rozumem pojali, nýbrž i k srdci je připustili a takto ku prvnímu svému přijímání dobře se připravili! A on milosti té dopřeje nám, pomodlíme-li se na ten úmysl před každým vyučováním vroucně otčenáš a zdrávas, což učiniti chceme již dnes. Vstaňte! —

Víte, že máme dvojí život: tělesný a duševní. (rep.) Tělesně žije člověk, dokud má duši v těle; a duševně žije člověk, dokud má milost posvěcující na duši. (rep.) Život tělesný přestává, když se duše od těla oddělí; a život duševní přestává, když se duše hříchem smrtelným od Boha oddělí a milost posvěcující ztratí. (rep.) Abychom život tělesný zachovali, potřeba nám pokrmu pozemského; abychom však život duševní zachovali, potřeba nám pokrmu nebeského. (rep.) A tímto pokrmem nebeským jest Pán Ježíš sám — jeho tělo, jeho krev. (rep.)

Kolikery máme život? Jak dlouho pak žije člověk tělesně? A jak dlouho žije duševně? Kdy přestává život tělesný? A kdy přestává život duševní? Čeho nám potřeba, abychom zachovali život tělesný? A čeho, abychom zachovali život duševní? A tím to pokrmem nebeským jest —?

Ale jak to? Slyšte! Když byl Pán Ježíš pěti chleby a dvěma rybami nasýtil 5000 mužů, chtěli ho lidé tito

učiniti králem. Jistě myslii sobě, že by je potom živil, aniž by jim bylo třeba těžce pracovati. Ale on nechtěl býti králem pozemským a proto ušel jim. Druhého pak dne hledali zástupové Pána Ježíše a našli ho ve škole v Kafarnau. A tu řekl jim: „Hledáte mne nikoli proto, že jste viděli divy, ale že jste jedli z chlebů a nasyceni jste. Pracujte o pokrm, ne který hyne, ale který zůstává k životu věčnému, a ježž Syn člověka dá vám.“ (rep.) Chtěl říci: Hledáte mne, že jsem vás nasýtil chlebem hynoucím, jehož moc živná časem přestává. Snažte se raději o pokrm, jaký vám později dám. Tento pokrm jest nehynoucí, jehož moc živodarná nepřestává, a jenž člověka udržuje k životu věčnému. (rep.) I domnívali se zástupové, že by mannu mínil pokrmem tímto, poněvadž se očekávalo, že Mesiaš dá lidu pokrm podobný manně. Ale Pán Ježíš pravil: „Otcové vaši jedli na poušti mannu a pomřeli. Tentoť (pak) jest chléb s nebe sestupující, aby bude-li kdo z něho jísti, neumřel.“ (rep.) Chtěl říci: Neměla manna, ač s nebe pochodila, té moci, aby otce vaše zachovala od smrti těla a tím méně od smrti duše. Ale jinak se má s chlebem, kterýž já dám. Tentoť jest pravý chléb nebeský, který zachová člověka od smrti duše. I divil se lid, jaký by to byl chléb živodarný. A tu řekl jim Pán Ježíš: Jáť jsem chléb živý. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude n'a věky: a *chléb, kterýž ja kdysi dám, tělo mé jest (jež vydám na smrt) za život světa.*“ (rep.) Tedy hádali se židé, vespolek řkouce: „Kterak nám může tento dáti tělo své k jedění?“ Mínili tu jeho pravé, ale přítomné a hmotné tělo, že by snad za živa se rozdělití a jísti mělo. On však mínil své pravé ale oslavené tělo. (rep.) Jelikož pak mínil pravé tělo jeho, neopravil Pán Ježíš mínění jejich, ale ještě doložil: „Amen, amen pravím vám: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Nebo *tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.*“ (rep.)

Co pravil? Pán Ježíš lidem, kteří ho našli ve škole v Kafarnau? A co jim řekl, když se těšili, že jim dá mannu? Když pak se divili, jaký by to byl pokrm, který jim dáti ehtěl, co jim řekl? Co na to pravili židé? Jaké tělo Páně minili tu? A jelikož minili pravé tělo jeho, co ještě doložil?

Vidte! Pán Ježíš tu slíbil, že dá pravé tělo a pravou krev svou za pokrm a nápoj pro duši. A co Pán Ježíš slíbil, to věrně i splnil při poslední večeři své. Večeři tuto slavil ve čtvrtek před svou smrtí, kterému říkáme zelený čtvrtek. (rep.) Tenkrát jedl Pán Ježíš s apoštolý svými beránka a myl jim nohy. Na to pak vzal chléb do svatých rukou svých, požehnal jej, lámal a dával jim řka: *„Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé.“* (rep.) A podobně vzav kalich s vínem, požehnal jej a dával jim řka: *„Vezměte a píte: tatoť jest krev má.“* (rep.) Slovy těmito proměnil Pán Ježíš chléb a víno v tělo a krev svou, a podával je apoštolům. (rep.) Bylo to pravé tělo a pravá krev jeho. (rep.) Apoštolé později též proměňovali chléb a víno v pravé tělo a v pravou krev Kristovu a totéž činí biskupové a kněží až podnes. Podruhé o tom uslyšíte více.

Co to slíbil Pán Ježíš po zazračném nasycení lidu? A kdy splnil, co byl slíbil? Kdy pak slavil tuto poslední večeři svou? Co činil nejprve při večeři té? A co potom činil a pravil? Co způsobil Pán Ježíš slovy těmito? A komu podával tělo a krev svou? Jaké to bylo tělo a jaká krev jeho? Co činili později též apoštolé? A co činí podnes biskupové a kněží?

1. Pozorujte nyní! Pravé tělo a pravá krev Pána Ježíše nazývá se nejsvětější svátost oltářní. Jak se nazývá pravé tělo a pravá krev Pána Ježíše? Co tedy jest nejsvětější svátost oltářní? Čti v katechismu! **Nejsvětější svátost oltářní jest pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista.** (rep.)

Všimněte si dobře slov: **pravé tělo, pravá krev!** A pohledněte sem! Je tuhle na kříži pravé tělo Pána Ježíše? Ovšem že není. Toť jenom obraz těla jeho, ale nikoli pravé tělo jeho. Nebo pravé tělo Kristovo není ze dřeva, ani ze železa, nýbrž z masa, kosti a krve. Slovy: **pravé tělo Kristovo** rozumíme tedy totéž tělo jeho, které kdysi v jeslech leželo, za nás na kříži pnělo a nyní v nebi oslaveno jest. (rep.) A viděli jste

již kolikráte na kříži milého Spasitele krvavé skvrny namalovány. Je to pravá krev jeho? Ovšem že není. Toť jenom obraz krve jeho, ale nikoli pravá krev jeho. Nebo pravá krev Kristova není na papíře ani na dřevě, nýbrž ve svatém těle jeho. Slovy: **pravá krev Kristova** rozumíme tedy tutéž krev jeho, která v jeho těle obíhala, na kříži prolita byla a nyní v oslaveném těle jeho se nachází. (rep.)

Povězte mi ještě jednou: Co jest nejsvětější Svátost oltářní? Co rozumíme slovy: pravé tělo Pána Ježíše? A co rozumíme slovy: pravá krev Pána Ježíše?

Nejsvětější Svátost oltářní vidíváte často. Kněz ji podává věřícím při svatém přijímání; kněz ji obnáší ve slavném průvodu o Božím Těle a o vzkříšení; kněz ji vystavuje o slavné mši svaté na oltáři; kněz ji ukazuje při každé mši svaté o pozdvihování. Kdy to vidíváte nejsvětější Svátost oltářní? (rep.) Ale má-liž tu tělo Pána Ježíše a krev jeho tutéž podobu jako kdysi? Nikoli. Tělo i krev jeho jeví se nám tu v podobě docela jiné.

2. Dokud milý Pán Ježíš ns světě žil, vypádalo tělo jeho jako tělo jiného člověka, a posud tak vypádá v nebi, jenom že září krásou nevýslovnou. Ale jinak se nám jeví tělo jeho ve Svátosti oltářní. Tu má tělo jeho podobu chleba a to bílého chleba. Podává-li kněz věřícím při oltáři, vidíte cosi bílého, okrouhlého. Říkáme tomu svatá Hostie. Tato sv. Hostie má podobu, barvu, chuť a vůni chleba. A tyto vlastnosti chleba se nazývají způsobou chleba. Které to vlastnosti chleba se nazývají způsobou chleba? Co rozumíme způsobou chleba? Svátá Hostie má tedy způsobu chleba. Ona totiž vypádá jako bílý chléb, chutná jako chléb a cítí se v rukách jako chléb. Naším očím, našemu jazyku, našim rukám se zdá, že jest to chléb; přece však není to chléb, nýbrž pravé tělo Pána Ježíše¹⁾. Pravíme tedy: **Tělo Pána Ježíše má způsobu chleba, totiž podobu, barvu, chuť a vůni chleba, a slove svatá Hostie.**

---

¹⁾ Díme-li, že tělo Páně v y p á d á jako chléb, není tím řečeno, že by způsobu tato byla něco zdanlivého; vímeť zajisté, že jest něco fysického, realného.

Jakou to způsobu má tělo Pána Ježíše? Co rozumíme způsobou? A jak slove tělo Páně?

3. A podobně se má s nejsvětější krví Páně. Dokud milý Pán Ježíš na světě žil, vypádala krev jeho jako jiného člověka. Ale jinak se nám jeví krev jeho v nejsvětější svátosti oltářní. Tu má krev jeho způsobu vína, totiž podobu, barvu, chuť a vůni vína. Kdybyste mohli nahlédnouti do kalichu, z něhož kněz požívá při mši svaté, neviděli byste tam krve. Co tam jest, vypádá jako víno, chutná jako víno a leje se jako víno. Očím našim, jazyku našemu a čichu našemu zdá se, že to víno jest; přece však není to víno, nýbrž pravá krev Pána Ježíše. Pravíme tedy: **Krev Pána Ježíše má způsobu vína, totiž podobu, barvu, chuť a vůni vína.**

Jakou to způsobu má krev Pána Ježíše? A co rozumíme způsobou vína?

4. Z toho, co jsem vám posud vykládal, můžete poznati, že svátost tato jest ze všech svátostí ta nejsvětější, protože všecky ostatní svátosti převyšuje svou důstojností a vznešeností. Kdežto nám každá jiná svátost pouze ty ony milosti udílí, obsahuje tato svátost samého Pána Ježíše, jenž nám všelikou milost smrtí svou vydobyl. Praví tedy katechismus: **Nazývá se nejsvětější svátost, proto že samého Pána Ježíše obsahuje.**

Proč se nazývá nejsvětější svátost?

5. A kde se chová nejsvětější svátost? Odkud bere ji kněz, když ji má věřícím podati anebo nemocnému donésti? Ano, z oltáře. Tam se chová v kalichu a kalich ten stojí v tabernaklu čili ve svatostánku. Jako kdysi Pán Bůh ve svatostánku židovském podivným způsobem přítomen byl, jest milý Pán Ježíš ještě daleko zázračnějším způsobem přítomen ve svatostánku našem. Ale kterak tam přichází na oltář? Co pak činí kněz, není-li již v kalichu svatých Hostií? On si dá nové hostie neposvěcené na oltář donésti, promění je před pozdvihovááním v Tělo Páně a připravuje takto nejsvětější Svátost. Pravíme tedy o ní: **Nazývá se svátost oltářní, proto že se na oltáři připravuje a chová.**

Proč se nazývá svátost oltářní?

Má pak svátost oltářní také jiná jména. Nazývá se Večeře Páně, proto že při poslední večeři ustanovena byla; Stůl Páně, proto že nám poskytuje pokrm pro duši; Boží Tělo, proto že obsahuje tělo Boháčlověka Ježíše Krista; Chléb andělský, proto že radostí andělů jest a čistoty téměř andělské vyžaduje; Pokrm pocestných, proto že posilňuje nemocného na cestu do věčnosti.

Jaká to jména má Svátost oltářní?

Nyní však musíme dokázat, že nejsvětější Svátost oltářní pravou svátostí jest. Co pak náleží k podstatě každé svátosti? A vidíte, tyto tři věci nalezáme skutečně při Svátosti oltářní.

První věc ku každé svátosti potřebná jest znamení zevnější. A svátost oltářní má znamení zevnější. Jsou to slova, kterými se chléb a víno proměňují, a spůsoby chleba a vína, které po proměně zůstávají. (rep.) Tyto spůsoby jsou znamením, proto že něco znamenají. A co? Chléb nám slouží za pokrm a víno za nápoj. Spůsoby chleba a vína znamenají tedy, že se nám něco dává za pokrm a nápoj pro naši duši, totiž tělo a krev Páně. (rep.) A spůsoby tyto jsou znamením zevnějším, proto že je smysly svými pozorujeme. Pozorujeme totiž podobu, barvu, chuť a vůni chleba neb vína, ačkoli tu již není ani chléb ani víno, nýbrž tělo a krev Páně. (rep.)

Která jest první věc ke svátosti potřebná? Co pak jest znamením zevnějším svátosti oltářní? Proč jsou tyto spůsoby znamením? Co znamenají? A proč jsou znamením zevnějším?

Chléb ku svátosti oltářní potřebný bývá z monky pšeničné, a to přesný či nekvašený. To proto, že již v St. Z. bývali chlebové obětní z mouky bělné a že Pán Ježíš chleba přesného při poslední večeři užíval. (rep.) Chléb takový se připravuje podobně jako oplatky. Dá se totiž do nádoby trochu mouky, která se rozmíchá vodou na řídké těsto. Potom se vlévá těsto do formy, a tato se drží nad ohněm. Po chvíli pak vyndá se z formy oplatek, a z něho vykrajují se malé i velké hostie, které se v čas potřeby na oltář ku posvěcení donášejí. (rep.)

Jakého chleba se užívá ke svátosti oltářní? A jak se připravuje chléb ten?

Víno ku svátosti oltářní potřebné musí z hroznů pocházeti a několika kapkami vody smícháno býti, proto že i Kristus Pán při ustanovení svátosti té vína takového užíval a něco vody mu přimísil. (rep.) Přidáním vody obnovuje se památka vody a krve, jež vyšly z boku Páně při jeho smrti, a spolu se naznačuje spojení věřících s Kristem Pánem. (rep.)

Jaké víno musí ke svátosti oltářní býti? Proč? Co pak se přidáním vody obnovuje a naznačuje?

Připravování tohoto chleba a vína dělo se dříve v klášteřích, a nejednou zabývali se jím i knížata a králové. Víme na př. se vsí jistotou, že sv. král Václav za největší čest sobě pokládal, že mohl chléb a víno k nejsvětější svátosti oltářní vlastnímá rukama připravovati.

Druhá věc ke svátosti potřebná jest milost Boží. A ve svátosti oltářní se nám dostává milosti daleko větší než v jiných svátostech, proto že v této svátosti přichází k nám sám původce vsí milosti Ježíš Kristus. (rep.) Představte si dva lidi, kteří za parného dne hasí svou žízeň: jeden z nich má jen něco vody v nádobě, druhý však pije ze studnice plné. Kterému se daří lépe? A vidíte, podobně se má se živodarnou vodou milosti Boží. V ostatních svátostech dostáváme toliko díl živé vody té, ale ve svátosti oltářní otvírá se nám nevyvážený pramen, z něhož plynou všechny milosti. Neb týž Pán Ježíš, který sv. Aloisia a jiné svaté hojnými poklady milostí obohatil, náleží nám celý ve svátosti oltářní. Tušíte již, jak bohati budete a jak proto svatému přijímání se těšiti můžete?

Která je druhá věc ke svátosti potřebná? A dostává se nám milosti ve svátosti oltářní? Proč větších milosti, než v jiných svátostech?

Třetí věc ke svátosti potřebná jest ustanovení od Ježíše Krista. (rep.) A Pán Ježíš svátost oltářní skutečně ustanovil, ba on ji dříve již slíbil, jak jste prvé slyšeli.

6. Kdy to ji slíbil? A kterými slovy? Co pravil lidem, když se divili, jaký pokrm by jim dáti chtěl? A

co ještě doložil? Proto stojí v kateshismu: Pán Ježíš svátost oltářní slíbil, když po zázračném nasytění lidu pravil: „Chléb, který já dám, tělo mé jest. A tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.“

Kterak to slíbil Pán Ježíš svátost oltářní? (rep.)

7. 8. A kdy pak Pán Ježíš slib svůj splnil a svátost tuto skutečně ustanovil? Víte ještě, jak?

Co vzal Pán Ježíš napřed do rukou svých? A co řekl nad chlebem? Slovy těmi chtěl říci: Co v rukách držím a vám se chlebem býti zdá, již není chléb, nýbrž tělo mé. (rep.) Co Pán Ježíš řekl, musí pravda býti, proto že jako Bůh nemůže lháti. Když tedy řekl: „Totoť jest tělo mé,“ co podával apoštolům? A bylo to vždy tělem jeho? Čím to bylo dříve? Chléb tedy stal se teprve tělem Páně, čili jinak: Chléb se proměnil v tělo Páně. A čím se proměnil chléb v tělo Páně? Jeho všemohoucím slovem. (rep.)

Co vzal potom Pán Ježíš do rukou svých? A co řekl nad kalichem? Slovy těmi chtěl říci: Co se v kalichu nachází a vám se vínem býti zdá, již není víno, nýbrž krev má. (rep.) Co Pán Ježíš řekl, musí pravda býti, protože jako Bůh nemůže lháti. Když tedy řekl: „Totoť jest krev má,“ co podával apoštolům? A bylo to vždy krví jeho? Čím to bylo dříve? Víno tedy stalo se teprve krví Páně, čili jinak: Víno se proměnilo v krev Páně. A čím se proměnilo víno v krev Páně? Jeho všemohoucím slovem. (rep.)

Proto stojí v katechismu: Pán Ježíš svátost oltářní ustanovil, když při poslední večeři chléb a víno v tělo a krev svou proměnil a apoštolům podával. (rep.) A dále praví katechismus: Pán Ježíš proměnil chléb a víno takto: Vzal chléb a kalich s vínem, požehnal oboje a řekl nad chlebem: „Totoť jest tělo mé,“ a nad kalichem: „Totoť jest krev má.“ (rep.)

Kdy a jak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? A kterak proměnil chléb a víno? Který den se to stalo?

Zelený čtvrtek jest tedy památkou ustanovení svátosti oltářní; my však slavíme památku tuto teprv později ve čtvrtek po sv. Trojici. Proč o? Poněvadž by se na zelený čtvrtek nemohla slaviti pro smutek svatého týdne a pro nepohodu jarní. (rep.) A víte, jak se nazývá slavnost ta? Ano, slavnost Božího Těla, proto že se tu obnáší tělo Páně ve slavném průvodu. (rep.)

Ale proč ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní právě, když pojedl beránka velikonočního? Slyšte! Mojžíš vysvobodil židy z otroctví egyptského. Když pak se chystali k odchodu z Egypta, jedli beránka a krví jeho pokropili dvěře domů svých, aby je minul anděl Boží, který té noci všecko prvorozené Egyptanů usmrtil. A byli skutečně zachráněni. Proto konali židé památku toho každoročně, slavíce večeri velikonoční a jedíce při ní beránka. Tento beránek velikonoční byl obrazem samého Pána Ježíše, poukazuje předem na něho. Pozorujte jen! Židé kteří jedli beránka, byli vysvobozeni z otroctví egyptského. a podobně byli jsme i my vysvobozeni skrze beránka Rožího Ježíše Krista a otroctví ďábelského. (rep.) Židé byli krví beránka zachováni od záhuby časné, a podobně býváme my krví Pána Ježíše zachováni od záhuby věčné. (rep.) Beránek onen byl zabit a obětován a spolu sloužil za pokrm; a podobně byl Pán Ježíš usmrcen, na kříži krvavě obětován, posud při mši svaté nekrvavě se obětuje a při sv. přijímání za pokrm nám slouží. (rep.) Pán Ježíš tedy ustanovil svátost oltářní, právě když pojedl beránka velikonočního, proto že beránek onen byl obrazem jeho. (rep.)

A proč ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní při poslední večeri své? Aby nám dokázal lásku svou a zanechal památku smrti své. (rep.) Slyšte! Když slunce zachází, vysílá ještě nejlíbeznější paprsky své a tvoří překrásnou záři večerní. Podobně nám podal milý Spasitel nejkrásnější důkaz lásky své krátce před smrtí svou.

Představte si, že stojíte v onom večeřadle, kde slavena večere Páně. Právě umyl Pán Ježíš apoštolům nohy a zasedá opět za stůl. On Pán nebes i země, klečel tu před prostými učenníky svými a myl jim nohy, aby

měli příklad nevýslovné pokory a lásky, a stali se hodnými přijmouti nejsvětější svátost, kterou jim i nám na památku chtěl zanechat. Ubírá-li se otec na dalekou cestu. aneb cítí-li, že umře, svolává děti své, napomíná je vážně a tklivě, a dává jim na památku obraz svůj, aby tím častěji a živěji zpomínali na něho. Podobně učinil Pán Ježíš věda, že mu nastává utrpení a smrt. On též před smrtí svou zanechal nám památku, ale nikoli snad jen obraz svůj, nýbrž co nejdražšího na nebi i na zemi jest, totiž své vlastní tělo, svou krev čili nejsvětější svátost oltářní. Vykládá se o ptáku Pelikanovi, že nemaje pokrmu pro hladová mláďata svá, prsa sobě rozrývá a vlastní krví živí je. Co se o ptáku tom jen vykládá, učinil a činí Pán Ježíš skutečně: On živí nás, své děti, vlastním tělem a krví svou. Proto jest pták onen obrazem Pána Ježíše a bývá někde na tabernaklu namalován.

A pozorujte dále! Pán Ježíš zanechal tuto svátost všem věřícím, ačkoli napřed věděl, že mu lásku jeho budou mnozí nevděkem ohavným spláceti, že ho budou nehodně přijímati, že se mu budou rouhati! Považte, jak to muselo Pána Ježíše boleti, co předvídal, a on tuto svátost přece nám zanechal! Kdybyste měli některé dítě upřímně rádi, kdybyste mu vše dobré prokazovali a právě nový dar přinesli: ono však by se vám do tváře posmívalo a vám nadávalo, jak by vám bylo k srdci? A kdybyste napřed věděli, že ono dítě opět a opět vás bude urážeti, zdali byste mu ještě jaké dobrodiní prokázali? A Pán Ježíš to věděl, a přece tuto svátost ustanovil!

Nyní budeme opakovati, co jste posud slyšeli, a příslušná čísla z katechismu naučíte se doma nazpamět. Kolikerý to máme život? Čeho nám potřeba, abychom zachovali život tělesný? A čeho třeba, abychom zachovali život duševní? Kdo pak jest tímto pokrmem nebeským? Kde se nám podává Pán Ježíš za pokrm? Co jest nejsvětější svátost oltářní? Čti! Co rozumíme slovy pravé tělo Pána Ježíše? Kdy vidíváte nejsvětější svátost oltářní? Jakou způsobu má tělo Pána Ježíše? Čti! Co tu rozumíme způsobou chleba? A jak se nazývá tělo Páné ve způsobě chleba? Jakou způsobu má krev Páně? Čti! Co rozumíme způsobou vína? Proč pak svátost tato

nazývá se nejsvětější svátost? Čti! A proč se nazývá svátost oltářní? Čti! Jaká jména má svátost tato ještě? Odkud víme, že svátost oltářní jest pravou svátostí! Která jest první věc ke svátosti potřebná? Co pak je znamením zevnějším svátosti oltářní? Která je druhá věc ke svátosti potřebná? A dostává se nám milosti ve svátosti oltářní? Proč větší než v jiných? Která je třetí věc ke svátosti potřebná? Ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? A neslibil jí dříve již? Kterak ji slíbil Pán Ježíš? Čti! A kterak ji ustanovil? Čti! Jak pak proměnil Pán Ježíš chléb a víno? Čti! Který den se to stalo? A kdy slavíme my památku tuto? Jak se nazývá slavnost tato? Proč ji neslavíme na zelený čtvrtek? Ale proč pak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní, právě když pojedl beránka velikonočního? A proč ustanovil Pán Ježíš svátost tu pět posledních večerí své? —

Povím vám ještě příklad! Bohatý pán přijal chlapce chudobného a opuštěného do domu, dal ho vyučiti a prokázal mu nesčíslných dobrodiní. Chlapec dorostl a místo vděčnosti hněval dobrodince svého, ba opovážil se, jej i pobiti a ztrýzniti, načež z bázně před trestem utekl. Po několika dnech byl nalezen, a tu ze obávil, že bude trestán. Ale jak se podivil slyše, že dobrodinec, jenž následkem utrpených ran zemřel, za něho na smrtelné posteli se přimlouval, ba jemu celé jmění své odkázal. Ach děti! Není to podobenství, to je pouhá pravda. Přemilý Spasitel náš jest onen pán, onen veliký dobrodinec. My jsme jemu hříchy svými přehořkou smrtí způsobili; on však ještě za nás u Otce nebeského se přimlouval a nám co nejdražšího měl, své tělo a svou krev dědictvím zanechal. Jaká to láska! Zdaliž tu nezasluhuje naší vroucí lásky a vděčnosti? Kdybyste při večeři Páně byli bývali, a on by vás byl povolal a řekl: Vezmi, dítě, a jez: totoť jest tělo mé! Jak by vám bylo k mysli bývalo? A jak asi bylo apoštolům k mysli? Ó jak se tu podivili jeho neskončené lásce a patřili plni svaté uctivosti a vděčnosti na něho! Podobné city vzbudtež i vy! Když přijdeme dnes do kostela před nejsvětější svátost, tu poděkujte srdečně a vroucně milému Spasiteli, že i na vás pamatoval, i pro vás tuto svátost ustanovil, a obnovte pevný úmysl, že jej chcete hodným srdcem přijmouti. A nyní pojďtež!

2.

Naučili jste se, co jsem vám uložil? Co pak jest nejsvětější svátost oltářní? Jakou způsobu má tělo Pána Ježíše? A jakou způsobu má krev Pána Ježíše? Proč svátost ta se nazývá nejsvětější svátost? A proč se nazývá svátost oltářní? Kdy pak Pán Ježíš svátost oltářní slíbil? Kterak ji slíbil? A kterak svátost oltářní ustanovil? Jak proměnil Pán Ježíš chléb a víno? Nyní slyšte dále!

9. Jakmile Pán Ježíš svátost oltářní ustanovil, řekl apoštolům: „To čiňte na mou památku!“ (rep.) Měli tedy totéž činiti, co on činil. A co pak on učinil? On proměnil chléb a víno v tělo a krev svou slovy: **Totož jest tělo mé — tatož jest krev má.** (rep.) Co tedy měli též apoštolé činiti? Proto stojí v katechismu: **Pán Ježíš apoštolům přikázal, aby také proměňovali chléb a víno v tělo a krev jeho. Neb jim pravil: „To čiňte na mou památku!“**

Co přikázal Pán Ježíš apoštolům po ustanovení svátosti oltářní?

Slovy těmito dostali apoštolé moc, proměňovati, a oni moci té skutečně užívali. To dosvědčuje sám apoštol sv. Pavel těmito slovy: „Chléb, který lámeme, zdaliž není účastenství těla Páně?“ (rep.) Chtěl říci: Kdo jí z chleba, který při oltáři lámeme, a podáváme, zdaliž se nestává účastným těla Páně? (rep.) A dále praví týž apoštol: „A kalich, který žehnáme, zdaliž není společenství krve Kristovy?“ (rep.) Chtěl říci: Kdo pije z kalichu požehnaného, zdaliž nevchází ve spolek s krví Kristovou? (rep.) Kdyby apoštolé nebyli proměňovali, nebyl by sv. Pavel mohl říci, že věřící přijímajíce stávají se účastnými těla Páně a vcházejí v spolek s krví Páně. Ale proč pak pravil sv. Pavel: „Chléb, který lámeme?“ Vždyť to již nebyl chléb, nýbrž tělo Páně? To proto, že tělo Páně jako chléb vypádalo a dříve chlebem bylo. Podobně se nazýval slepý, jehož Pán Ježíš uzdravil, i později slepým, ačkoli jím již nebyl.

Proměňovali apoštolé skutečně? Kterými slovy dosvědčuje to sv. Pavel? Co chtěl slovy těmito říci? Ale proč pravil: „Chléb, který lámeme“, když to bylo tělo Páně?

10. Ale proměňovali apoštolé jenom samojedini, a podrželi tuto moc pro sebe? Nikoli. Katechismus praví: **Apoštolé proměňovali a dali moc proměňovati biskupům a kněžím, které posvětili.**

Komu dali apoštolé moc proměňovati?

A chtěl tomu Pán Ježíš? Jistě. To vysvětluje ze slov jeho: „Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.“ (rep.) Neb je-li tělo a krev Páně pokrmem a nápojem pro duši, chce také Pán Ježíš, aby se pokrmu a nápoje toho požívalo, a tedy i chce, aby se pokrm i nápoj ten připravoval, což se děje proměňováním chleba a vína v tělo a krev jeho. (rep.) Proto světili apoštolé po vůli Pána Ježíše biskupy a kněze, dávali jim při svěcení moc proměňovati, a přikázali biskupům, aby totéž činili. Biskupové pak činili podobně, a tak se děje posud. Od koho na př. mám já moc proměňovati? Od koho měl ji biskup, který mne světil? Od koho onen, který jej světil? Od koho pak první biskupové? A od koho apoštolé? Takto má každý biskup a kněz moc proměňovati vlastně od samého Krista Pána, a dostává ji při svěcení na kněžství.

Komu dali apoštolé moc proměňovati? Chtěl tomu Pán Ježíš? Z kterých slov jeho to vysvětluje? Kterak to? Co činili zase biskupové a činí posud?

A proměňovali biskupové skutečně v době apoštolské? Jistě. Sv. Cyril, biskup Jeruzalémský, který žil před 1500 lety, připravoval též děti ke sv. přijímání. A tu jim pravil: „Když Pán Ježíš sám o chlebě pravil: „Totož jest tělo mé“, kdo se odváží o tom pochybovati? A když sám o víně řekl: „Totož jest krev má“, kdo smí říci, že to není krev jeho? On kdysi proměnil vodu ve víno, a nyní bychom jemu nevěřili, že proměnil víno v krev svou? Proto přijímej každý se vsí istotou tělo a krev Kristovu. Vždyť se ti skutečně po-

dává ve způsobě chleba tělo jeho a ve způsobě vína krev jeho. Neb ačkoli smyslové (oči, jazyk, ruce) ti představují, že to chléb a víno jest, musí přece víra tě přesvědčiti, že to tělo a krev Páně jest.“ A sv. Jan zlatouústý, biskup Cařihradský, jenž tohotěž času žil, napsal: „S bázní a s čistým srdcem přistupujmež ke svátosti této. Toť jest ono tělo, jemuž králové od východu se klaněli. když v jeslech leželo; toť jest ono tělo, jež bylo metlami mrskáno, trním korunováno, krví zbroceno, hřeby a kopím probodeno. Totěž tělo nám zůstavil Pán za pokrm duše.“ A dále praví týž svatý: „Ó jak mnoho lidí praví: „Rád bych viděl milého Spasitele, jeho postavu, jeho šaty, jeho obuv. Nuže, ty ho můžeš viděti, ba jeho se dotýkati a ho požívati. Ty chceš jenom oděv jeho viděti, ale on se ti počlává sám celý.“ Toť jenom dva příklady ze sta jiných, jež nalezáme ve spisech sv. otců církevních. Vidíte z toho, že křesťané i v době poapoštolské pravé tělo a krev Páně požívali, a že tedy biskupové a kněží jejich proměňovali.

Odkud víme, že proměňovali biskupové a kněží v době poapoštolské? Kterí svatí otcové to svědčí?

11. A totěž proměňování děje se až posud. Víte, že se při mši svaté zpívá až do pozdvihování. Tu však umlkají varhany, přestává zpěv a v kostele panuje hrobové ticho. V posvátné chvíli té činí kněz, co činil Pán Ježíš při poslední večeři. On totiž bere chléb čili hostii do rukou svých, žehná ji a praví slova Kristova: „Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé.“ A sotva slova tato promluvil, již nemá v rukách chléb, nýbrž nejsvětější tělo Pána Ježíše. Proto ihned kleká a klaní se tělu Páně, a pak je pozdvihuje, aby se mu i věřící klaněli. (rep.) Potom bere kněz kalich s vínem, žehná jej a praví slova Kristova: „Vezměte a píte: tatoť jest krev má.“ A sotva slova tato promluvil, již není v kalichu víno, nýbrž nejsvětější krev Pána Ježíše. Proto ihned kleká kněz a klaní se krvi Páně, a pak kalich pozdvihuje, aby se i věřící krvi Páně klaněli. (rep.) Katechismus to vyjádruje krátce takto: **Biskupové a kněží proměňují při mši svaté, když nad chlebem a vínem říkají slova**

Kristova: Totot jest tělo mé — tatot jest krev má! (rep.)

Kdy proměňují biskupové a kněži nyní? A kterak?

12. Jakmile promluví kněz nad chlebem slova Kristova, přestává čili ustupuje ihned podstata chleba (rep.) (Tato podstata chleba jest neviditelná, ale chlebu nezbytně potřebná. Ona se nachází v každém drobtu chleba, a působí, že chléb chlebem jest a ničím jiným. Přestane-li tedy podstata chleba, přestává chléb chlebem býti.) Proto již není svatá Hostie chlebem, ačkoli se nám tak zdá. (rep.) A co se děje s podstatou chleba, když přestává čili ustupuje? Ona se mění v podstatu těla Kristova. (rep.) (Kde však podstata těla jest, tam i pravé tělo jest, ať má spůsobu jakoukoli.) Proto již svatá Hostie tělem Páně jest, ačkoli se nám tak nezdá. (rep.)

Co se děje, jakmile kněz nad chlebem slova Kristova promluví? Co pak působí podstata chleba? Přestane-li podstata chleba, čím přestává chléb ten býti? Je proto svatá Hostie ještě chlebem, jak se nám zdá? A co se děje s podstatou chleba, když přestává? Čím proto jest svatá Hostie, ačkoli se tak nezdá?

Podobně jakmile promluví kněz nad vínem slova Kristova, přestává čili ustupuje ihned podstata vína. (rep.) (Tato podstata vína jest opět neviditelná, ale vínu nezbytně potřebná. Ona se nachází v každé kapce vína a působí, že víno vínem jest a ničím jiným. Přestane-li tedy podstata vína, přestává i víno vínem býti.) Proto již není v kalichu víno, ačkoli se nám tak zdá. (rep.) A co se děje s podstatou vína, když přestává čili ustupuje? Ona se mění v podstatu krve Kristovy. (rep.) (Kde však podstata krve jest, tam i pravá krev jest, ať má spůsobu jakoukoli.) Proto v kalichu již krev Páně jest, ačkoli se nám tak nezdá. (rep.)

Co se děje, jakmile kněz nad vínem slova Kristova promluví? Co pak působí podstata vína? Přestane-li podstata vína, čím přestává víno býti? Je proto v kalichu ještě víno, jak se nám zdá? A co se děje s podstatou vína, když přestává? Co proto jest v kalichu, ačkoli se nám tak nezdá?

Byť se však podstata chleba a vína změnila, nemění se přece spůsoby, totiž podoba, barva, chuť a vůně

chleba a vína. (rep.) Tyto spůsoby zůstávají netknuty, nezměněny. Proto se našim smyslům pořád ještě zdá, že ve svátosti oltářní chléb a víno jest, ačkoli tu již tělo a krev Páně jest. Katechismus praví krátce: Slovy těmito, která kněz pronáší, mění se podstata chleba a vína v podstatu těla a krve Kristovy, ale spůsoby se nemění.¹⁾

Co se děje slovy, která kněz nad chlebem a vínem pronáší?

Může však nejsvětější svátost tělem a krví Páně býti, ačkoli má spůsobu chleba a vína? Ovšem, protože spůsoba nerozhoduje vždy, jaká jest věc. (rep.) Vidte! Spůsoba jest něco vedlejšího a nenáleží nezbytně ku věci. Chléb na př. jest pravým chlebem, je-li z mouky obilní, ať má jakoukoli spůsobu čili podobu, barvu, chuť neb vůni. A naopak může něco míti podobu, barvu, chuť a vůni chleba, a přece to není chlebem, není-li to z mouky obilní. Manna též měla chuť a vůni chleba, a přece nebyla pravým chlebem. — Podobně jest víno pravým vínem, pochází-li z révy, ať má jakoukoli spůsobu čili podobu, barvu, chuť neb vůni. A naopak může míti něco podobu, barvu, chuť a vůni vína, a přec to není vínem, nepochází-li to z révy. Víno strojené či dělané má také podobu, barvu, chuť a vůni vína, a přece není pravým vínem.

Z té příčiny může také svátost oltářní tělem a krví Páně býti, ačkoli má spůsobu čili podobu, barvu, chuť a vůni chleba a vína. Spůsoba tu nerozhoduje. Vždyť víte, že měl Pán Ježíš různým časem různou spůsobu. Jinak totiž vypádal jako dítě, jinak jako chlapec, jinak jako muž, jinak na hoře Tabor, jinak po své smrti a jinak po vzkříšení svém. A přece to byl tentýž Pán Ježíš a ne jiný. I my budeme po vzkříšení svém jinak vypádati a přece budeme těmitéž lidmi jako nyní. Když přišel milý Pán Ježíš vykoupit nás, ukázal se nám ve spůsobě člověka, proto že to byla spůsoba k tomu nej-

---

¹⁾ Species vero agere et pati possunt generaliter ea omnia, quæ substantia panis ac vini, si adhuc adesset; sumpta igitur nutriunt, alterantur etc.

vhodnější. Nyní však, když přichází nakrmit nás, má tělo a krev jeho přiměřenou způsobu chleba a vína.

Proč může svátost oltářní tělem a krví Páně býti, ačkoli má způsobu chleba a vína? Jakou způsobu měl Pán Ježíš dříve? Proč? Jakou však způsobu má nyní ve svátosti oltářní?

A proč? Pán Ježíš má ve svátosti oltářní způsobu chleba a vína: 1) abychom ho mohli požívat i za pokrm duše. (rep.) Víte ještě, proč reptali židé, když jim i Pán Ježíš svátost oltářní slíbil? Ano, viděli ho jako člověka před sebou státi a domnívali se, že by museli přítomné a hmotné tělo jeho rozděliti a jísti. Takto by ovšem nebyli mohli těla jeho požívat. A tohotéž mínění byli také učenníci, a proto odešli od něho. Ba ani apoštolé nerozuměli tenkrát, kterak by ho mohli požívat, a věřili mu jedině proto, že byl Syn Boží. Jak se tedy zaradovali při poslední večeři vidouce, že jim podává tělo své ve způsobě chleba, a krev svou ve způsobě vína! Jak tu jemu děkovali v srdcích svých! I my máme příčinu, jemu děkovati, že se nám podává ve způsobě tak snadné ku požívání a nám tím spolu naznačuje, že pokrmem duší našich jest. Neb čím chléb a víno pro tělo jest, tím také svátost oltářní pro duši jest. Jako totiž chléb a víno tělo naše nasycuje a sílí, podobně také nasycuje a sílí tělo a krev Páně duši naši.

Proč má Pán Ježíš ve svátosti oltářní způsobu chleba a vína?

Pán Ježíš má ve svátosti oltářní způsobu chleba a vína: 2) abychom vírou v něho zásluh sobě dobyli. (rep.) Kdyby Pán Ježíš ve svátosti oltářní v podobě člověka přítomen byl, tu bychom i smysly svými se přesvědčili, že přítomen jest, a nebylo by lze o přítomnosti jeho pochybovati. Nyní však vidíme jen způsobu chleba a vína, a smyslové naši chtějí nám namluviti, že to chléb a víno jest. Máme-li tedy za pravdu, že to není chléb a víno, nýbrž tělo a krev Páně, dáváme tím na jevo, že slovům Pána Ježíše více věříme, než svým smyslům a svému rozumu. I ctíme takto milého Spasitele a nabýváme tím větší zásluhy a odměny. Zpomeňte si na apoštola Tomáše. Ten nechtěl uvěřiti, že

Pán Ježíš z mrtvých vstal, leč by ho sám uviděl a se přesvědčil. Za to jej milý Spasitel pokáral a pravil: „Blahoslaveni jsou, kdož mne neviděli a přece uvěřili.“ A to jsme i my. My zajisté nevidíme ve svátosti oltářní Pána Ježíše, nýbrž spůsobu chleba a vína, a přece věříme, že to Pán Ježíš sám jest. Proto nám víra tato přináší tím větší zásluhu i odměnu.

Proč má za 2) Pán Ježíš ve svátosti oltářní spůsobu chleba a vína?

Pán Ježíš má ve svátosti oltářní spůsobu chleba a vína: 3.) a bychom se k němu důvěrněji mohli blížit. (rep.) Kdyby na oltáři přítomen byl Pán Ježíš ve své božské velebnosti a kráse, jak nyní v nebi jest: kdož by si troufal přistoupiti k němu? Když Bůh za blesku a hřímání oznamoval desatero přikázání, třásl se lid izraelský zděšením a hrůzou, a pravil Mojžíšovi: „Mluv ty s námi a slyšeti budeme. Nechť nemluví k nám Hospodin, abychom snad nezemřeli (strachem.)“ A když se milý Spasitel narodil a jasnost Boží obklíčila pastýře, báli se tito bázní velikou. Podobně bychom i my se báli, kdyby se nám Pán Ježíš ve svátosti oltářní v božské velebnosti své ukázal. Proto se raději skrývá v nepatrné a prosté spůsobě chleba, jako kdysi v Betlemě skrýval božství své v podobě chudého a slabého dítěte.

Proč má 3) Pán Ježíš ve svátosti oltářní spůsobu chleba a vína?

Ku konci vám ještě povím, co nevěrci proti svátosti oltářní namítají, abyste slovy jejich nebyli kdysi svedeni.

Někteří nevěrci praví: „Není možná, aby ve svátosti oltářní bylo tělo Páně a krev Páně, proto že mne rozum i smyslové moji přesvědčují, že tu chléb a víno jest. (rep.) Takovým odpovídá sv. Jan zlatoustý, že slovům Božím musíme více věriti, než smyslům našim a rozumu našemu. (rep.) A dobře má. Smyslové naši mohou nás klamati a také mnohdy nás klamou. Držíme-li na př. hůl ve vodě, zdá se nám, že je zlomena, a přece není. A pozorujeme-li slunce, zdá se nám, že se pohybuje, a ono přece stojí. Bůh však nemůže klamati; jeho

slova zůstanou věčně pravdiva. Když tedy Pán Ježíš pravil, že ve svátosti oltářní přítomen jest, musíme to mnohem pevněji věřit, než kdybychom vlastníma ho viděli očima.

Co namítají někteří nevěrci proti svátosti oltářní? Co odpovídá takovým sv. Jan zlatoustý?

Takovou pevnou víru měl král Francie, sv. Ludvig. Tomu se kdysi řeklo, aby honem šel do kosteta se podívat, že tam ve svátosti oltářní osobně viděti lze Pána Ježíše. Ale on odpověděl: „Nechť tam jdou ti, kdož nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti té přítomen jest; já však tomu věřím více, než kdybych vlastníma ho viděl očima.“

Jiní zase nevěrci praví: „Není možná, aby Pán Ježíš na tolika místech a tolikráte byl přítomen! (rep.) Takovým odpovídáme slovy anděla Gabriele: „U Boha nic není nemožného.“ A on sám pravil: „Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest.“ (rep.) Pán Ježíš tu mluvil všeobecně; on neřekl, že dá tělo své jen jednou a na jednom místě. Proto musíme věřit, že jest ve svátosti oltářní přítomen, ať jest to kdykoli a kdekoli. (rep.) A třebaš nechápeme, jak to možná, což na tom? Jestli mnoho věcí, kterých rovně nechápeme, a přece jsou pravdivy. Zda-li na př. nahlížíme, kterak z nepatrného jádra povstává mohutný strom? Zda-li pak nahlížíme, kterak chléb, jehož požíváme, se obrácí v naše maso a krev? Zda-li pochopujeme, kterak voda při svatbě v Kaně galiilejské stala se vínem? A přece to vše věříme, ač toho nechápeme.

Co namítají zase jiní nevěrci? A co odpovíme těmto? Záleží na tom, že nenahlížíme, jak může Pán Ježíš ve svátosti oltářní všude přítomen býti? Proč nenáleží? Ale proč to přece musíme věřit? Kterými slovy to pravil Pán Ježíš? Jak tu mluvil?

Kdo by to nevěřil, vinil by ze lži samého Pána Ježíše. Když sv. Františka ještě do školy chodila, slyšela, kterak nevěrec jeden rouhavě o nejsvětější svátosti mluvil a přítomnost Pána Ježíše upíral. I přistoupila k němu řkouc: „Vy nevěříte, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní přítomen jest? Což nevíte, že on sám to řekl? Či ho chcete učiniti lhářem? Kdybyste krále ze lži vinil, ne-

ušel byste přísnému trestu. Jakž teprv, když samého Boha lhářem činíte!“

Opakování. Co přikázal Pán Ježíš apoštolům, když byl chléb a víno proměnil a jim podal? Co tedy měli apoštolé činiti? A proměňovali oni? Kterými slovy dosvědčuje to apoštol sv. Pavel? Komu zase dali apoštolé moc proměňovati? Odkud víme, že proměňovali biskupové a kněží v době poapoštolské? Kteří sv. otcové to svědčí? Kdy pak nyní proměňují biskupové a kněží? Kterak proměňují biskupové a kněží při mši svaté? Co pak se děje slovy těmito? Proč může svátost oltářní tělem a krví Páně býti, ačkoli má způsobu chleba a vína? Ale proč má Pán Ježíš ve svátosti oltářní způsobu chleba a vína? Co namítají někteří nevěrci proti svátosti oltářní? Co odpovídá těm sv. Jan zlatoustý? A co namítají zase jiní nevěrci? Proč pak to přece může býti? A proč to jistě tak jest? Kdo by to nevěřil, z čeho by Pána Ježíše vinil?

Toho vás m. d. uchovej Bůh! Proto když přijdeme dnes do kostela, vzbudte pevnou a živou víru ve přítomnost Pána Ježíše a povzdechněte k němu: „Ó Ježíši! Věřím pevně a živě, že ve svátosti oltářní přítomen jsi, ačkoli tě nevidím a nechápu, jak to možná jest. (rep.) Věřím to pevněji, než kdybych tě vlastníma viděl očima, a raději chci umříti, nežli tuto víru popřítí nebo ztratiti. (rep.) Věřím to proto, žes ty, věčná a neomylná pravda, sám řekl: „Totož jest tělo mé — tatož jest krev má.“ (rep.) A pomodlete se potom o otčenáš a zdravas více za ty ubohé lidi, kteří ve přítomnost Pána Ježíše nevěří, a tím se zbavují největší milosti, jakou nám Bůh jen zanechatí mohl. Ano, modlete se za ně, aby došli pravého poznání, milosti a spasení. A nyní pojďme!

3.

Co jest nejsvětější svátost oltářní? Jakou způsobu má tělo Pána Ježíše? A jakou způsobu má krev Pána Ježíše? Proč pak svátost ta se nazývá nejsvětější svátost? A proč se nazývá svátost oltářní? Kdy pak slíbil Pán Ježíš svátost oltářní? A kdy ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? Kterak proměnil Pán Ježíš chléb a víno? Co potom přikázal Pán Ježíš apoštolům? Odkud víme, že apoštolé skutečně proměňovali? A komu zase

дали apoštolé moc proměňovati? Kdy a kterak proměňují biskupové a kněží? Co se děje slovy těmito? —

Z toho, co jste posud o svátosti oltářní slyšeli, plynou některé pravdy veledůležité. A které to? Slyšte!

O svátosti oltářní máme sobě tyto pravdy pamatovati:

13. Předně, že Pán Ježíš ve způsobě chleba celý přítomen jest; tedy nejen tělo jeho, nýbrž i krev i duše jeho. (rep.) A víte proč Pán Ježíš ve způsobě chleba celý přítomen jest? Proto že tu jeho živé tělo jest, k němuž náleží krev i duše. (rep.) Že pak ve způsobě chleba skutečně živé tělo Páně jest, nelze pochybovati. Neb když Pán Ježíš apoštolům pravil: „Totoť jest tělo mé“, podával jim ono tělo, jež před sebou viděli, tedy živé tělo své. A když kněz věřícím sv. Hostii uděluje, podává jim totéž tělo Páně, jež nyní v nebi se nachází, tedy opět živé tělo jeho. Dobře tudíž praví katechismus: **Pán Ježíš jest celý přítomen ve způsobě chleba, proto že tu jeho živé tělo jest, k němuž náleží krev i duše.**

Proč jest Pán Ježíš celý přítomen ve způsobě chleba?

14. O svátosti oltářní máme sobě 2) pamatovati. že Pán Ježíš ve způsobě vína celý přítomen jest. (rep.) A víte proč Pán Ježíš ve způsobě vína celý přítomen jest? Proto že tu jeho živá krev jest, k nížto náleží tělo i duše. (rep.) Že pak ve způsobě vína skutečně živá krev Páně jest, nelze opět pochybovati. Neb když Pán Ježíš apoštolům pravil: „Totoť jest krev má“, podával jim onu krev, jižto v těle měl, tedy živou krev svou. A když kněz z kalichu požívá, přijímá tutéž krev Páně, která se v oslaveném těle jeho nachází, tedy opět živou krev jeho. Dobře tudíž zase praví katechismus: **Pán Ježíš jest celý přítomen ve způsobě vína, proto že tu jeho živá krev jest, k nížto náleží tělo i duše.**

Proč jest Pán Ježíš celý přítomen ve způsobě vína?

Vidíte z toho, že Pán Ježíš v každé způsobě celý přítomen jest. Kdo tedy pouze sv. Hostii požívá,

přijímá celého Pána Ježíše. A kdo by pouze z kalichu požíval, přijímal by též celého Pána Ježíše. Krásně o tom dí sv. Tomáš Aq. ve své písni o Božím Těle: „Od krmě se nápoj dělí, pod způsobou každou celý Kristus Pán však obcuje.“ (Lauda Sion z kanc. svatojanského. I. 224.) Že tomu tak, ujistil nás sám Pán Ježíš řka: „Kdo jí mne, živ bude pro mne.“ Chtěltě říci: „Kdo jí mé tělo, jí mne celého, a živ bude pro mne. (rep.) A totéž potvrzuje sv. Pavel slovy: „Kdokoli jísti bude ehléb tento a ne b píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně.“ Chtěltě říci: „Kdo v jedné aneb v druhé způsobě nehodně přijímá, proviňuje se proti tělu i krvi Páně, tedy proti celému Kristu Pánu.“

15. O svátosti oltářní máme sobě 3) pamatovati: že Pán Ježíš i v každé částce způsobu celý přítomen jest. (rep.) Kdo tedy požívá sebe menší částčku sv. Hostie, přijímá přece Pána Ježíše celého. A naopak, kdo by i dvě sv. Hostie dostal, nepřijal by nic více, než ten, kdo třebaš malou částčku dostal. A stává se to? Ano. Někdy jsou dvě sv. Hostie slepeny a kněz je podá, aniž by to zpozoroval. A naopak, někdy jest více lidí ke sv. přijímání, než sv. Hostií v kalichu. Tu tedy musí kněz několik sv. Hostií rozlomit a podává některým věřícím toliko částku sv. Hostie. Stane-li se vám kdy tak, budete věděti, že přijímáte přece celého Pána Ježíše. Jest to, děti, zázrak veliký. Považte jen! Tisícové a miliony lidí požívají tělo Páně, a přece nepřijímá žádný více a žádný méně, a těla Páně též neubývá, nýbrž zůstává vždy celé. Sv. Tomáš Aq. praví ve zmíněné písni dále: „Na tisíce jich Ho berou, ale všichni stejnou měrou, aniž celku ubývá.“

Povím vám podobenství: Zpomeňte si na mannu, která padala židům s nebe, a kterou se předobrazovala svátost oltářní. Pán Bůh poručil židům, aby nasbírali manny té jistou míru (gomor, asi osm liber), která by stačila pro každého na den. I sbírali denně a nasbírali jiný více jiný méně. Ale když měřili mannu, neměl ani ten ani onen více neb méně, nýbrž právě tolik měl, co snísti mohl. A podobně nepřijímá ani více ani méně z

těla Kristova. kdo větší anebo menší částku sv. Hostie požívá. — Představte si dále zrcadlo! Ať ono větší nebo menší jest, vždy nám ukazuje celou naši podobu. A rovně ať menší neb větší částku sv. Hostie požíváme, vždy přijímáme celého Pána Ježíše. — A představte si ještě kazatele! Na sta lidí slyší jedno kázání jeho, a přece každý celé, ač ovšem s různým výsledkem. A podobně přijímá na sta lidí jednoho Pána Ježíše, a přece každý celého, ač také s různým výsledkem, na př. Jidáš a ostatní apoštolé.

Ale když sv. Hostie se rozlomí čili rozdělí, může-li pak Pán Ježíš v každé částce ještě přítomen býti? Ovšem, že může. A to proto, že jenom spůsob a se dělí, a nikoli tělo nebo krev Páně. (rep.) Vidíte! Rozdělit se dá jenom to, co lze viděti aneb čeho lze se dotýkati. Proto se na př. duše naše nedá rozdělit, Co však při svátosti oltářní lze viděti a čeho se lze dotýkati, jsou toliko spůsoby chleba nebo vína. Proto se jenom tyto spůsoby dají rozdělit, a nikoli tělo nebo krev Páně. Kdyby se tělo Páně zlomilo neb rozdělilo, byl by Pán Ježíš mrtev. On však již nemůže zemřiti, a proto ani se nemůže tělo jeho dělit. A podobně se má s krví Páně. — Příklad toho máte opět na zrcadle. Zlomte zrcadlo na sta kousků a vidíte přece v každém sebe nepatrnějším kousku celou podobu svou. Krásně opět dí o tom sv. Tomáš Aq. v písni své: Kristus Pán tu „nerozdvojen, nerozlámán, nerozpojen, v celosti se požívá. Nic to změnu nepůsobí, pakli se ta svátost drobí; spůsob a se jenom láme, svátost ale celou máme.“ Dobře tudíž praví katechismus: **Pán Ježíš jest celý přítomen v každé částce spůsoby, proto že se jenom spůsob a dělí, a nikoli tělo nebo krev Páně.**

Proč jest Pán Ježíš i v každé částce spůsoby celý přítomen?

16. O svátosti oltářní máme sobě 4) pamatovati: že Pán Ježíš přítomen jest hned po proměnění a nikoli teprve při požívání. (rep.) Vidíte! Pán Ježíš pravil: „Totož jest tělo mé — krev má“ a nikoli: „Totož bude tělo mé, krev má, až je budete požívati. Jakmile

tedy Pán Ježíš ona slova pronesl, stal se chléb ihned tělem Páně, a víno ihned krví Páně, nežli ještě který apoštol přijímal. Takto věřili již prvotní křesťané. Sv. Justín mučovník, jenž okolo roku 160 žil, svědčí, že se posvátný chléb donášival křesťanům nemocným domů a uvězněným do žalářů. Podobně též víme, že křesťané v době pronásledování svátost oltářní v domech svých pečlivě a s největší uctivostí chovali, a nechtíce ji pohanům vydati, raději smrt podstoupili. Byli by tak jednali, kdyby nebyli věřili, že Pán Ježíš ve svátosti té přítomen jest? Jistě ne. A slyšte ještě! Sv. Augustín, jenž roku 430 zemřel, pravil, že Pán Ježíš, když pronesl slova: „Totož jest tělo mé“, sama sebe v rukách zázračně držel. A též svatý napomínal věřící: „Nikdo se neodvažuj z chleba toho jísti, prvé než se mu byi klaněl.“ Byl by je ku klanění se posvátnému chlebu vybízeli, kdyby nebylo se věřilo, že chléb ten tělo Páně jest? O nikoli. A proto i my vším právem věříme, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní hned po proměnění přítomen jest.

Ale jak dlouho zůstává tu Pán Ježíš přítomen? Ztratí se snad brzy zase? Nikoli. Pán Ježíš zůstává přítomen, dokud spůsoby chleba nebo vína trvají. (rep.) To znamená: Dokud svátost oltářní má podobu, barvu, chuť a vůni chleba neb vína, dotud je též Pán Ježíš přítomen. Jakmile však změni se podoba, barva, chuť a vůně chleba neb vína, jakmile tedy změni nebo zkazí se spůsoby chleba neb vína, přestává Pán Ježíš přítomen býti. Kdyby tedy sv. Hostie se rozplynula, zplesnivěla nebo jinak se zkazila, anebo kdyby posvátné víno v kalichu delší dobu stálo a zkyselilo, přestal by tu ihned Pán Ježíš přítomen býti. A víte proč? Poněvadž ke každé svátosti potřeba jest znamení zevnějšího. Tímto znamením zevnějším při svátosti oltářní jsou spůsoby chleba a vína. Přestanou-li pak spůsoby tyto, není tu již znamení zevnější, a tedy ani svátost oltářní. Proto také přestává Pán Ježíš býti přítomen. Dobře tudíž praví katechismus: Pán Ježíš jest pří-

tomen hned po proměnění a zůstává přítomen, dokud spůsoby chleba neb vína trvají.

Kdy jest Pán Ježíš přítomen? A jak dlouho zůstává přítomen?

17. O svátosti oltářní máme sobě 5) pamatovati, že tu Pán Ježíš přítomen jest jako Bůh i člověk, s tělem i s duší. (rep.) Víte již, že nám Pán Ježíš podává pravdivé a skutečné tělo své; že tedy ve svátosti oltářní pravdivě a skutečně přítomen jest. Víte také, že se proměňuje podstata chleba a vína v podstatu těla a krve Kristovy; že tedy Pán Ježíš i podstatně přítomen jest ve svátosti oltářní. Co však náleží k podstatě jeho? Jeho božství a člověčenství. (rep.) A co náleží k jeho člověčenství? Jeho tělo i duše. (rep.) Poněvadž pak Pán Ježíš i jako Bůh ve svátosti oltářní přítomen jest, sluší se mu klaněti a také se mu klaníme. Dobře tudíž praví katechismus: **Pán Ježíš jest přítomen jako Bůh i člověk, s tělem i s duší, a proto se mu klaníme.**

Jak to jest Pán Ježíš přítomen? A co proto činíme?

Kterak se Pánu Ježíšovi klaníme, uslyšíte později. Nyní vám povím, jak o přítomnosti Páně ve svátosti oltářní soudí bludaři, abyste viděli, jak politování hodni jsou, a jak daleko se odchylují od pravdy, kdož slova písma svatého si vykládají sami a nedbají jedině pravého výkladu církve svaté.

Někteří bludaři tvrdí, že ve svátosti oltářní zůstává chléb a víno, a že se jimi tělo a krev Páně pouze naznačuje, zobrazuje, připomíná. (rep.) (Takto první učil bludař Zwingli.) Oni tedy nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní pravdivě přítomen jest, a že tudíž přijímáme pravé tělo a pravou krev jeho. (rep.) Bludaři tito jsou na hrubém omylu, a my dobře věříme, že Pán Ježíš pravdivě přítomen jest. Neboť on zřejmě pravil: „Totož jest tělo mé, tatož jest krev má“, a nikoli: Toto naznačuje, zobrazuje, připomíná tělo mé, krev mou. (rep.) Co tedy apoštolům podával, bylo pravdivé tělo jeho, byla pravdivá krev jeho, a nikoli znak, obraz nebo památka těla a krve jeho.

Že Pán Ježíš ve svátosti oltářní pravdivě přítomen jest, vysvítá též ze slov a jednání jeho při zaslíbené svátosti té. (rep.) Neb vidíte! Kdybych vám tak řekl: „Dnes se mi dobře naučíte katechismus“, co pak bych tím rozuměl? Jistě jenom úkol z katechismu, a nikoli celý katechismus. A kdyby některý žák mínil celý katechismus a mi řekl: „Já se dnes nemohu celý katechismus naučiti“, co pak bych byl povinen učiniti? Jistě bych musel mínění jeho opravit a jemu říci: „Ty mi zle rozumíš, já míním jenom úkol z katechismu a nikoli celý katechismus.“ A nyní mi řekněte: Kterými slovy slíbil Pán Ježíš svátost oltářní? Co pravili židé, když ji byl slíbil? Jaké pak tu mínili tělo jeho? Kdyby tedy Pán Ježíš nebyl pravé tělo své dáti chtěl, co by byl musel učiniti? Ano, byl by musel mínění jejich opravit a říci: „Vy se mýlíte, vy mi zle rozumíte, já vám nechci pravé tělo své dáti; chléb, který vám dám, tělo mé pouze naznačuje, zobrazuje, připomíná.“ A učinil to Pán Ježíš? Nikoli. On ani neodvolal slov svých, že jim dá pravé tělo své, když někteří z učeníků odcházeli od něho řkouce: „Tvrdá jest řeč tato, kdož jí může rozuměti“, a nechal je raději odejiti. Ba on i apoštolům na vůli zůstavil, že ho mohou opustiti, nechtějí-li slovům jeho uvěřiti. Byl by takto jednati mohl Pán Ježíš, kdyby nebyl pravé tělo své za pokrm dáti chtěl? Jistě ne. Poznáváte již, jak politování hodni jsou, kdož nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní pravdivě přítomen jest?

Co tvrdí někteří bludaři po Zwinglim? Co tedy nevěří tito? A proč pak my věříme, že Pán Ježíš pravdivě přítomen jest? Z čeho to ještě vysvítá? Kdyby Pán Ježíš nebyl pravdivé tělo své dáti chtěl, co by byl musel učiniti?

Jiní bludaři zase tvrdí, že ve svátosti oltářní zůstává chléb a víno, ale že mají do sebe zvláštní moc a sílu od Krista Pána, čili jinak, že tu Pán Ježíš duchovně přítomen jest svou mocí a silou. (rep.) (Takto první učil bludař Kalvín.) Oni tedy nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní skutečně přítomen jest, a že tudíž přijímáme skutečné tělo a skutečnou krev

jeho. (rep.) I tito lidé jsou na velikém omylu, a my právem věříme, že Pán Ježíš skutečně přítomen jest. Neboť on pravil: „Totož jest tělo mé — tatož jest krev má“, a nikoli: Totož jest chléb a víno, ale má zvláštní moc a sílu. On tedy apoštolům podával skutečné tělo své a skutečnou krev svou, on byl ve způsobě chleba a vína sám skutečně přítomen. Někdo vidí ve snách matku svou, která dávno před tím zemřela, a ráno praví: „Viděl jsem v noci mamínku, tak živě! — posud ji vidím, jak přede mnou stála.“ Viděl ji skutečně? Nikoli, to se mu jenom zdálo, jenom představovalo. Také-li pak apoštolé jenom si představovali, že Pán Ježíš ve způsobě chleba a vína přítomen jest? Ó nikoli. Oni v jeho skutečnou přítomnost věřili a tomu též učili. A podobně věřili katoličtí křesťané všech věků, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní skutečně přítomen jest. Kdyby Pán Ježíš apoštolům nebyl podával skutečné tělo své a skutečnou krev svou, jakož oni věřili, byl by musel mínění jejich opravit, aby neuvedl do bludu jich a milionů jiných lidí, o kterých předvídal, že budou ve skutečnou jeho přítomnost věřit. Poznáváte již, jak politování hodni jsou i ti, kdož nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní skutečně přítomen jest?

Co tvrdí jiní bludaři po Kalvínu? Co tedy nevěří tito? Proč pak my věříme, že Pán Ježíš skutečně přítomen jest? Kdyby apoštolům nebyl skutečné tělo podával, jak oni věřili, co by byl musel učiniti?

Jiní opět bludaři tvrdí, že ve svátosti oltářní zůstává chléb a víno, ale že při jich požívání zároveň přítomno jest tělo a krev Páně. (rep.) (Takto první učil bludař Luther.) Oni tedy nevěří, že se mění podstata chleba a vína v podstatu těla a krve Kristovy, a že tudíž Pán Ježíš ve svátosti oltářní podstatně přítomen jest. (rep.) I tito jsou na hrubém omylu, a my právem věříme, že podstatně přítomen jest. Neboť Pán Ježíš pravil: „Totož jest tělo mé — tatož jest krev má“, a nikoli: Zároveň s tím jest tělo mé — krev má, aneb: v tomto jest tělo mé, krev má. (rep.) Chtěl tedy říci: To, co v rukách držím, jest tělo mé a

nikoli chléb, a to co se v kalichu nachází, jest krev má a nikoli víno. Proto musela všemohoucím slovem jeho proměnit se podstata chleba a vína v podstatu těla a krve jeho; jinak by nebyl mohl říci: totoť jest tělo mé — tatoť jest krev má. A sv. Pavel napsal, jak víte: „Kdokoli jísti bude (proměněný) chléb tento, aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. (rep.) Kdyby tedy ve svátosti oltářní zůstala podstata chleba a vína, nebyl by sv. Pavel mohl říci, že se proti tělu a krví Páně prohřešuje, kdo nehodně přijímá. On by na nejvýš byl mohl říci: Kdo nehodně přijímá, zlehčuje tuto věc, aneb: uráží Boha a p. Poznáváte již, jak politování hodni jsou i ti, kdož nevěří, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní podstatně přítomen jest?

Co tvrdí ještě jiní bludaři po Lutheru? Co tedy nevěří tito? Proč pak my věříme, že Pán Ježíš podstatně přítomen jest? Byl by mohl takto mluvit, kdyby se nebyla proměna podstaty stala? Kterými slovy svědčí totéž sv. Pavel? Jak to?

18. Konečně si máme o svátosti oltářní 6.) pamatovati, že tu Pán Ježíš přítomen jest, aby za nás se obětoval a nám pokrmem byl. (rep.) Dělá to milý Pán Ježíš jako Pán, jenž chudobného navštíví. Věda pán, že mu chudobný nic nemůže předložit, posílá mu napřed vlastní pokrm a nápoj, a nechává ho i spolu jísti. A podobně činí Pán Ježíš. Věda, že jsme chudobni a nemáme, co bychom Bohu za oběť dali, dává se nám sám za oběť, abychom jej mohli Bohu podati, a dává se nám spolu za pokrm pro duši naši. A kdy pak se nám dává jakožto oběť? Při mši svaté. A kdy se nám dává jakožto pokrm? Ano, při sv. přijímání. Dobře tudíž praví katechismus: Pán Ježíš jest přítomen, aby za nás při mši svaté se obětoval a nám při svatém přijímání pokrmem byl. (rep.)

Opakování. Které to pravdy máme sobě o svátosti oltářní pamatovati? Proč jest Pán Ježíš celý přítomen ve způsobě chleba? Odkud pak víme, že tu jeho živé tělo jest? Proč jest Pán Ježíš celý přítomen ve způsobě vína? Odkud pak víme, že tu jeho živá krev jest? Proč jest Pán Ježíš přítomen v každé části způsobu? A proč se nemůže tělo nebo krev Páně dělit? Kdy již jest

Pán Ježíš přítomen? A jak dlouho zůstává přítomen? Odkud víme, že Pán Ježíš hned po proměnění přítomen jest? Kterak jest Pán Ježíš přítomen? Jak pak soudí o přítomnosti Páně bludaři? Co tvrdí někteří bludaři po Zwinglim? Co tedy nevěří tito? Proč pak my věříme, že jest pravdivě přítomen? Co tvrdí jiní bludaři po Kalvinu? Co tedy nevěří tito? Proč pak věříme my, že jest skutečně přítomen? A co tvrdí ještě jiní bludaři po Lutheru? Co tedy nevěří tito? Proč pak věříme my, že Pán Ježíš podstatně přítomen jest? A z jaké příčiny jest Pán Ježíš ve svátosti oltářní přítomen?

Nám tedy k vůli prodlévá Pán Ježíš na oltáři! Ó té lásky jeho! — Svatý Vincenc z Pauly navštívil kdysi zločince, kteří k doživotnímu žaláři odsouzeni byli. Nalezl je v komůrkách tmavých a úzkých, zimou zkřehlé a zubožené hmyzem. A nebylo, kdo by je byl očistil, neb aspoň potěšil. Útrpností jat pomáhal jim sv. Vincenc jak mohl, ba on se dal s nimi zavřiti, aby mohl lépe jim sloužiti, je počovati a těšiti. A vytrval mezi nimi, i když ho někteří surově odbývali, jemu nadávali ba zlořečili. Není-liž pravda, to byla veliká, svatá láska, jakou tu na jevo dal sv. Vincenc! Ale, děti, lásku daleko větší a světlejší projevil k nám Pán Ježíš. I my jsme na tomto světě jako v žaláři a trpíme mnoho za své hříchy. A co tu učinil Pán Ježíš pro nás? On předně sestoupil s nebe a trpěl za nás, aby se nám po uvěznění časné dostalo radosti věčné. Ba on sám stal se pro nás vězněm, on sám uzavírá se v tabernaklu, a dlí tu mezi námi dnem i nocí, ačkoli zakouší od mnohých nevděku, hany a potupy. A co tu činí? On prosí Otce nebeského za nás, a rozdává nesčetných milostí všem, kdož u něho rady a pomoci hledají.

Je-li však Pán Ježíš z lásky k nám a k vůli nám na oltáři přítomen, máme ho co nejčastěji navštěvovati, abychom jemu na jevo dali svou lásku a vděčnost, a sami z toho měli užitek. (rep.)

1. Předně máme Pána Ježíše navštěvovati, abychom jemu dali na jevo svou lásku. Neb vidíte! Kdyby dítě v tomtéž místě na službě bylo, kde bydlí rodiče jeho, a nikdy nebo málo je navštěvovalo: zdali by tím neukázalo, že nemá rodičů rádo? A podobně,

kdo milého Spasitele nenavštěvuje, ukazuje tím, že ho nemá rád, a to tím více, poněvadž tak snadný má k němu přístup. Kdyby svátost oltářní na jednom toliko místě se ukazovala, na př. v Římě, jakou toužebností by tu každý hořel, ji navštívit a jí se poklonit! Mnohý by tu obětoval rád peníze a zdraví ba i život svůj, aby jen mohl milého Pána Ježíše tam navštívit. Jak mnoho tisíc lidí putuje každoročně do svaté země, aby viděli ona místa, kde milý Spasitel se narodil, trpěl a umřel! Oni nešetří statku, nedbají obtíže cesty daleké a nebezpečnosti života, a jdou tam přece. Když pak spatří onu zemi posvátnou, vrhají se na kolena, líbají šlápěje milého Spasitele a mnozí vnitřným pohnutím až umírají. A oni tam přece nenalezají, leč věci památné, a nikoli samého Pána Ježíše. My však máme v kostele samého Pána Ježíše, a proto máme s tím větší láskou a horlivostí k němu pospíchat.

Proč máme 1.) Pána Ježíše navštěvovati?

2. Dále máme Pána Ježíše navštěvovati, abychom jemu na jevo dali svou vděčnost. Neb slyšte! Kdyby otec měl syna v cizině, a z lásky k němu by z domova vážil dalekou cestu, aby mu osobně donesl všeliké dary, syn však by otce ledva pozdraviv zanechal samotného, a spěchal za soudruhy k zábavě: zdali by tím neukázal, že nezná vděčnosti žádné? A vidíte, my jsme též na tomto světě jako v cizině. I přichází k nám Pán Ježíš jako dobrý otec z domova nebeského, aby nás dary svými obohatil. Zdali tedy není nevděčником daleko horším, kdo jej v kostele opuštěna nechává, a raději po hře neb jiných zábavách se shání? Takovými nevděčníky jistě nechceme býti a proto máme k milému Spasiteli vždy s největší ochotou pospíchat.

Proč máme 2.) Pána Ježíše navštěvovati?

3. Konečně máme Pána Ježíše navštěvovati, abychom sami z toho měli užitek. K císaři pánu přichází na sta lidí prosit o pomoc ve všelikých potřebách. Jsou z blízka i z daleka. Ale ne všichni bývají připuštěni k němu a z těch kdož připuštěni byli, nebývají

tolikéz všichni vyslyšeni. A vidíte. ve svátosti oltářní jest Pán nebes i země, jenž může všechno dáti, co tělu a duši potřebno jest. A k tomuto Pánovi nemusíme daleké cesty konati, aniž se musíme obávati, že by nás nepřipustil nebo nevyslyšel. Mladí a staří, chudobní a bohatí mohou směle před něho předstoupiti a jemu potřeby své přednášeti, a mají napřed již slíbeno, že budou vyslyšeni. A přece jak málo lidí přichází k němu! Mnozí raději žebrou o pomoc u lidí, kteřížto jim pomoci nemohou aneb nechtějí. Nečiňte podobně, ale pospíchejte s největší důvěrou k milému Spasiteli, kdykoli vás tížiti budou jaká trápení: bída, zármutek, pokušení nebo neduh tělesný. Řekněte mu upřímně, co vás bolí, co vás trápí, a uvidíte, že vás nepropustí bez pomoci neb aspoň bez útěchy. —

Proč máme 3) Pána Ježíše navštěvovati?

Jelikož pak navštěvování nejsvětější Svátosti tak bohumilo a užitečno jest, což divu, že svatí tuto pobožnost s největší radostí konali a přemnohých milostí odtud nabyli? Sv. František Borgias na př. navštěvoval denně sedmkrát nejsvětější svátost. Sv. František Xaver klečival pozdě do noci před oltářem, i když po denní práci unaven byl. Sv. Alfons ztravil denně sedm neb osm hodin před svátostí oltářní, i když věkem zeslábl a těžkým neduhem sklíčen byl. A takových příkladů bych vám ještě mnoho mohl uvésti. Ba i jiní dobří katolíci konávali a konají posud pobožnost tuto. Krásné jest, co se vypravuje o jednom vojáku francouzském. Ten přicházel denně do kostela a pobyl tam vždy hodinu před oltářem. A tážán jsa, proč tak činí, odpověděl: „Stojím na stráži před tabernaklem, příbytkem to milého Spasitele. Mrzeloť mne, že má president náš čtveru stráž a generalové naši po dvou, ale milý Spasitel žádné. Proto konám sám tuto stráž aspoň hodinu denně.“ A děti, Pán Ježíš odměnil mnohokrát i zázračně ty, kdož s důvěrou k němu se utíkali. Jední tu vyprosili sobě zdraví těla, jiní pokoje duše, opět jiní obrácení svých rodičů nebo příbuzných a j.

Takovéto návštěvy milého Spasitele konáme nyní společně: ale později budete je konati sami, a to v neděli a ve svátek před službami Božími nebo po nich, a možná-li také ve všední den před školou, po škole, nebo při jiné příležitosti. I budete-li později v cizině, neopomeňte velebnou Svátost navštívit. Kde se skrývá, poznáte po světle, které před ní ustavičně hoří a proto věčným světlem se nazývá. A víte, kterak se při každé takové návštěvě zachovati? Slyšte! Nábožná klášternice jedna když byla tázána, co před oltářem činí odpověděla: „Klaním se tu milému Spasiteli, vyznávám mu svou lásku, žaluji mu své bídy a prosím ho za pomoc. Neb což jiného činí žebrák před bohatým a dobrým pánem? Co dítě před laskavým otcem? Co nemocný před lékařem?“ A totéž učiníte i vy. Za první se Pánu Ježíšovi ve svátosti oltářní pokorně pokloníte slovy: Pochválena budiž bez přestání nejsvětější svátost oltářní. (rep.) Za druhé mu řeknete, že ho máte rádi a že z lásky k němu toho dne něco dobrého vykonáte. (rep.) Za třetí mu požalujete své vady, pokušení a starosti. (rep.) Za čtvrté ho poprosíte o pomoc řkouce: „Pane, ty jediný můžeš mi pomoci, a já vím, že mi pomůžeš.“ (rep.)

Jak se to zachováte při každé návštěvě nejsvětější svátosti? Co učiníte napřed? Co potom?

Jsou však příležitosti, kde jsme povinni, svou úctu a lásku milému Spasiteli ve svátosti oltářní skrytému obzvláště projevit; a na tyto vás musím upozorniti.

1. První příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější Svátosti máme, když s ní požehnání se dává aneb když na oltáři vystavena jest. (rep.) Pomyšlete si, že byste putovali do Říma a dostali od svatého otce papeže požehnání. Jaké by to bylo pro vás štěstí. A přece by vás tu žehnal jenom náměstek Pána Ježíše. V kostele však žehná vás ten sám Pán Ježíš, který dětem židovským požehnání dal a také apoštoly žehnal, když na nebe vstoupoval. Není-liž to štěstí daleko větší? Proto neopomeňte svatému požehnání obcovati, kdykoli jen můžete. Představte si tu, že stojíte

mezi apoštoly a že i vás žehnají svaté ruce milého Spasitele, a říkejte skroušeně: „Ó Ježíši, v tebe věřím, v tebe doufám, tebe miluji a hříchů svých lituji.“ (rep.) Tím více pospíchejte do kostela, když bude Svátost vystavena. A to bývá o velkých slavnostech a zvláště při pobožnosti čtyřicetihodinné v ostatky. A víte proč? Abychom uctěním svátosti té napravili urážky, které se tu mnohokrát činí milému Spasiteli. (rep.) Jednáme tu jako dobré děti, jež hledí otce udobřiti, byl-li od zlých rozhněván. Bude-li tedy velebná Svátost na oltáři vystavena, představte si, že vidíte Pána Ježíše živého před sebou státi, a hleďte mu vřelou nábožností zadosť učiniti za všelikou neúctu, jaká se mu děje ve svátosti té od jinověrců nebo špatných katolíků. V některých biskupstvích bývá svátost oltářní každý den v jiném kostele vystavena, aby stále se uctívala. Také jest bratrstvo k ustavičnému uctívání nejsvětější Svátosti. Budete-li hodni, zapíšu vás do téhož bratrstva po sv. přijímání a povím vám pak o tom více.

Kdy to máme první příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější svátosti? Co máme při sv. požehnání říkati? Kdy pak bývá svátost oltářní vystavena? A proč?

2. Druhou příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější Svátosti máme, když se koná slavnost Božího Těla. (rep.) Jest to nejkrásnější slavnost celého roku. Mile tu zaznívá zvonův líbezný hlas, radostný se ozývá věřících zpěv, domy jsou ozdobeny neb osvětleny a cesta kvítím posypána, když ve slavném průvodu se obnáší nejsvětější Svátost. A proč to vše? Abychom milému Spasiteli poděkovali, že z lásky k nám tuto svátost ustanovil, a veřejně vyznali, že tu přítomen jest. (rep.) Protož děti, poděkujte i vy jemu v ten den z plna srdce za dar tak veliký a klanějte se mu s největší uctivostí. Nedbejte nikdy zlého příkladu křesťanů špatných, kteří z lichého studu nebo z domýšlivosti kolenou svých nechtějí ohnouti před nejsvětější Svátostí. Mějte vždy na paměti, že pravil sám Pán Ježíš: „Kdo mne vyzná před lidmi, vyznáám i já ho před Otcem nebeským.“

Abychom na lásku milého Spasitele se upamatovali, ustanovila církev svatá též svátek nejsvětějšího srdce Pána Ježíše, který se slaví v pátek po oktavě Božího Těla, a schválila bratrstvo k uctění téhož srdce přelaskavého. Proto si umiňte i vy, že budete nejsvětější srdce Pána Ježíše uctívati, a k tomu cíli modlívejte se každodenně otčenáš, zdrávas a věřím s přídavkem: Nejsladší srdce Pána Ježíše, učin, ať co den více tě miluji.“ (rep.) Není to povinností, a tudíž nemá hříchu, kdo by pobožnosti té nevykonal. Kdo však ji denně koná, nabývá mnohých milostí a získá plnomocných odpustku každý první pátek neb neděli v měsíci po hodné zpovědi a sv. přijímání. (rep.)

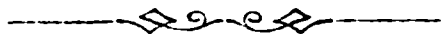
Kdy to máme druhou příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější Svátosti? Proč se koná slavnost tato? Jaký svátek máme ještě, abychom se upamatovali na lásku milého Spasitele? A jaké bratrstvo stává k tomu cíli? Co se modlíávají údové bratrstva toho?

3. Třetí příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější Svátosti máme, když se k nemocnému nese. (rep.) A proč se tam nese Pán Ježíš ve svátosti té? Aby nemocného potěšil a posilnil na cestu do věčnosti. (rep.) Ó té lásky milého Spasitele, jenž nás neopouští ani v posledním okamžení našeho života. Mějte to na paměti, kdykoli se k nemocnému ponese, a pokleknouce uctěte ho co nejvrouceněji. Řekněte mu, že i vy jste na duši nemocni a pro hříchy své zarmoucení, a prostě ho, aby vás uléčil a potěšil. A můžete-li, následujte nejsvětější Svátost i do domu nemocného. Byli knížata a králové, kteří podobně uctívali milého Ježíše a posud tak činí všichni hodní katolíci. Bude vám jistě z čítanky známo, co se vypravuje o hraběti Rudolfovi z Habsburgu. Ten potkal kdysi kněze, jenž nesl velebnou Svátost k nemocnému. I seskočil ihned s koně a poklonil se co nejuctivěji nejsvětější Svátosti. Na to posadil kněze na koně, aby mohl pohodlněji další cestu konati, a sám šel pěšky domů. Když pak mu kněz později koně vrátiti chtěl, nepřijal ho řka, že není hoden vsednouti na koně, jenž nesl samého Spasitele. A Bůh odměnil pobožnost jeho; stalt se velikým císařem, z jehož rodu pochodí

náš milovaný panovník. Jak hanebně jednají naproti tomu mnozí katolíci, kteří se knězi vyhýbají, když k nemocnému jde, aby nemuseli před nejsvětější Svátostí pokleknouti! Tito zapírají svou víru a splní se na nich výrok Pána Ježíše: „Kdo mne zapře před lidmi, zapru i já ho před Otcem nebeským.“

Kdy to máme třetí příležitost k obzvláštnímu uctění nejsvětější Svátosti? Proč se nese Pán Ježíš k nemocnému? Co pak učiníte, když potkáte kněze s nejsvětější Svátostí?

Ano, děti, nezapomeňte nikdy, že Pán Ježíš z lásky k vám tuto svátost ustanovil, a klanějte se jemu, kdykoli se vám naskytne k tomu příležitost. A nyní půjdeme do kostela, abychom jemu vzdali svou úctu a své díky.

C. O svátosti oltářní jakožto oběti.

1.

Co jest nejsvětější svátost oltářní? Jakou způsobu má tělo Pána Ježíše? A jakou způsobu má krev Pána Ježíše? Proč se nazývá nejsvětější svátost? A proč se nazývá svátost oltářní? Kdy pak Pán Ježíš svátost oltářní slíbil? A kdy ji ustanovil? Kterak proměnil Pán Ježíš chléb a víno? Co potom přikázal Pán Ježíš apoštolům? Činili to apoštolé? A komu dali oni moc proměňovati? Kdy pak proměňují biskupové a kněží? A kterak? Co se děje slovy těmito? Proč jest Pán Ježíš celý přítomen ve způsobě chleba? Proč jest celý přítomen ve způsobě vína? Proč jest celý přítomen v každé částce způsobu? Kdy a jak dlouho jest přítomen? Kterak jest přítomen? A z jaké příčiny jest přítomen?

Která to jest první příčina, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní přítomen jest? A víte, co jest o b ě ě t? Oběť jest dar, který se přináší Bohu na důkaz nejvyšší úcty. (rep.) Kdo na př. beránka zabil a spálil či obětoval, chtěl tím říci: „Bůh jest nejvyšší Pán, jemuž celý náležím. Proto jsem povinen i hotov, jemu nejvyšší úctu prokázati, ba i život svůj za něho položit. Ale poněvadž smrti mé nežádá, obětuji mu život zvířete toho místo života mého.“ Jest tedy rozdíl mezi darem a obětí. Darem se projevuje obyčejná úcta lidem, ale obětí projevuje se nejvyšší úcta Bohu. (rep.) Proto se oběť nesmí přinášeti leč Bohu. Z té též příčiny dávali prvotní křesťané i pohanským císařům dary jakožto svým panovníkům, ale nikdy jim nepřinášeli oběti, ač toho

na nich žádáno, aby se nemohlo říci, že jim vzdávají nejvyšší úctu, jaká náleží toliko Bohu.

Co jest oběť? Jaký jest rozdíl mezi darem a obětí? Komu se tedy nesmí oběť přinášeti?

Oběti se přinášivaly každého času a u všech národů i pohanských. Již v první rodině obětovali Kain a Abel a později na př. Noe, Abraham, Izak a Jakub. Za času pak Mojžíšova ustanovil Bůh rozličné oběti pro národ israelský. Byli to oběti krvavé a nekrvavé. K obětem krvavým bral se dobytek hovézí, ovce, kozy a holubi; k obětem pak nekrvavým obilí, mouka, chléb a víno. Jedny i druhé, pakli se spálily, nazývaly se zápalnými oběťmi.

Kdy se přinášivaly oběti? Na příklad? Ale kdy ustanovil Bůh sám rozličné oběti? Jaké pak to byli oběti?

Takovéto oběti dávali židé na čtverý úmysl. (rep.) Za 1) dávali oběti: aby Boha povinně uctili a chválili. (rep.) Chtěli tu říci: „Bože, tys nejvyšší Pán a my tvojí služebníci. Proto jsme povinni tobě nejvyšší úctu prokázati, což ochotně činíme touto obětí. Takové oběti se nazývaly oběti chvály. (rep.) Za 2) dávali oběti: aby Bohu za přijatá dobrodiní poděkovali. (rep.) Chtěli tu říci: „Bože, vše co máme, darem tvým jest. Proto ti na znamení díků aspoň tuto oběť přinášíme.“ Takové oběti se nazývaly oběti díků. (rep.) Za 3) dávali oběti: aby na Bohu potřebných milostí vyprosili. (rep.) Chtěli tu říci: Bože, ty jediný nám můžeš pomoci v potřebách duše i těla. Proto se důvěrně k tobě obracíme, a tuto oběť přinášíme, abys nám pomohl.“ Takové oběti se nazývaly oběti prosby. (rep.) Konečně za 4) dávali oběti: aby Boha za hříchy své smířili. (rep.) Chtěli tu říci: „Bože, my jsme tě hříchy svými těžce urazili a smrt zasloužili. Ale odpusť nám a přijmiž smrt zvířete toho místo smrti naší.“ Takové oběti se nazývaly oběti smíření. (rep.)

Na jaký úmysl dávali židé ony oběti? Jak se proto nazývaly takové oběti?

A proč ustanovil Bůh právě židům takové oběti? Předně proto, aby na hříchy své stále se pamatovali a jich litovali. (rep.) A za druhé proto, aby slíbeného Vykupitele očekávali a po něm toužili. (rep.) A toho i docílil Bůh. Ty různé oběti zvířat uváděly židům ustavičně na pamět, že by pro hříchy své sami smrt zaslouhovali, a proto hříchů svých litovali. Spolu však uznávali, že pouhými oběťmi zvířat nelze jim Boha usmířiti, a proto vřele toužili po Vykupiteli, jehož Bůh slíbil a jenž hříchy jejich shladiti měl. Tyto oběti povzbuzovaly je tedy k lítosti a k toužebnosti po Vykupiteli. Kdož pak skutečně hříchů svých upřímně litovali a po Vykupiteli vřele toužili, byli vzhledem k záslužné smrti Pána Ježíše od hříchů svých očištěni. Tyto oběti starozákonní musely však přestati, proto že byly jenom obrazem oběti pravé a dokonalé, kterou Pán Ježíš Bohu přinesl. (rep.) Jako nebylo již třeba proroků, kteří příchod Páně oznamovali, jakmile on sám přišel, tak i nebylo již třeba oběti, které oběť jeho jenom předobrazovaly a k ní poukazovaly.

Proč ustanovil Bůh právě židům rozličné oběti? Ale proč musely tyto oběti přestati?

A kdy přinesl Pán Ježíš onu oběť pravou a dokonalou? Když za hříchy lidstva na kříži sama sebe obětoval. (rep.) Zpomeňte si na prvoroďice naše. Ti Boha neposlechli, a tím ho zneuctili, jej urazili a trest jeho sobě zasloužili. (rep.) A podobně činí každý hříšník. I sestoupil Pán Ježíš s nebe, aby napravil, čím se lidé provinili. On se stal poslušným až ku smrti kříže, aby napravil neposlušnost naši; on Boha ctil každé chvíle, aby napravil neúctu naši; on se zřekl všeho, čím svět vábí a lidé Boha urážejí, aby napravil urážku naši; on se nechal trestati více než kterýkoli člověk, abychom nebyli trestáni my. A když na kříži pňel, to vše za nás obětoval. Jako by řekl: „Otče nebeský, odpusť lidem a přijmiž je opět za dítky své! Hle, já ti obětuji poslušnost mou za neposlušnost jejich, úctu mou za neúctu jejich, věrnou službu mou za urážku jejich, trápení a smrt mou za tresty, které zasloužili.“ A tato oběť milého

Pána Ježíše byla Otcí nebeskému příjemnější všech obětí, proto že byla jediné pravou a dokonalou obětí.

Kdy přinesl Pán Ježíš oběť pravou a dokonalou? Kterak to?

Ach, děti, kdyby milý Pán Ježíš za nás nebyl trpěl a umřel, co by z nás bylo? Nebe by pro nás posud bylo zavřeno, ale peklo otevřeno. On však nás obětí svou spasil a vykoupil. (rep.) A víte ještě, co to znamená? On nás spasil znamená, že nám dobyl spasení čili nebe a milostí potřebných. (rep.) A on nás vykoupil znamená, že nás s Bohem smířil, od hříchů očistil a z otroctví ďáblova vysvobodil. (rep.)

Co spůsobil Pán Ježíš obětí svou na kříži? Co znamená: On nás spasil? A co znamená: On nás vykoupil?

A to vše z pouhé lásky, z pouhé útrpnosti k nám! Byl před lety slovutný pán, hrabě to Jelačic. Měl na Moravě statky. Ten putoval kdysi do svaté země a zastavil se na cestě v městě námořním Alexandrii. Byl tam právě trh, ale na lidi. Prodávali mouřeniny za otroky. Ubozí otroci byli hůře na tom nežli dobytek. Museli nejtěžší práce zadarmo konati, a bývali nemilosrdně týráni, ba i usmrceni. Když Jelačic k trhu se přiblížil, prodávali chlapce desítiletého a odváděli ho od rodičů. Chlapec usedavě plakal a rodiče jeho též. I slitoval se Jelačic, uchlácholil chlapce a rodiče, a vykoupil ho z otroctví. Když pak se vrátil domů, dal chlapce vyučiti a pokřtiti a měl ho pak do své smrti za sluhu. Jelačic dávno již zemřel, ale mouřenín onen, Josef jmenem, dosud žije a slouží vrchnosti jiné. Na zemřelého pána však nezapomněl. Kdykoli o něm řeč jest, pravivá se slzavým okem: „Můj pán, můj dobrý pán! Co by ze mne bylo, kdyby mne z otroctví nebyl vykoupil? Dávno již byli by mne kdesi utloukli.“ Vidíte! Nazývá ho posud pánem svým a zpomíná s vděčností a láskou na něho, proto že ho z otroctví vykoupil. Ale jakž, kdyby se bylo onomu pánovi řeklo: „Pošli si chlapce domů, ale zůstaň sám za něho otrokem!“ byl by to chtěl? A kdyby dokonce se mu bylo řeklo: „Chlapec ten zasloužil

smrt; chceš-li pošli si ho domů, ale sám trp za něho smrt!“ byl by to chtěl? Jistě ne. A vidíte, co by on, ani žádný jiný člověk nebyl chtěl učiniti, to učinil Pán Ježíš. Všichni lidé byli otroky ďáblovými a zasluhovali smrt. smrt věčnou v pekle. A Pán Ježíš aby lidi z otroctví ďábla vysvobodil a smrti věčné uchránil. sám podstoupil smrt a to přebolestnou smrt kříže. S jakou tedy vděčností a láskou máme ho pánem nazývati a za oběť jeho mu děkovati!

Obětnou smrtí Pána Ježíše neměla však oběť všeliká přestati. I v novém zákoně potřeba jest ustavičné oběti, aby se mohla Bohu úcta nejvyšší stále prokazovati. A takovou obětí jest mše svatá. (rep.) Mše svatá jest tedy oběť nového zákona, a tím již naznačeno, že musí obětí tak dokonalou a Bohu milou býti, jako byla oběť kříže. A takovou ona skutečně jest. Neb kdo tu obětuje? Vidíváte sice, že oběť mše svaté koná kněz; ale ten jest jenom zástupcem a nástrojem Pána Ježíše, kterýžto sám neviditelně tuto oběť přináší. (rep.) Vidíte! Kdyby bohatý pán dal sluhovi peníze, aby je donesl almužnou chudobnému: kdo pak by vlastně dal tuto almužnu? Jistě onen pán. A dal by ji svými rukama? Nikoli; on by ji dal rukama svého sluhy, kterýž by jenom byl zástupcem a nástrojem pánovým. A podobně obětuje při mši svaté Pán Ježíš sám. ale skrze ruce svého sluhy kněze, aby to byla oběť viditelná. Proto jest kněz toliko zástupcem a nástrojem Kristovým. A co obětuje Pán Ježíš? Sama sebe: své tělo, svou krev. (rep.) Neboť slovy Kristovými proměňuje se chléb a víno v rukách knězových v tělo a krev Páně, a toto tělo své a krev svou podává Pán Ježíš za oběť. Ale v jaké způsobě jeví se nám tu tělo a krev Páně, na př. když je kněz pozdvihuje? Ano, ve způsobě chleba a vína. (rep.) A komu pak obětuje se Pán Ježíš ve způsobě chleba a vína? Ano, Otci nebeskému. (rep.) Dobře tudíž praví katechismus: **Mše svatá jest oběť nového zákona, při nížto se obětuje sám Pán Ježíš ve způsobě chleba a vína Otci nebeskému skrze ruce knězovy.** (rep)

Měla obětnou smrtí Pána Ježíše všeliká oběť přestati? Proč i v novém zákoně potřeba jest ustavičné oběti? A takovou obětí jest? Co jest mše svatá? (Kdo tu obětuje? Co obětuje Pán Ježíš? V jaké způsobě se obětuje? Komu se obětuje? Kterak?)

Mše svatá byla již v starém zákoně předobrazena obětí Melsisedechovou. (rep.) Neboť když byl Abraham Lota z rukou nepřátel vysvobodil a z boje se vracel, vyšel mu naproti Melchisedech král a kněz, a obětoval za něho chléb a víno Bohu. A podobně obětuje se Pán Ježíš král a kněz při mši svaté ve způsobě chleba a vína. Proto také nazval ho žalmista Páně „knězem na věky podle řádu Melchisedechova.“

Čím byla mše svatá předobrazena? Kterak to? Jak proto nazval ho Žalmista Páně?

Mše svatá byla však i zřetelně předpověděna prorokem Malachiášem řkoucím: „Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin, a na každém místě kadí se a obětována bývá jménu mému oběť čistá.“ (rep.) Vidíte! Bůh sám tu řekl, že bude po celém světě jméno jeho oslavováno a jemu obětována jedna a táž oběť čistá, totiž sám jednorozený Syn jeho. A to skutečně se děje. Všude se oběť mše svaté oslavuje Bůh: na východě i na západě, na severu i na jihu. Ba není ani minuty ve dne i v noci, kde by se nekonala oběť mše svaté. Neboť máme-li my večer, mají vzdálení od nás národové ráno, a mají-li tito noc, mají zase jiní ráno. Proto se ve dne i v noci na některém místě zeměkoule přináší oběť mše svaté. Jak krásně se tu vyplňuje ono proroctví Malachiášovo! Považte, jak krásné to, že každou hodinu Bůh se oslavuje, každou hodinu milý Spasitel za nás se obětuje, každou hodinu milosti Boží nám vyprošuje! Ó jak veliký jest Bůh, jak veliká láska milého Ježíše, jak veliké štěstí naše, že máme tuto oběť.

Kým byla v starém zákoně mše svatá předpověděna? A kterými slovy?

2. Vidíte z toho, že mši svatou milý Pán Bůh již ve starém zákoně slíbil. A co Bůh tenkrát slíbil, Pán Ježíš splnil, an mši svatou skutečně ustanovil. A kdy

ji ustanovil? Když při poslední večeři apoštolům pravil: „To čiňte na mou památku!“ (rep.) Neboť slovy těmito nařídil jim, aby totéž činili, co on byl právě učinil. On však proměnil chléb a víno v tělo a krev svou a obětoval je Otci nebeskému. Proto měli též oni chléb a víno v tělo a v krev jeho proměňovati a je Bohu obětovati. Pravíme tedy: **Pán Ježíš ustanovil mši svatou, když při poslední večeři apoštolům přikázal, aby chléb a víno v tělo a v krev jeho proměňovali a je Bohu obětovali.**

Kdy to ustanovil Pán Ježíš mši svatou? A kterými slovy to apoštolům přikázal?

3. A sv. apoštolé uposlechli rozkazu Páně: oni skutečně obětovali. Neboť až posud se ukazuje v Římě oltář, na němž sv. Petr obětoval. Jest to jednoduchý stůl dřevěný, ale chová se u vážnosti veliké a jenom papež sám smí na něm obětovati. Ale zřejmý důkaz, že apoštolé obětovali, podává nám sám apoštol sv. Pavel, jenž pravil: „Máme oltář, z něhož nemohou jísti (židé), kteřížto slouží stánku.“ (rep.) Chtěl říci: **My křesťané máme na oltáři oběť, a z této oběti smí požívati toliko křesťané a nikoli židé, kteří posud slouží stánku.** (rep.) A jaká to byla oběť? Jistě jen tělo a krev Páně čili oběť mše svaté. Neb kdyby to byla jakákoli jiná oběť bývala, byli by i židé směli z ní požívati. Proto stojí v katechismu: **Apoštolé skutečně obětovali. Víme to ze slov svatého Pavla: „Máme oltář, z něhož nemohou jísti (židé), kteřížto slouží stánku.“**

Obětovali apoštolé, jak jim byl Kristus Pán přikázal? Odkud to víme?

4. Ale obětovali jenom apoštolé mši svatou? Nikoli. Katechismus praví: **Nástupci apoštolů, biskupové a kněží, také obětovali.** (rep.) A z čeho to vysvítá, že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou? Vysvítá to ze spisů svatých otců a z nejstarších modliteb mešních i památek církve. (rep.)

Že již v prvotní církvi biskupové a kněží mši svatou obětovali, vysvítá: 1. ze spisů svatých otců, kteří tenkrát žili. Uvedu vám ze mnoha příkladů jenom dva. Sv. Řehoř vypravuje, že byl otec jeho obětí mše svaté z těžké nemoci své okamžitě vyléčen. A sv. Augustín píše, že matka jeho sv. Monika prosila ho, aby jí pamětliv byl při oltáři a za ni po smrti její oběť mše svaté obětoval. Týž pak svatý praví zřejmě: „Místo všech darů a obětí (starého zákona) obětuje se nyní tělo Kristovo a podává se věřícím.“ (rep.)

Obětovali jenom apoštolé? Kdo obětoval po nich? Z čeho vysvítá 1.) že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou? Kterými slovy svědčí to př. sv. Augustín?

Že již v prvotní církvi biskupové a kněží mši svatou obětovali, vysvítá: 2. z nejstarších modliteb mešních, které se posud zachovaly. Tak na příklad modlíval se kněz při mši svaté: „Modleme se a dobrořečme živému Beránku Božímu, jenž na oltáři se obětuje.“ A dále: „Buď milostiv, o Bože, duším zemřelých, za něžto Ti obětuje tuto oběť přesvatou.“ A po přijímání: „Obětovali jsme Ti, o Bože, neposkvrněné tělo a drahocennou krev Boha našeho a Spasitele Ježíše Krista.“ (rep.)

Z čeho vysvítá 2.) že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou? Jak se na př. modlíval kněz po sv. přijímání?

Že již v prvotní církvi biskupové a kněží mši svatou obětovali, vysvítá: 3. z nejstarších památek církve. Takovéto památky jsou různé obrazy a věci posvátné, a nalezáme je hlavně v katakombách římských. Katakomby jsou dlouhé chodby podzemní, které prvotní křesťané vykopali, aby tam za času pronásledování mohli bohoslužbu konati a mrtvé své pochovávat. A tam viděti posud na př. malby, které představují oběť mše svaté ¹⁾, jakož i oltáře, na nichž oběť ta se konala.

¹⁾ Vyobrazen tu na třínožce chléb s rybou. Třínožka značí oltář, a řecké jméno ryby *Ichthys* obsahuje začátečná písmena slov řeckých, která přeložena zní: Ježíš Kristus, Boží Syn, Vysvoboditel. Obrazem tím se tedy naznačuje: My křesťané obětuje na oltáři ve způsobě chleba samého Ježíše Krista, Božího Syna a Vysvoboditele či Vykupitele.

Z čeho vysvítá 3) že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou? Jaké jsou to památky? Kde je hlavně nalezáme? Co jsou katakomby? Co tam na př. jest viděti?

Není tudy pochybnosti, že se mše svatá již od času apoštolských konala. A proto není též pochybnosti, že museli sami apoštolé biskupům a kněžím naříditi, aby ji konali. Apoštolům pak nařídil to Pán Ježíš, a proto jest mše svatá původu božského. Jak politování hodni jsou tedy nekatolíci, kteří za to mají, že mše svatá vynalezem lidským jest a teprv později zavedena byla! Děkujte milému Pánu Bohu, že jste katolíky a varujte se bludu jejich, který je samy zbavuje nescíslných milostí.

Opakování. Co jest oběť? Kdy se přinášivaly oběti? A kdy ustanovil Bůh sám rozličné oběti? Na jaký úmysl dávali židé ony oběti? Ale proč museli ony oběti přestati? Kdy přinesl Pán Ježíš onu oběť pravou a dokonalou? A co spůsobil obětí svou na kříži? Proč pak jest i v novém zákoně potřeba ustavičné oběti? A takovou obětí jest? Co jest mše svatá? Čím byla předobrazena? A kým byla předpověděna? Kdo však ji ustanovil? Jak ustanovil Pán Ježíš mši svatou? Obětovali apoštolé jak jim byl Pán Ježíš přikázal? Odkud víme, že skutečně obětovali? Ale obětovali jenom apoštolé? Kdo pak zase po nich obětoval? Z čeho to vysvítá, že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou?

A co činili biskupové a kněží v prvotní církvi, to činí až podnes a činiti budou až do skonání světa. Ó blaze nám, že máme tuto oběť mše svaté! Toť náš největší poklad, nad nějž dražšího nemáme. Tu zajisté sestupuje Pán Ježíš s nebe na oltář, a podává Otcí nebeskému své tělo a svou krev za oběť, prose ho, aby nám hříchy naše odpustil a milosti své udělil. Každý den jest tedy pro nás velikým pátkem a každý oltář náš horou Kalvarií. Dobře tudíž praví sv. Augustín: „Bůh jakkoli všemohoucí, nemohl nám více dáti; jakkoli vševedoucí, nevěděl, co by nám více dal; jakkoli nejvyšší bohatý, neměl, co by nám více dal.“ Což tu divu, že andělé při mši svaté oltář obstupují a Beránku Božímu v nejhlubší pokoře se klanějí? A protož i my, když přijdeme dnes do kostela, chceme se jemu co nejuctivěji

klaněti, a jemu z plna srdce děkovati, že předrahou oběť tuto ustanoviti ráčil.

2.

Co jest mše svatá? Čím byla předobrazena? A kým byla předpověděna? Kdo však ji ustanovil? Jak ustanovil Pán Ježíš mši svatou? Obětovali apoštolé, jak jim byl Pán Ježíš přikázal? Odkud víme, že skutečně obětovali? Ale obětovali jenom apoštolé? Kdo pak zase po nich obětoval? Z čeho to vysvítá, že již v prvotní církvi obětovali biskupové a kněží mši svatou? A kdo obětuje i nyní mši svatou? Z toho, co jste posud o mši svaté slyšeli, plynou některé pravdy veledůležité. A které to? Slyšte!

5. Mše svatá jest táž oběť, jako byla oběť kříže. (rep.) Neb kdo obětoval na kříži? Co tu obětoval Pán Ježíš? A komu? A podobně obětuje Pán Ježíš své tělo a svou krev Otci nebeskému při mši svaté. Proto také má mše svatá tutéž cenu, jakou měla oběť kříže. (rep.) To znamená, že jest obětí tak drahoucennou, tak dokonalou a tak Bohu milou, jako byla oběť kříže. (rep.) Dobře tudíž praví katechismus: **Mše svatá jest táž oběť a téže ceny jako oběť kříže, proto že se při ní týž Pán Ježíš obětuje.**

Proč je mše svatá táž oběť a téže ceny, jako oběť kříže?

Je-li však mše svatá touž obětí, jako oběť kříže, následuje z toho, že se při mši svaté oběť kříže ustavičně obnovuje. (rep.) Ano, kolikrát se mše svatá slaví, tolikrát jest na oltáři oběť kříže způsobem tajemným a zázračným. Ale proč pravíme, že se při mši svaté oběť kříže obnovuje, an přece Kristus Pán již neumírá? Vidte! Pán Ježíš jest sice na oltáři v každé způsobě celý přítomen; ale přece nám představuje pevná spůsobu chleba tělo jeho, a tekutá spůsobu vína krev jeho. A poněvadž tyto spůsoby viditelně od sebe odděleny jsou, zobrazují nám oddělení krve Páně od těla jeho na kříži, čili jeho smrt. Pravíme tedy: Při mši svaté obnovuje se oběť kříže, proto že se tu Pán Ježíš obětuje

ve způsobách chleba a vína od sebe oddělených, čímžto zobrazena je smrt jeho. (rep.) A proč se při mši svaté obnovuje oběť kříže? Aby se nám přivlastňovaly účinky oběti této. (rep.) To znamená, abychom podíl měli na užitku, jaký z oběti kříže plyne. (rep.)

Je-li mše svatá touž obětí jako oběť kříže, co z toho ná sleduje? Proč pak pravíme, že se při mši svaté oběť kříže obnovuje, an přece Kristus Pán již neumírá? A proč se při mši svaté obnovuje oběť kříže? Co pak to znamená?

Objasním vám to podobenstvím. Hladový žebrák žádá syna bohatého muže o chléb. I píše syn otcí, aby žebráka nasýtil a dává mu psaní do ruky. Je tím žebrák už nasycen? Nikoli, on musí dříve psaní synovo otcí ukázati a otec musí mu chleba dáti; potom teprv jest mu pomozeno. A vidíte! My jsme byli v bídě duševní postaveni. I smiloval se nad námi Syn Otce nebeského a vydobyl nám svou smrtí všelikou milost. On takorča vlastní krví napsal Otcí nebeskému list, aby nám potřebných milostí udělil. Ale máme již tuto milost? Nikoli. Dříve musíme list Syna Božího, jeho smrt kříže a jeho zásluhy Otcí nebeskému ukázati. A to se děje při mši svaté. Tu ukazuje milý Spasitel zároveň s námi Otcí nebeskému, co pro nás činil a trpěl, jakoby řekl: „Otče nebeský! I pro tyto lidi jsem trpěl a umřel, a obětuji své utrpení a svou smrt pro ně, abys nad nimi se smiloval a jim milosti dopřál, které jsem pro ně dobyl.“ A této milosti nám pak skutečně uděluje Otec nebeský.

6. Slyšeli jste, že mše svatá jest táž oběť jako oběť kříže. Není však tu přece rozdíl? Ano, ale jenom co do způsobu obětování. A jak to? Na kříži se obětoval Pán Ježíš krvavě, jelikož z ran jeho krev tekla, a při mši svaté se obětuje nekrvavě, jelikož tu krve neviděti; tam se obětoval viditelně v podobě lidské, a tu se obětuje neviditelně, zastřen ve způsobách chleba a vína; tam jednou na veliký pátek, a tu ustavičně, každý den; tam na jednom místě, totiž na hoře Kalvarii a tu na všech místech, kde se mše svatá slaví. Proto praví katechismus: **Mše**

svatá se liší od oběti kříže toliko způsobem obětování. Na kříži obětoval se Pán Ježíš krvavě, viditelně a jednou; při mši svaté obětuje se nekrvavě, neviditelně a ustavičně. (rep.)

Čím se liší mše svatá od oběti kříže? Kterak to?

Jest pak mezi obětí kříže a mši svatou ještě i rozdíl ten, že se oběť kříže konala jenom za nás, a mše svatá se koná také od nás. (rep.) Kristus Pán totiž poručil, aby se mše svatá v církvi jeho ustavičně konala. On tedy mši svatou církvi své zanechal či daroval, a to k tomu cíli, aby mohla církev obětí tou Boha po všechny časy důstojně chváliti, jemu děkovati, na něm potřebných milostí vyprošovati a jej za hříchy lidské smiřovati. (rep.) Proto jest mše svatá drahocenným pokladem církve a kněz ji koná k rozkazu církve jakožto zástupce její. Věřící pak, kteří mši svaté přítomní jsou a úmysl svůj s úmyslem knězovým spojují, obětují v jistém smyslu zároveň s ním. To vysvítá též ze slov, která se kněz při mši svaté modlí, na příklad: „Modlete se bratři, aby má i vaše oběť příjemnou se stala u Boha Otce všemohoucího.“

7. K jakému to cíli zanechal Pán Ježíš církvi své mši svatou? A takový úmysl má církev svatá, kdykoli mši svatou obětuje. Katechismus praví: **Mše svatá se obětuje: 1. abychom Boha povinně uctili; 2. jemu za přijatá dobrodiní poděkovali; 3. na něm potřebných milostí vyprosili; 4. jej za hříchy smiřili.** (rep.)

Na jaký úmysl se obětuje mše svatá?

Mše svatá se obětuje: 1) abychom Boha povinně uctili. (rep.) Neb vidíte! Čím větší pán, tím větší úcta mu přináleží. Bůh však jest nejvyšší Pán, a proto mu přináleží úcta nejvyšší. My pak jsme tvorové jeho a proto jsme povinni, jemu úctu takovou prokazovati. Ale čím jemu prokážeme úctu nejvyšší? Snad chvalou nějakou, darem nějakým? Ach, děti! Ačkoliv andělé a svatí Boha ustavičně chválí, není to přece dostatečná pro něho úcta. A kdyby všichni lidé na světě

všecko i vlastní život svůj jemu za oběť dali, aby ho uctili, nebyla by to přece úcta, jaká jemu přináležej, proto že jsme proti němu bídní červíčkové, a nad to hříšníci, nehodni, aby na nás pohleděl. Jak tedy možná Bohu nejvyšší úctu prokázati? To možná jen obětí mše svaté. Ano, jediná mše svatá přináší Bohu větší úctu, než všeliké chvalozpěvy andělů, všeliké práce apoštolů, všeliké utrpení mučenníků, všeliké kající skutky vyznavačů, a všeliká čistota sv. mládenců a panen, kteréžto mu oběťují tito svatí na důkaz úcty své. A proč přináší jediná mše svatá Bohu větší úctu, nežli všecko, co jemu mohou andělé a svatí obětovati? Proto že tu obětuje Pán Ježíš na uctění Otce nebeského za nás vlastní své tělo a svou krev, dary to ceny nesmírné. Mše svatá jest tedy oběť chvály, a to oběť chvály nejdokonalejší a Bohu nejmilejší. (rep.)

A tuto oběť nám Pán Ježíš daroval. Ona jest tedy obětí naší, a proto ji smíme a máme Bohu spoluobětovati, abychom ho důstojně uctívali. A jak to? Slyšte příklad! Druhové sv. Ignáce konali kdysi dalekou cestu. I prosil jich sedlák jeden, aby jim směl věci jejich nesti, a neustal, až mu je dali. Co kdy pak oni trvali na modlitbách, klečel on zároveň s nimi a modlil se. Tedy se podivili a tázali se ho, co se modlí. A on odpověděl: „Myslím si: Milý ty Bože, já se neumím tak modliti, jak tito svatí mužové; proto Ti oběťuji modlitby jejich. Přijmiž je ode mne, jako bych já sám je byl vykonal.“ A podobně máme při mši svaté i my sobě pomysliti. I my máme Pánu Bohu říci: „Jsme ubozí hříšníci a nemůžeme Tě uctíti, jak bychom chtěli, a jak bys Ty zasluhoval. Ale podáváme Ti za oběť Syna Tvého a vše, co on k úctě Tvé vykonal. Přijmiž to od nás, jako bychom samí to byli vykonalí. (rep.)

Mše svatá se obětuje 2) abychom Bohu za přijatá dobrodiní poděkovali. (rep.) Čím více dobrodiní nám někdo prokazuje, tím více jsme povinni, jemu děkovati. Pán Bůh nám však nejvíce dobrodiní prokazuje. Vše co máme, máme jenom od něho. On nám

dal život a dává nám pokrm, nápoj a oděv pro tělo. Ale ještě více nám dává pro duši. On nás na křtu svátém očistil a za dítky své přijal. On nás posud ve svátosti pokání očisťuje a ve svátosti oltářní tělem vlastního Syna krmí. On nás každou chvíli posiluje, abychom hříchu se uchránili a do nebe se dostali. A to není ještě všecko. Tisíce jiných dobrodiní nám prokazuje Bůh každý den. Proto také jsme povinni, jemu co nejvíce děkovati. Ale kterak jemu máme poděkovati za tolikero dobrodiní my ubozí hříšní lidé? Kdybychom jemu děkovati mohli neustále po tisíce let, nebyl by to přece důstojný pro něho dík. A kdybychom jemu z vděčnosti obětovali veškeren statek ba i život svůj, což by to bylo proti dobrodiním jeho? Vždyť to vše beztoho náleží jemu. Jak tedy možná Bohu důstojně poděkovati? To možná jen obětí mše svaté, proto že tu obětuje Pán Ježíš na poděkování Otci nebeskému za nás vlastní své tělo a svou krev, dary to ceny nesmírné. Mše svatá jest tedy též oběť díků, a to oběť díků nejdokonalejší a Bohu nejmiilejší. (rep.)

A tuto oběť nám Pán Ježíš daroval. Ona jest tedy obětí naší; a proto ji smíme a máme Bohu spoluobětovati, abychom jemu důstojně děkovali. Z té příčiny se modlí kněz při mši svaté: „Díky činme (obětí tou) Hospodinu Bohu našemu. Hodno zajisté a spravedливо jest, abychom Tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože.“ A podobně máme i my mši svatou na poděkování za přijatá dobrodiní obětovati, a k tomu cíli Pánu Bohu říci: „Jsme ubozí hříšníci, a nemůžeme Tobě poděkovati, jak bychom chtěli a jak bys Ty zasluhoval. Ale podáváme Ti za oběť Syna Tvého a vše co on na poděkování Tobě vykonal. Přijmiž to od nás, jako bychom samí to byli vykonal.“ (rep.)

Mše svatá se obětuje: 3) a bychom na Bohu potřebných milostí vyprosili. (rep.) A jak mnoho to milostí potřebujeme? Každý den potřebujeme zdraví, pokrm, nápoj a oděv pro tělo. Každou chvíli potřebujeme pomoci pro duši. Bez ní bychom nemohli ani nejmenší

dobré vykonati, ani nejmenšího pokušení překonati; bez ní bychom byli dávno již na věky ztraceni. Ano, každou hodinu, ba každou minutu potřeba nám milostí Božích. Ale kterak nám možná milostí těchto sobě vyprositi, když jsme hříšníci a ničeho nezasluhujeme? To možná opět jen obětí mše svaté, proto že tu obětuje Pán Ježíš Otci nebeskému za nás své tělo, svou krev, své zásluhy, dary to ceny nesmírné. Mše svatá jest tedy též oběť prosby, a to oběť prosby nejdokonalejší a Bohu nejmilejší. (rep.)

A tuto oběť nám Pán Ježíš daroval. Ona jest tedy obětí naší; a proto ji smíme a máme Bohu spoluobětovati, abychom na něm potřebných milostí vyprošovali. Bůh pak nám pro tuto oběť milosti tyto jistotně dá. Slyšte podobenství. Syn bohatého otce odešel do země daleké. Tam poznal člověka, který otce jeho dříve byl urazil a nyní v bídě se nalezal. I smiloval se nad ním a slíbil jemu, že se u otce svého za něho přimluví. Ba co více! Onen člověk upadl mezi lotry, a syn ho vysvobodil, ale sám smrtelně byl poraněn. A tu umíraje odevzal krvavý šat onomu člověka řka: „Ukaž tento šat otci mému a řekni jemu, že jsem pro tebe krev tuto prolil, a proto aby mně k vůli ti odpustil, a co potřebuješ dal.“ Co myslíte, zdali nevyslyší onen otec člověka toho, ukáže-li mu krev jeho syna, a poví-li jemu, co mu byl vzkázal? Jistě. A podobně vyslyší Bůh nebeský i nás, ukážeme-li jemu krev Syna jeho na oltáři, a řekneme-li jemu: „Jsme ubozí hříšníci, a proto nezasluhujeme, abys nás vyslyšel. Ale podáváme ti za oběť krev Syna Tvého a zásluhy jeho. Přijmiž je od nás, a dej nám, co potřebujeme.“ (rep.)

Mše svatá se obětuje 4) abychom Boha za hříchy smířili. (rep.) Hřích jest největší urážkou milého Pána Boha. A kolik se tu páše hříchů každý den po celém světě! Více nežli jest na nebi hvězdiček! Co však učiní člověk, aby uraženého Boha smířil? Kdyby mu veškereň statek svůj daroval, ba i život svůj v nejhroznějších mukách za oběť položil: což by to bylo proti urážce, jakou jemu hříchem spůsobil? Jak tedy možná

Pána Boha úplně smířiti? To možná jen obětí mše svaté, proto že tu obětuje Pán Ježíš Otci nebeskému sama sebe, své utrpení, svou smrt za hříchy naše. Mše svatá jest tedy také oběť smíření, a to oběť nejdokonalejší a Bohu nejmilejší. (rep.)

A tuto oběť nám Pán Ježíš daroval. Ona jest tedy obětí naší; a proto ji smíme a máme Bohu spoluobětovati, abychom ho smířili. Bůh pak pro tuto oběť jistě se dá usmířiti. Slyšte příklad! Vznešený pán, jménem Alfons, plavil se kdysi po moři. I nastala bouře tak veliká, že již praskala loď a měla se rozbít. V této tísní uchopil Alfons malé dítě a drže je vzhůru k nebi volal: „Bože náš! Víme, že jsme hříšníci a hněv tvůj zasluhujeme. Ale toto dítě jest nevinno a Tobě milo; protož nám buď milostiv k vůli němu!“ A hle, bouře se utišila a všichni byli zachráněni. Dal-li se Bůh usmířiti pro ono dítě nevinné, nedá-li se tím více usmířiti, když mu kněz při mši svaté ukazuje Syna jeho nejnevinnějšího a nejsvětějšího? Ó jistě, on se dá usmířiti a dopřeje nám času i milosti ku polepšení života.

Ano, děti, kdyby nebylo mše svaté, již dávno byl by milý Pán Bůh svět tento zahubil pro hříchy lidské. Jenom pro tuto oběť shovívá nám hříšným lidem a nestrestá nás tak, jak bychom zasluhovali. Vidte! Král David zhřešil pýchou čítaje, mnoho-li mu přibylo v království lidu a za to padlo sedmdesáte tisíc jeho lidí ránou morovou ¹⁾. Nyní pak hřeší pýchou tisíce lidí, a Bůh shovívá. Někteří potomci Benjamínovi dopustili se hříchu nečistoty, a za pokutu padlo jich z téhož pokolení pět a dvacet tisíc mečem ²⁾. Nyní pak se uráží ohavností tou Pán Bůh ještě hůře, a přece shovívá. Bethsamité ohlédali všetečně a neslušně archu Páně, a Bůh smrtí potrestal sedmdesáte z nich a padesáte tisíc z obecného lidu ³⁾. Nyní pak jest na tisíce lidí, kteří ne snad archy Páně, nýbrž té nejsvětější Svátosti znevažují, ba svatokrádežně ji přijímají, a Bůh přece shovívá. A proč? Proto že sám Syn Boží při mši svaté hněv Otce nebeského

¹⁾ 2. Král. 24. 15. ²⁾ Soudc. 20, 46. ³⁾ 1. Král. 6. 19.

krotí a trestající ruku jeho zadržuje. Hledtež tedy každé mše svaté na smíření Otce nebeského použití a řekněte mu: „Jsme ubozí hříšníci, a zasluhujeme, abys nás přísně trestal. Ale podáváme Ti za oběť Syna Tvého a jeho tresty, které za nás trpěl. Přijmiž je od nás a dej nám milost, abychom hříchů svých mohli litovati, z nich se zpovídati, a takto odpuštění Tvého dojíti.“ (rep.)

8. Jaké to štěstí pro nás, že můžeme samého Pána Ježíše obětovati, abyšom Boha povinně uctili, jemu poděkovali, na něm potřebných milostí vyprosili, a jej za hříchy smířili! Ale z toho již také poznáte, že Ho nemůžeme obětovati nikomu jinému leč samému Pánu Bohu. (rep.) Bylo by modlářstvím, kdybychom Syna Božího obětovali na př. některému svatému, proto že bychom tím onomu svatému prokázali nejvyšší úctu, jaká jenom Bohu náleží.

Ale co pak to znamená, slouží-li se mše svatá ke cti a chvále svatých? To znamená, že při ní konáme památku oněch svatých. (rep.) Slouží-li na př. kněz mši svatou ke cti a chvále Panny Marie, pamatuje při ní na Rodičku Boží. A kterak? On tu děkuje Pánu Bohu, že Marii Pannu milostmi hojnými obdařil a na nebi oslavil. Spolu pak prosí Marii Pannu, aby nám u Boha podobných milostí vyžádala a takto k nebi dopomohla. (rep.) Tím se ovšem uctívá Rodička Boží, ale neobětuje se jí mše svatá. Dobře tudíž praví katechismus: **Mše svatá se obětuje Bohu samému. Ale konáme při ní památku svatých, jelikož Bohu za milosti jim prokázané děkujeme a o přimluvu je vzýváme.**

Komu se obětuje mše svatá? Ale kterak při ní konáme památku svatých?

9. A za koho se obětuje mše svatá? Ano, za nás; za nás pravověřící křesťany, kteří ještě žijeme, a za duše našich zemřelých, které jsou v očištění. Pravíť kněz, když obětuje chléb: „Přijmiž svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou oběť za všechny okolostojící, i za všechny věrné křesťany, živé i zemřelé.“ Proto stojí v katechismu: **Mše svatá se obětuje za**

všecky věřící, kteří jsou na zemi aneb v očistci. (rep.) Za svaté v nebi se tedy mše svatá neobětuje, proto že oběti té již nepotřebují, a za nešťastné duše v pekle se také neobětuje, proto že jsou od Boha na věky zavrženi, a proto by jim ani oběť tato nepomohla.

Vidíte tu, že se mše svatá vlastně obětuje za údy církve katolické. A těm také především prospívá mše svatá, jelikož se jim dostává pro oběť tuto buď potřebných darů a milostí, aneb ukrácení muk očistcových. (rep.) Ale tím není řečeno, že by ti, kdož nenáležejí k církvi katolické, neměli pražádného užitku z oběti té. Víť církev svatá, že Kristus Pán za všechny lidi umřel, aby je spasil. A proto se přimlouvá i za ty, kdož jsou od ní odloučeni, aby též pravdu poznali a takto spasení došli. Neboť se modlí církev ústy svého kněze při obětování vína: „Obětuje Tobě, Hospodine, kalich spasení, aby před obličej božské velebnosti Tvé za naše i celého světa spasení s líbeznou vůní vstoupil.“ Mše svatá jest tedy pramenem milostí ku spáse celého světa.

Za koho se obětuje mše svatá? Ale co činí církev, aby i neúdobě její nějaký užitek měli z oběti té? Kdy to se přimlouvá za ně?

10. Slyšeli jste, že mše svatá prospívá všem věřícím, že všichni mají z ní užitek. Ale kromě tohoto užitku všeobecného mají někteří věřící ještě zvláštní užitek z ní. A kteří to? Katechismus praví: **Mše svatá prospívá všem věřícím, ale hlavně tomu: 1. kdo jí slouží; 2. za koho zvláště se obětuje; 3. kdo jí pobožně a celé obcuje.**

Komu prospívá mše svatá? Ale komu prospívá nejvíce či hlavně?

Mše svatá prospívá nejvíce: 1) knězi, který jí slouží. A nemůže jinak ani býti. Vždyť je tu kněz náměstkem samého Pána Ježíše a koná tuto oběť Bohu nejmilejší popředně za sebe, což vysvítá ze slov jeho při obětování chleba: „Přijmiž svatý Otče tuto neposkvrněnou oběť, kterou já nehodný služebník Tvůj obětuji Tobě za hříchy, urážky a nedbalosti své.“ Kterak by tedy neměl většího užitku z obětí té míti, nežli ostatní věřící?

Mše svatá prospívá nejvíce: 2) tomu, za koho zvláště se obětuje, čili komu kněz užitek z té mše svaté přivlastňuje. Proto dávají zbožní katolíci knězi peníze, aby mši svatou odsloužil za některého zemřelého nebo nemocného, aneb za vyprošení té oné milosti. Tím se neplatí mše svatá, kteréžto nelze zaplatiti všemi poklady tohoto světa, nýbrž se dává knězi jenom dar, aby mohl slušně žíti a chudým almužnu udělovati. Proto také jest nesmyslně řečeno, táže-li se někdo kněze, co stojí mše svatá.

Mše svatá prospívá nejvíce: 3) tomu, kdo jí pobožně a celé obcuje, poněvadž takový bere podíl na obětování knězově. Nad to pak modlí se kněz za všechny přítomné věřící obzvláště řka: „Rozpomeň se Hospodine . . . na všechny okolostojící, jichžto víra a pobožnost Tobě známa jest, za které Tobě přinášíme, aneb kteří Tobě přinášejí tuto oběť.“

Opakování. Co jest mše svatá? Kdo ustanovil mši svatou? A kterak ustanovil ji Pán Ježíš? Odkud víme, že apoštolé skutečně obětovali? A z čeho vysvítá, že nástupci apoštolů také obětovali? Proč je mše svatá táž oběť a téže ceny, jako oběť kříže? Proč pak se při mši svaté oběť kříže obnovuje? Čím se liší mše svatá od oběti kříže? Kterak to? Na jaký pak úmysl se obětuje mše svatá? Jakou tedy jest obětí? Komu se obětuje mše svatá? Ale kterak při ní konáme památku svatých? Za koho pak se obětuje mše svatá? Ale co činí církev, aby i neúdivé její nějaký užitek měli z oběti té? Komu prospívá mše svatá? Ale komu prospívá nejvíce?

A mše svatá i vám co nejvíce prospěje. budete-li jí celé pobožně obcovati. Po druhé vám povím jak byste se měli zachovati. abyste jí pobožně obcovali. Zatím si představte při mši svaté, že stojíte u kříže milého Pána Ježíše na hoře Kalvarii. Vždyť víte, že nás mše svatá na oběť kříže nejen pamatuje, nýbrž nám ji skutečně na oči staví, poněvadž se při mši svaté totéž nekrvavě děje, co se na kříži krvavě stalo. Jak asi bylo k myslí Marii Magdaleně u nohou ukřížovaného Spasitele! A jak asi by vám bylo bývalo, kdybyste u kříže jeho byli stáli, a věděli, kdo tu umírá a že za vás umírá! Jistě byste

tu byli pro hříchy své horké slze ronili, jistě byste byli milého Ježíše za odpuštění prosili a jemu upřímně slíbili, že se polepšíte. Ó učinte to vše při mši svaté! Neb vidíte! Tu jest týž Pán Ježíš, jenž pro vás na kříži umřel. Tu vám ukazuje kněz totéž tělo Páně, které za vás bylo zmrskáno a hřeby probodáno. Tu vám ukazuje tutéž krev Páně, která v nevýslovných mukách za vás byla prolita. Jak byste tu mohli jen necitelnými zůstatí? Litujtež tedy při mši svaté upřímně hříchů svých, proste milého Ježíše za odpuštění, a slibte jemu, že se chcete varovati hříchů všech, ale zvláště toho, jehož jste se nejčastěji dopustili. A tak učinte již dnes, když do kostela přijdeme.

3.

Co je mše svatá? Kterak ustanovil Pán Ježíš mši svatou? Odkud víme, že apoštolé skutečně obětovali? A odkud vysvítá, že nástupci apoštolů také obětovali? Proč jest mše svatá táž oběť a téže ceny jako oběť kříže? Kterak se liší mše svatá od oběti kříže? Na jaký úmysl se obětuje mše svatá? Komu pak se obětuje mše svatá? A za koho se obětuje mše svatá? Komu tedy prospívá mše svatá? Ale komu nejvíce či hlavně?

11. Pozorujte dobře, co jste tu pravili. Jenom ten má ze mše svaté zvláštní užitek, kdo jí p o b o ž n ě a celé obcuje. A o kom se může říci, že jí p o b o ž n ě obcuje? Katechismus praví: **Pobožně obcuje mši svaté, kdo o tom uvažuje, co na oltáři se koná.** (rep.) Proto nesmíte při mši svaté mysliti na věci, jaké v kostele vidíte, aniž na jídlo, šaty, zábavu neb učení. Svätý Š t ě p á n opat říkával vcházeje do kostela: „Nyní zůstaňte moje myšlenky světské a starosti časné u dveří, až se vrátím, poněvadž v kostele nemám pro vás času.“ A podobně hleďte i vy každé myšlení od sebe odvrátiti, které by rušilo pobožnosť vaši a přemýšlejte jedině o tom, co na oltáři se děje. Ba již na cestě si zpomínejte, co při mši svaté milému Pánu Bohu řeknete a zač ho prositi budete, abyste ku pobožnosti se povzbudili.

Kdo obcuje mši svaté pobožně?

Ukažte tuto pobožnost svou také zevním chováním svým. Proto se neohlédejte zbytečně, a klečívajte uctivě při mši svaté, leč by to vůbec možná nebylo. Zbožná císařovna rakouská, jménem *Eleonora*, klečívala pokaždé při celé mši svaté. I řeklo se jí, že může jenom při pozdvihování klečeti a jindy seděti. Ale ona odpověděla: „Dvořané moji netroufají sobě u přítomnosti mé sednouti a já hříšná bych se toho odvážiti měla u přítomnosti Pána a Boha mého?“

Čím uctivěji a pobožněji mši svaté obcovati budete, tím hojnějších milostí odtud odnesete. Nábožný řeholník jeden viděl ve svaté Hostii Pána Ježíše v podobě líbezného dítěte, majícího ručinky plné perli a drahokamů. a slyšel hlas jeho: „Ach, kdyby mi jen někdo tyto poklady odňal!“ Vidíte, tón Ježíš jest hotov, nám při mši svaté poklady svých milostí udělit, ba on si toho toužebně žádá; ale malokterým se pokladů těch dostává, proto že oběti té s pravou pobožností přítomni nejsou, aneb jí celé neobcují.

12., 13. A kdo obcuje celé mši svaté? Katechismus praví: **Celé mši svaté obcuje, kdo její hlavním dílům přítomen jest.** (rep.) Kterí však jsou tito dílové hlavní mše svaté? Katechismus praví dále: **Hlavní dílové mše svaté jsou: evangelium, obětování, pozdvihování a přijímání.** (rep.) Kdo tedy zmešká tyto díly, neslyší celé mše svaté a nemá proto z ní užitku zvláštního. A zmešká-li ji v neděli nebo ve svátek, dopouští se i hříchu, proto že nezachovává druhého přikázání církevního. Také musí všem dílům hlavním při jedné mši svaté přítomen býti, a nikoli při dvou z polovice, proto že každá oběť tvoří celek, který se nedá dělit.

. Kdo obcuje celé mši svaté? Kterí pak jsou hlavní dílové mše svaté?

Povím vám nyní krátce, co z počátku mše svaté činí kněz, a co dlužno činiti nám.

Předně staví kněz na oltář kalich, a uvádí sobě na paměť, za koho míní zvláště obětovati. (rep.) Tu se

máme též upamatovati, zač chceme při oběti té zvláště děkovati a zač prositi. (rep.) Potom sestupuje kněz dolu a začíná mši svatou, an se modlí u stupňů oltáře a prosí za odpuštění hříchů, aby on i věřící mši svatou hodně konali. (rep.) Máme tu lítostně v prsa se bítí a říkati: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ Na to pak máme při celé mši svaté buď zpívati, neb modlitby mešní říkati, aneb růženec žalostný se modliti. (rep.)

Co činí kněz z počátku mše svaté? A co potom? Co máme činiti, když staví kalich na oltář? Co máme činiti, když říká modlitbu stupňovou? A co máme potom při celé mši svaté činiti?

A víte, proč právě růženec žalostný se máme modliti? Proto že mše svatá jest památkou utrpení a smrti Páně, a to právě rozjímáme růžencem žalostným. (rep.)

Proč se máme právě růženec žalostný modliti?

Povím vám, jak byste jej s užitkem modliti se měli. Prve než se pomodlíte první desátek: Který za nás krvavým potem se potil, představte si, jak Pán Ježíš na hoře olivetské strachem a hrůzou na smrt bledý se modlí a krvavý pot na čele se mu vyráží, a pomyslete si: „Spasiteli můj! Tím jsem já vinen, proto že jsem modlení nedbal a vyražení hledal. Lituji srdečně, že jsem Ti takové bolesti způsobil, a slibuji se polepsiti. Otče nebeský! Obětuji Ti toto utrpení Syna Tvého za hříchy mé, a prosím Tě za odpuštění“ (rep.)

Co si máte pomysleti při prvním desátku?

Než se pomodlíte druhý desátek: Který za nás bičován byl, představte si, jak Pán Ježíš přivázán, obnažen a nelítostně mrskán byl, a pomyslete si: „Spasiteli můj! Tím jsem já vinen, proto že jsem nestydatosti a nestřídmosti hověl. Lituji srdečně, že jsem Ti takové bolesti způsobil, a slibuji se polepsiti. Otče nebeský! Obětuji Ti toto utrpení Syna Tvého za hříchy mé, a prosím Tě za odpuštění.“ (rep.)

Co si máte pomysleti při druhém desátku?

Než se pomodlíte třetí desátek: Který za nás trním korunován byl, představte si, jak Pána Je-

žíše na posměch za krále odívají a trním korunují, a pomyslete si: „Spasiteli můj! Tím jsem já vinen, proto že jsem hrdým a pyšným býval. Lituji srdečně, že jsem Ti takové bolesti spůsobil, a slibuji se polepšiti. Otče nebeský! Obětuji Ti toto utrpení Syna Tvého za hříchy mé, a prosím Tě za odpuštění.“ (rep.)

Co si máte pomysleti při třetím desátku?

Než se pomodlíte čtvrtý desátek: Který za nás těžký kříž nesl, představte si, jak Pán Ježíš unaven, zemdlen a utrýzněn jsa, přece tiše a oddaně těžký kříž na ramena svá béře, a pomyslete si: „Spasiteli můj! Tím jsem já vinen, proto že jsem zlobivým a netrpělivým býval. Lituji srdečně, že jsem Ti takové bolesti spůsobil, a slibuji se polepšiti. Otče nebeský! Obětuji Ti toto utrpení Syna Tvého za hříchy mé, a prosím Tě za odpuštění.“ (rep.)

Co si máte pomysleti při čtvrtém desátku?

Než se pomodlíte pátý desátek: Který za nás ukřižován byl, představte si, jak Pán Ježíš v nejhroznějších mukách na kříži umírá z poslušnosti k Otci nebeskému, a pomyslete si: „Spasiteli můj! Tím jsem já vinen, proto že jsem přikázání tvých neposlušen býval. Lituji srdečně, že jsem Ti takové bolesti spůsobil, a slibuji se polepšiti. Otče nebeský! Obětuji Ti tuto smrt Syna Tvého za hříchy mé a prosím Tě za odpuštění.“ (rep.)

Co si máte pomysleti při pátém desátku?

Růžence ten se modlete pomálu a pozorně; lépe jeden desátek a dobře, nežli celý růženec a roztržitě. Nechť pak se při mši svaté modlíte nebo zpíváte, vždy musíte hlavní díly její na zřeteli míti, a co se tu děje, pozorovati.

Co musíte při mši svaté obzvláště na zřeteli míti?

14. Slyšte proto, co tu činí kněz a co máme my činiti. Který jest první díl hlavní mše svaté? Evangelium jest, když ministrant ponejprv přenáší knihu a kněz odchází na levo. (rep.) Při evangeliu čte kněz částku písma svatého o životě neb učení Kristově. (rep.)

A co tu máme činiti? Máme předně p o v s t a t i, aby-
chom uctili slovo Boží, které se tu čte, podobně jako
mne povstáním uctíti chcete, když k vám přicházím
neb odtud odcházím. A také se máme s v. k ř í ž e m
požehnati na čele, na ústech a na prsích, abychom
na jeho dali, že chceme učení Kristovo rozumen věřiti,
ústy vyznávati a v srdci zachovati. Katechismus to praví
slovy: **Při evangeliu máme povstati a sv. křížem
se požehnati na znamení, že učení Kristova si
vážíme a je zachovati chceme.** (rep.) Proto si po-
myslete při evangeliu krátce: „Bože můj! Já slovu
Tvému věřím, a chci je vyznávati a zachovávatí.“ (rep.)

Který jest první díl hlavní mše svaté? Kdy pak jest evan-
gelium? Co činí kněz při evangeliu? A co máme my při evan-
geliu činiti? Co si tu pomyslíte krátce?

15. Který jest druhý díl hlavní mše svaté? O b ě -
t o v á n í jest, když kněz před sebou drží patenu s
hostií a kalich s vínem. (rep.) Ale tu ještě neobětuje
Pán Ježíš tělo a krev svou; to činí teprv o pozdvi-
hování. Při obětování obětuje pouze kněz chléb a víno,
a žehná je, aby také Pán Bůh je požehnal. (rep.) A co
tu máme činiti? Máme se též B o h u o b ě t o v a t i. Máme
totiž jemu slíbiti, že mu chceme s tělem i s duší, časně
i věčně náležeti, a vše co máme, (statek, rozum, oči,
uši, jazyk, srdce, ruce), jenom k jeho cti a chvále vy-
nakládati. a nikoli ke hříchu. Katechismus to praví
jinými slovy takto: **Při obětování máme se Bohu
obětovati či slíbiti, že všeliké myšlení, řeči a
skutky své dle vůle jeho zařídíme.** (rep.) Proto si
pomyslete při obětování krátce: „Bože můj! Tobě chci
náležeti a vše ke cti tvé činiti.“ (rep.)

Který jest druhý díl hlavní mše svaté? Kdy pak jest obě-
tování? Co činí kněz při obětování? A co máme my při oběto-
vání činiti? Co si tu pomyslíte krátce?

16. Který jest třetí díl hlavní mše svaté? P ř i
p o z d v i h o v á n í proměňuje kněz chléb a víno v tělo
a v krev Páně, a ukazuje oboje věřícím k uctění. (rep.)
Tu se tedy Pán Ježíš obětuje Otci nebeskému ve spů-
sobě chleba a vína za hříchy naše. A co tu máme my

činiti? Máme si tu představit, jak Pán Ježíš na kříži umírá a Otce nebeského prosí, aby nám pro tuto oběť odpustil hříchy naše. Spolu pak máme se jemu pokorně klaněti a hříchů svých upřímně litovati. A to učiníme slovy: „O Ježíši. Tobě živ jsem, Tobě umírám, Tvůj jsem v životě i ve smrti. Buď milostiv mně hříšnému!“ Aneb: „O Ježíši, v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe miluji a hříchů svých lituji.“ Proto praví katechismus: **Při pozdvihování máme Pánu Ježíšovi se klaněti a hříchů litovati říkajíce: „O Ježíši, v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe miluji a hříchů svých lituji.“** (rep.) Říkejte slova ta s největší pokorou a lítostí. A ta se jistě dostaví, vzpomenete-li sobě na Marii Magdalenu, která u kříže Páně klečí, jej objímá a lítostně pláče.

Který jest třetí díl hlavní mše svaté? Co pak činí kněz při pozdvihování? A co máme my činiti?

17. Který jest čtvrtý díl hlavní mše svaté? Při p ř i j í m á n í požívá kněz tělo Páně ve způsobě chleba a krev Páně ve způsobě vína, když byl dříve o milost hodného přijímání vroucně se pomodlil. (rep.) A co tu máme my činiti? Máme tu po hodném přijímání vřele zatoužiti, ale spolu milému Spasiteli nehodnost svou vyznati a ho prositi, aby aspoň s milostí svou do duše naší zavítal. Katechismus o tom praví: **Při přijímání knězově máme po hodném přijímání toužiti a říkati: „O Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rei slovem a uzdravena bude duše má** (rep.)

Který jest čtvrtý díl hlavní mše svaté? Co pak činí kněz při přijímání? A co máme my činiti?

18. Ku konci mše svaté máme Pánu Bohu p o d ě k o v a t i, že nám dopřál, oběti té obcovati, a spolu máme ho prositi, aby nám odpustil chyby, jakých jsme se při ní snad dopustili. **Kdo mši svaté takto obeuje, praví katechismus, nabývá: 1. daru lítosti a kajicnosti; 2. prominutí trestů časných; 3. pomoci v potřebách těla i duše.** (rep.)

Co máme ku konci mše svaté učiniti? Jakých milostí nabývá, kdo mši svaté takto obcuje?

Kdo celé mši svaté pobožně obcuje, nabývá: 1) d a r u lítosti a kajícínosti, aby mohl odpuštění hříchů dojíti. (rep.) Víte, že mše svatá jest oběť smíření, a že tedy Pán Bůh pro tuto oběť nakloněn jest nám odpustiti, ač toho nejsme hodni. Aby nám však mohl odpustiti, musíme hříchů svých litovati a hotovi býti, za ně pokání učiniti. Ale to nemůžeme sami ze sebe; tato lítost a kajícínost jest darem Božím. Proto nám ji Pán Bůh dává, jsme-li mši svaté pobožně přítomni. A tu již můžeme hříchy své náležitě poznati, jich upřímně litovati a za ně pokání činiti. Kdo pak skutečně lituje a mysl kající má, dostává již pro tuto lítost a kajícínost odpuštění hříchů všedních. Má-li však hříchy smrtelné, poprává mu Pán Bůh i času, aby mohl z nich se vyzpovídati a odpuštění dojíti. Poznáváte již, jak veliké milosti se dostává tomu, kdo mši svaté pobožně obcuje? Ale to není všecko.

Kdo celé mši svaté pobožně obcuje, nabývá: 2) p r o m i n u t í t r e s t ů č a s n ý c h. (rep.) Tresty časné jsou ony tresty, jež nám vytrpěti jest, i když nám byly již odpuštěny hříchy a tresty věčné. Tyto tresty časné musíme odkáti trpělivým snášením utrpení vezdejších, konáním skutků kajících a získáním odpustkův. A nestalo-li se to na světě, musíme v očištcí tak dlouho trpěti, až spravedlnosti Boží dosti učiníme. A vidíte, při mši svaté máme snadný prostředek, ony tresty časné odčiniti, jich se sprostiti a takto i přísných trestů očištcových se uchovati. Neb kdo mši svaté pobožně obcuje, nabývá prominutí trestů časných, jaké sobě hříchy svými zasloužil. Ó jak mnohý katolík mohl již v nebi býti, a nemusel by se nyní v očištcí trápati, kdyby byl častěji a pobožněji mši svaté přítomen býval! Kdyby duším v očištcí přáno bylo se navrátiti a mši svaté obcovati, s jakou horlivostí a zbožností by to činili! A vy to můžete! Pochopujete, jaké to pro vás štěstí, jaká milost? A to ještě není všecko.

Kdo celé mši svaté pobožně obcuje, nabývá: 3) pomoci v potřebách těla i duše. (rep.) Ano, mše svatá jest nevyvážným pramenem, z něhož čerpáme pomoci v různých potřebách svých. Nesčetný jest počet těch, kteří jenom pro tuto oběť byli zachováni, když Bůh trestal morem, válkou a hladem. Nesčetný jest počet těch, kteří jenom pro tuto oběť byli pokušení zlého sprostění, hříchu uchováni, v dobrém utvrzeni, v zármutku potěšení, z nemoci uzdraveni. I vám prospěla mše svatá již častokráte. Snad jenom pro tuto oběť zachoval Pán Bůh vás i rodiče vaše posud při životě, a zachránil vás od mnoha neštěstí a hříchů, aniž samí o tom víte. A mnohem větších milostí byste byli dostali, kdybyste oběti té častěji a s větší pobožností byli obcovali. Poznáváte již, jaké to štěstí pro nás, že máme tuto oběť mše svaté a můžeme jí obcovati?

Opakování. Komu prospívá mše svatá? Kdo jí obcuje pobožně? A kdo jí celé obcuje? Kteří pak jsou hlavní dílové mše svaté? Co činí kněz z počátku mše svaté? A co potom? Co máme činiti, když kněz staví kalich na oltář? Co máme činiti, když říká modlitbu stupňovou? A co máme potom při celé mši svaté činiti? Proč máme právě růženec žalostný se modliti? Kterých hříchů máte při . . . . desátku litovati? Který jest první díl hlavní mše svaté? Kdy pak jest evangelium? Co činí kněz při evangeliu? A co máme my při evangeliu činiti? Co si tu pomyslíte krátce? Který jest druhý díl hlavní mše svaté? Kdy pak jest obětování? Co činí kněz při obětování? A co máme my při obětování činiti? Co si tu pomyslíte krátce? Který jest třetí díl hlavní mše svaté? Co pak činí kněz při pozdvihování? A co máme my při pozdvihování činiti? Který jest čtvrtý díl hlavní mše svaté? Co činí kněz při přijímání? A co máme my při přijímání činiti? Co pak máme ku konci mše svaté učiniti? Jakých milostí nabývá, kdo mši svaté takto obcuje?

Proto spěchá každý hodný katolík s radosti na mši svatou, aby se účastným stal milostí těchto. A to učiníte i vy, není-liž pravda? Ale kdy pak to? Především každou neděli a každý svátek. To jest nyní pro vás přísnou povinností. Dokud jste byli menší, nežádal toho přísně od vás Pán Bůh. Ale nyní to žádá, a měli byste smrtelný hřích, kdybyste v neděli nebo ve svátek mši

svatou svévolně zmeškali. Nedejte se nikým od přísné povinnosti té zdržovati. I kdyby vám vlastní rodiče měli překážeti, prostě tak dlouho, až vás do kostela pustí. A půjdete-li později na službu, vymíňte si napřed, abyste směli každou neděli a každý svátek mši svaté obcovati. Spokojte se raději s menší službou, budete-li jen moci povinnosti té dostáti. Pán Bůh vám to stonásobně vynahradí, a ochrání vás ode zla duševního i tělesného.

Slyšte příklad! Tři kupci přijeli v sobotu na trh do vzdáleného města, a zdrželi se tam i přes noc. V neděli pak časně z rána chystali se dva z nich na cestu domů. Ale třetí je zdržoval řka, že jest neděle a že tudíž sluší se, dříve mši svaté obcovati. Oni však toho nedbali a odjeli. Na cestě přijeli k řece, která v noci se rozvodnila a most poškodila. I vjeli na most, ale sotva byli v polovici, sebrala je voda, a oni se utopili. Hodinu na to přijel třetí kupec, který se byl slyšením mše svaté zdržel, an právě vytahovali rybáři mrtvoly soudruhů jeho. Ó jak tu děkoval milému Pánu Bohu, že na mši svaté zůstal a s nimi neodjel!

Není však dosti, abyste jenom v neděli a ve svátek mši svaté obcovali. Máte oběti té z lásky k milému Spasiteli i ve všední den přítomni býti, kdykoli vám to jen možná jest a bude. Svatý Izidor byl na službě, a přece mše svaté nižádný den nevynechal. I namluvili zlí lidé pánovi jeho, že pořád v kostele vězí a práci zanedbává. Pán se rozhněval a šel na pole, aby Izidora vyplísnil. Ale jak se podivil, zhlédna tu dva bíle oděné mládence! Vidíte! Svě vlastní anděly poslal Pán Bůh, aby pracovali za Izidora, když tento na mši svaté byl. Z toho můžete poznati, jak milým Pánu Bohu jest, kdo rád a často mši svaté obcuje. Proto si umíňte, i ve všední den na mši svatou choditi, kdykoli vám to povolání vaše dovolí, byť bylo i počasí nepříznivé a cesta daleká. A tento úmysl obnovte před Pánem Bohem, když dnes do kostela přijdeme.

D. O svátosti oltářní jakožto pokrmu duše.

1.

Víte již, že nejsvětější Svátost oltářní jest pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista ve způsobech chleba a vína. Víte také, že Pán Ježíš ve svátosti oltářní přítomen jest k tomu cíli, aby za nás při mši svaté se obětoval, a nám při svatém přijímání pokrmem byl.

1. A co jest svaté přijímání? Katechismus praví: **Svaté přijímání jest skutečné požívání těla a krve Pána Ježíše.** (rep.) Pozorujte dobře! Pravíme tu: skutečné požívání. My si tedy při svatém přijímání nezpomínáme pouze na tělo a krev Páně; aniž sobě pouze představujeme, jako bychom Pána Ježíše požívali, nýbrž my skutečně požíváme tělo a krev jeho ve způsobě chleba jakožto pokrm duše.

Co jest svaté přijímání?

Od skutečného přijímání tohoto rozdílno jest přijímání duchovní. (rep.) Nazývá se tak, proto že se koná jenom v duchu, totiž rozumem a vůlí. (rep.) Právil jsem vám dříve již, že duchovní přijímání vykonáte, vzbudíte-li: 1. víru v Ježíše Krista, 2. lítost nad svými hříchy, 3. touhu po přijetí svátosti oltářní. Víra — lítost — toužebnost — jsou tudíž tři podstatné části duchovního přijímání. (rep.)

Jaké přijímání jest rozdílno od skutečného? Proč se tak nazývá? Které jsou podstatné části duchovního přijímání?

Chcete-li tedy přijímání duchovní vykonati, musíte si nejprve představit, že klečíte při oltáři, když kněz

podává nejsvětější Svátost a potom sobě pomysliti: „Ó Ježíši! Věřím, že jsi přítomen ve svátosti oltářní, a proto se Ti klaním. (rep.) Lituji hříchů svých, a proto se jich varovati chci. (rep.) Toužím po Tobě, a proto Tě prosím, abys ke mně přijiti ráčil.“ (rep.) Aneb můžete slova setníka evangelického takto říkati: „Ó Pane, (jenž jsi přítomen ve svátosti oltářní), nejsem hoden (pro hříchy své), abys vešel pod střechemou; ale toliko rci slovem, (že mne navštívíš, jak toužebně žádám), a uzdravena bude duše má.“ (rep.) Ku konci pak musíte sobě představit, jakoby kněz i vám nejsvětější svátost podával, a sobě pomysliti: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému.“ (rep.) Aneb: „Ó Ježíši, Tobě živ jsem, Tobě umírám, Tvůj jsem v životě i ve smrti. Amen.“ (rep.) Takto budeme ode dneška duchovní přijímání v kostele konati, abyste se mu dobře přiučili. Můžete je však i jinde vykonati, doma i na poli, a každým časem ve dne i v noci.

Co sobě musíte nejprve představit, chcete-li duchovní přijímání vykonati? A co sobě potom musíte pomysliti? Čí slova můžete na místě toho opakovati? A kterak? Co sobě musíte ku konci představit? A co sobě musíte pomysliti?

Duchovní přijímání jest Pánu Ježíšovi velmi příjemno a milo. Kdysi zjevil se Pán Ježíš nábožné klášternici, která často přijímala, a ukázav jí nádobu zlatou a stříbrnou řekl: „V této nádobě zlaté uschovávám skutečné přijímání tvoje, a v nádobě stříbrné tvoje přijímání duchovní.“ Tím chtěl ukázati, jak milým a drahým jest mu cvičení toto. Ba on i zázračným způsobem odměňoval duchovní přijímání věřících. Sv. mládenec Stanislav žádal sobě přijmouti nejsvětější Svátost; ale bráněno mu v tom, a proto přijímal duchovně. Toužebnost tato líbila se milému Spasiteli. I poslal k němu dva anděly se sv. mučennicí Barbarou, a jeden z těchto andělů donesl mu nejsvětější Svátost. A podobně stalo se též jiným svatým.

Duchovní přijímání jest i nám nejvýš užitečno. Ono působí, že nás Pán Ježíš více miluje a hojnější milostí obdařuje, a je spolu nejlepší přípravou ke sku-

tečnému přijímání. Kdybyste měli tu a tam příbuzné, a jedni by vás nikdy k sobě nezvali, jiní pak ustavičně po vás toužili: ku kterým byste raději zavítali? Jistě k těmto. A podobně přichází Pán Ježíš nejraději k tomu, kdo po něm touží, kdo ho často zazývá.

Proto konejte duchovní přijímání co nejčastěji. Můžete-li na mši svatou, jděte a přijímejte duchovně, když kněz přijímá skutečně. Nemůžete-li však do kostela, řekněte Pánu Bohu, že byste rádi tam byli, představte si, že jste tam skutečně a přijímejte duchovně. Večer pak, nežli ulehnete, zpovídejte se milému Pánu Bohu, přijímejte duchovně a řekněte jemu, aby to přijal za skutečnou zpověď a sv. přijímání, kdybyste v noci snad zemřeli. \

2. Víte nyní, co svaté přijímání jest. Jsme-li však povinni přijímati? A kdo nám to přikázal? Katechismus praví: **Jsme povinni přijímati, proto že Pán Ježíš pravil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti krve jeho, nebudete míti v sobě života.“** (rep.) Vidíte, sám Pán Ježíš poručil, abychom přijímali. A poručil to přísně, pod ztrátou života věčného. Neboť pravil, že kdo nepřijímá, nemá života duševního, totiž milosti posvěcující, a tedy nedosáhne ani života věčného.

Proč jsme povinni přijímati?

3. Ale kdy a kolikrát máme přijímati? Dokud byli křesťané horliví, chodívali denně neb aspoň v neděli ke sv. přijímání. Když pak stali se vlažnými, nařídili představení církve, aby každý dospělý křesťan aspoň jednou za rok a to v času velikonočním přijímal. Jest to čtvrté přikázání církevní. Jak pak zní? Ano. Proto musíte již nyní každého roku o velikonoci ke sv. přijímání choditi. Kdo by to svévolně zameškal, dopustil by se hříchu smrtelného. Nebyl by však horlivým katolíkem, kdo by pouze jednou za rok přijímal. Kdo milého Spasitele upřímně miluje a spasení svého dbá, ten častěji přijímá, jak si toho církev svatá přeje, a zvláště hledí se pokrmem nebeským posílniti na cestu do věčnosti, kdykoli jest nebezpečně nemocen. Proto praví katechismus: **Církev nám přísně nařizuje, abychom aspoň**

o velikonocei přijímali; ale přeje si, abychom častěji přijímali, a zvláště v nebezpečí smrti. (rep.)

Kdy a kolikráte máme přijímati podle nařízení a přání církve svaté?

4. Musíme však pod obojí způsobou přijímati, jak to činí při mši svaté kněz? Nikoli. Mše svatá jest obětí. Tu musí ovšem obě způsoby po různu býti, proto že se jich oddělením představuje oddělení těla a krve Páně při smrti jeho, a takto se nekrvavě obnovuje oběť kříže. Proto též musí kněz při mši svaté pod obojí způsobou přijímati. Ale svaté přijímání jest pokrmem, a tu není potřeba obojí způsoby; tu stačí pouze jedna, proto že v každé způsobě Pán Ježíš celý přítomen jest. Dobře pak jest, že přijímáme v jedné toliko způsobě a to ve způsobě chleba. A proč? Katechismus praví: **Přijímá se toliko ve způsobě chleba: 1. aby se vyznávalo, že Pán Ježíš v této způsobě celý přítomen jest; 2. aby se krev Páně nerozlila; 3. aby mohli přijímati, kdož z kalichu píti nemohou.** (rep.)

Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba? Čti!

Přijímá se toliko ve způsobě chleba: 1) aby se vyznávalo, že Pán Ježíš v této způsobě celý přítomen jest. (rep.) Byli bludaři, kteří tvrdili, že nepřijímá krve Páně, kdo nepožívá i z kalichu. Nazýváno je kališníky. Kdyby nám tedy církev povolila, i z kalichu požívat, mohlo by se souditi, že onino bludaři měli pravdu. A oni neměli pravdu. Neboť Pán Ježíš sám pravil: „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ Chtěl říci: Kdo jí pouze posvátný chléb tento, jí mne celého a živ bude na věky. Dobře proto učinila církev, že nám nařídila, abychom toliko ve způsobě chleba požívali; poněvadž tím vyznáváme, že Pán Ježíš v této způsobě celý přítomen jest. Prvotní křesťané přijímali ovšem pod obojí způsobou, dokud jich bylo málo. Ale i tu přijímalo se též pod jednou způsobou. Dětem totiž podávala se svátost oltářní ve způsobě vína a nemocným nebo uvězněným křesťanům ve způsobě chleba. Tím pak dala církev již tehda na jevo, že Pán Ježíš v jedné i v druhé způsobě celý přítomen jest.

Přijímá se ve způsobě chleba: 2) aby se krev Páně nerozlila a takto nezlehčila. (rep.) Jest vám jistě líto, když rodičů svých i mimovolně zneuctíte. A také by vám líto bylo, kdyby vám kříž neb jiný obraz posvátný do bláta spadl a tím se zneuctil. Ale což jest proti obrazu nejsvětější krev Páně! Onať jest nejvzácnějším a nejdražším pokladem naším. Jak by nám tedy líto bylo, kdyby se měla rozliti a takto zlehčiti, znevážiti, zneuctiti! A tomu by se nyní sotva předešlo, kdyby se přijímalo i ve způsobě vína. Dokud bylo málo věřících, nebylo se třeba toho obávati. Ale nyní, kde některý den na sta lidí ke svatému přijímání přichází, jední vstávají, druzí přiklekají: jak snadno by se mohlo právě při podávání kalichu do někoho naraziti a takto krev Páně se rozliti! A podobně by se mohla krev Páně rozliti, kdyby se podávala osobám staříčkým a slabým, které se třesou. Dobře tudíž učinila církev, že požívání z kalichu zapověděla.

Přijímá se ve způsobě chleba: 3) aby mohli přijímati, kdož z kalichu píti nemohou. (rep.) Vidte! Při svatém přijímání klečí u oltáře vedle sebe chudí a bohatí, sprostí a vznešení, žebrák třeba vedle nejvyššího pána. Tu by sobě mnohý ošklivil z téhož kalichu po jiném píti. Také jsou lidé, kteří ani vůně vína nesnesou; jak by ti mohli přijímati? A jak by mohli z kalichu požívatí nemocní, kteří ani hlavy zdvihnouti nemohou? Nad to pak bylo by velmi nesnadno zaopatřiti vína potřebného ke svátosti oltářní v krajinách, kde ho není a kde velmi mnoho stojí. Dobře tudíž učinila církev, že požívání z kalichu zapověděla, a takto svaté přijímání všem věřícím usnadnila.

Opakování. Co jest svaté přijímání? Jaké přijímání znáte ještě? Kterak můžete přijímání duchovní konati? Proč pak jsme povinni skutečně přijímati? Kdy a kolikráte máme přijímati? Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba? Kdo pak to nařídil?

Vidíte z toho, jak moudra, obezřetna a pečlivá jest církev svatá. Buďte rádi, že jí náležíte, poděkujte Pánu Bohu, že vám ji za matku dal, a slibte jemu, že každé

ustanovení její bedlivě zachovávatí chcete. Umiňte sobě také a slibte to dnes milému Spasiteli, že ode dneška duchovní přijímání co nejčastěji vykonáte, abyste ke skutečnému přijímání tím lépe se připravili.

2.

Co jest svaté přijímání? Proč jsme povinni přijímati? Kdy a kolikráte máme přijímati? Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba?

5. Mám vám nyní vyložiti, jaké milosti hodné přijímání působí, abyste poznali, co vám přemilý Spasitel chystá, a proč tak toužebně i přísně žádá, abyste ho přijímali. A tu se mi vede, jako kdysi zbožnému malíři v Itálii, který maloval obraz večere Páně. Již měl apoštoly namalovány a chtěl právě nakreslit osobu Pána Ježíše. Ale přemýšleje, jaká velebnost se jevila v celé postavě jeho, jaká něžná láska zářila ze tváře jeho, když apoštolům tělo a krev svou podával, netroufal si ho vyobraziti a malomyslně odložil štětec a barvy. Podobně si netroufám i já, podati vám věrný obraz toho, co milý Spasitel v duši naší působí, hodně-li ho přijímáme. A pokusím se o to jedině z té příčiny, že spoléhám na pomoc jeho. Tedy slyšte! Katechismus praví: **Kdo hodně přijímá, bývá: 1 s Kristem Pánem spojen a milostí posvěcující obohacen; 2. od hříchů všedních očistěn a od smrtelných ochráněn; 3. v naději na život věčný utvrzen. (rep.)**

Jakých milostí nabývá, kdo hodně přijímá? Čti!

Kdo hodně přijímá, bývá: 1) s Kristem Pánem spojen. (rep.) A co působí spojení toto? Spojí-li se pokrm vezdejší s tělem, zůstává v těle, a přecházejí v maso a krev mění tělo naše, a poskytuje mu nové síly životní. A podobně působí spojení s Kristem Pánem, že v duši naší zůstává, jí mění a jí nové síly životní sděluje. (rep.)

Jaké milosti nabývá 1) kdo hodně přijímá? A co působí spojení s Kristem Pánem?

Pán Ježíš předně zůstává v duši naší. (rep.) Vždyť on sám pravil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ Ó s jakou radostí a láskou bude tu Otec nebeský na vás shlížeti, když budete v duši své Toho míti, v němž největší má zalíbení! A jak by vám tu mohl něco odepřít, poprosíte-li ho. majíce vlastního Syna jeho v srdci svém, v duši své! Jaké to štěstí vás očekává!

Pán Ježíš také mění duši naší, tak že plane toutéž láskou jako on. (rep.) Prorok Eliseus chtěje mrtvé pachole vzkřísiti, položil ústa svá na ústa jeho, a sdělil mu tepla svého. A podobně spojuje se Pán Ježíš s duší naší, aby jí sdělil tepla svého, ohně lásky své. A to i vám učiní. Jako oheň studené železo rozehřívá a je samo ohnivým činí: tak rozehřeje Pán Ježíš ohněm lásky své studenou neb vlažnou duši vaši, aby jeho láskou planula a jemu toliko žila. Tu splní se na vás slova Pána Ježíše: „Kdo jí mne, živ bude pro mne.“ A můžete pak o sobě říci, co pravil apoštol sv. Pavel: „Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ Neboť se obrážete bude v duši vaší přeláskavá duše Kristova, jako se obráží za jasné noci v čistém potoku blankytné a hvězdnaté nebe. Jaké to štěstí vás očekává!

Pán Ježíš dává konečně duši naší nové síly životní, aby po dobru toužila a je ráda konala. (rep.) Pozorujte zemi naši v zimě! Jak tu ticho, jak pusto a smutno! Zdálo by se, že celá odumřela. A pozorujte ji opět za několik měsíců, na jaře, v létě! Jak se vše zelená v zahradě, na polích, nivách a v lesích! Jak tu veselo a hlučno v povětří a na zemi! Zdálo by se, že to již není tatáž země! A kdo způsobil změnu takovou? Slunce, jehož teplými paprsky roztál sníh a led, probudila se příroda a nastal nový život. Co působí slunce v přírodě, to působí Pán Ježíš v duši vaší. On probudí váhavou a liknavou duši vaši k životu novému. Tu teprv poznáte jasně, že ničím nejsou peníze, marnivé šaty, zábavy a podobné věci, na nichžto prvé jste sobě zakládali. Ano. to vše v mysli vaší roztaje, jako na slunci sníh. Za to však probudí se v srdci va-

šem květy pobožnosti a cnosti, a touha, je konati. Z toho pak dostane se vám slasti netušené. Tu vás bude každá práce těšiti a blažiti; tu vám i každý bol a zármutek přinese útěchu; tu bude i každá radost vaše krásnější a ušlechtlejší, než jsou radosti hříšníků, které jim později jenom žalost působí. Zkrátka, tu pocítíte něco z oné blaženosti, jaké se dostalo mnohým svatým. Sv. Alois na příklad, oplýval po sv. přijímání takovou slastí, že maje odejíti z kostela vzdýchal: „Pusť mne již o Ježíši, pusť mne, nevydržím to déle!“ A sv. František Xaverský zvolal: „Zadrž, o Pane; toť přílišná radost, ona mne usmrtí.“ Jaké to štěstí vás očekává!

Kdo hodně přijímá, bývá také: 1) milostí posvěcující obohacen. (rep.) To znamená, že se mu tato milost, které již ve svátosti pokání nabyt, co nejhojněji rozmnožuje. (rep.) Milý Spasitel tu jedná jako vznešený pán, jenž daleko cestuje, a nucen jest u chudých lidí noclehem býti. Ten věda, že ho nemohou důstojně ubytovati a počastovati, přiváží s sebou své nářadí skvostné a své potřeby jídelní. A podobně ví Pán Ježíš, že bychom my lidé hříšní nemohli jemu stánku důstojného upravit v srdci svém, v duši své. Proto ozdobuje sám nejdražším skvostem svým, totiž milostí posvěcující, co nejkrásněji ubohou duši naši.

Čím bývá obohacen, kdo hodně přijímá? Co pak to znamená?

A co působí ona milost posvěcující? Ona předně činí skutky naše záslužnými pro nebe. (rep.) Pán Ježíš pravil: „Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé.“ Není-li vinná ratoleť spojena s kmenem, nýbrž odříznuta od něho, ubývá jí síly, ona vadne, usychá a hyne v blátě. A podobně, není-li duše spojena s Kristem Pánem milostí posvěcující, ubývá jí víry a lásky, ona chřadne jako uříznutá ratoleť, a hyne v bahně zlých žádostí a hříchů. Je-li však vinná ratoleť spojena s kmenem, dostává od něho životní síly, a proto zelená se, kvete a přináší chutné hrozny. A podobně, je-li duše spojena s Kristem Pánem milostí posvěcující, do-

stává od něho síly ke všemu dobrému, a nese užitek pro život věčný. Tu jí každé myšlení nebo slovo, každé sebezapření a každý skutek dobrý zasluhuje odměnu v nebi. A to již působí milost posvěcující, když se ve svátosti křtu a pokání prostě uděluje. Jakž teprv, když se vám tato milost při sv. přijímání rozmnoží, když jí dostanete v míře nejhojnější, když ní *o b o h a c e n i* budete! Ó tu budou skutky vaše ještě záslužnější; tu je přijme Otec nebeský s takovým zalíbením od vás, jako by je byl sám Pán Ježíš vykonal. Jaké to štěstí vás očekává!

Co působí předně milost posvěcující?

Milost posvěcující činí také duši naši překrásnou a svatou. (rep.) Ona jest největší okrasou duše. Kdyby měl někdo šat nejdražší a nejkrásnější, vyšíváný zlatem a stříbrem, a posázený lesklými drahokamy; což by to přece bylo proti rouchu milosti posvěcující! Tato milost činí duši naši tak krásnou a svatou, že se podobá andělům, že Pán Bůh s potěšením a zalíbením na ni patří. Je-li touto milostí duše naše okrášlena, tuť jsme opět milými dítkami Božími, a máme nebe pojištěno za dědictví. A to již působí milost posvěcující, když se ve svátosti křtu a pokání prostě uděluje. Jakž teprv, když se vám tato milost při sv. přijímání rozmnoží, když jí dostanete v míře nejhojnější, když ní *o b o h a c e n i* budete! Ó tu budete ještě milějšími dítkami Božími; tu bude Pán Bůh ještě něžněji o vás pečovati; tu bude duše vaše ještě daleko krásnější, tak krásna jak milý Spasitel sám.

Co působí ještě milost posvěcující?

Slyšte zbožnou pověst. Když byla Maria Panna s Ježíškem na útěku do Egypta, odpočinula na cestě, unavena chůzí obtížnou a zmořena žízní velikou. Nebylo pak široko daleko vody žádné. Ale Pán Bůh učinil, že právě přicházela děvečka cizí a nesla džbán mléka. Byla tváře škaradé ale srdce dobrého. I prosila jí Maria Panna o trochu mléka. Děvečka jí podala ochotně džbán, a vzavši Ježíška do náručí, líbala vroucně tvářičky jeho.

Když pak domů se vrátila a z prachu se myla, viděla ve vodě, že tvář její podobna jest spanilému děťátku, jež celovala. I nechtěla zrakům svým ani uvěřiti. Ale bylo prý skutečně tak: políbením božského Syna stala se krásnou a líbeznou jako on. A podobně i duše vaše. přijmete-li hodně a vroucně božského Syna. stane se tak krásnou a líbeznou jako on. Jaké to štěstí vás očekává!

Kdo hodně přijímá, bývá: 2) od všedních hříchův očistěn a od smrtelných ochráněn. (rep.) Sv. přijímání tedy působí, že se nám hříchy všední odponštějí, a že do hříchů smrtelných neupadáme. Má-li člověk ztravu špatnou, ochuraví a brzy zemře. Má-li však ztravu záživnou, pozdraví se z churavosti své, a jest od smrti předčasné ochráněn. Nemocí duše jest hřích všední; smrtí pak duše jest hřích smrtelný. A proti této nemoci i smrti duševní jest lékem pokrm nebeský při sv. přijímání. Tento pokrm očisťuje nás od hříchů všedních, a ochraňuje nás od hříchů smrtelných. Jaké to štěstí vás očekává!

Jaké milosti nabývá 2) kdo hodně přijímá?

Mnozí lidé považují hřích všední za maličkost. A on je přece něco hrozného. Svaté Kateřiné ukázal kdysi Pán Bůh u vidění, jak škareda jest duše člověka, který se dopustil hříchu všedního. A pohled ten byl tak strašný, že ona svatá by raději byla volila celý život po řeravém uhlí choditi, nežli něco takového opět uviděti. A ptejme se duší v očištcí, jaké muky trpí pro své hříchy všední! Muky horší, nežli jakékoli nemoci a bolesti tu na světě; muky horší, nežli byly muky svatých mučenníků. Jaké tedy štěstí pro vás, že můžete svatým přijímáním od těchto hříchů všedních očistěni býti!

Když pak již všední hřích před Pánem Bohem tak ohavným jest, což teprv hřích smrtelný! Ach děti. to se nedá ani vymluviti ani vypsati. Hřích smrtelný přetvořil čarokrásné anděly v šeredné ďábly; hřích smrtelný spůsobil celému lidstvu záhubu strašnou; hřích

smrtný byl příčinou, že musel Syn Boží s nebe sestoupiti a muky přehrozné trpěti; hřích smrtelný jest příčinou, že miliony lidí v pekle se trápí trápením nejhorším po celou věčnost. Sudte nyní sami, jakou ohavností musí hřích tento před Bohem býti, a jakým zlem pro nás jest!

A pokušení k tomuto hříchu smrtelnému čekají také na vás. Přiznám se vám, že jest mi úzko a bolno, když na to pomyslím. Vy nevíte, v jak velikém nebezpečí se bude duše vaše nacházeti, jak těžká pokušení vám bude překonati. V srdci vašem povstanou takové žádosti, jichžto sami se zhrozíte. Zlí lidé vás budou i k nejhorším věcem sváděti, a ďábel jim bude pomáhati a vám k tomu přimlouvati. Vy pak jste slabi a neskušení; jak snadno byste tu mohli do hříchu smrtelného upadnouti! A přece, kdybyste to učinili, kdybyste roucho nevinnosti ztratili, kdybyste milého Spasitele, jenž vám tak velikou lásku prokáže, těžce urazili, kdybyste snad věčně zahynuli: což by to bylo hrozného! I přál bych vám raději, abyste po sv. přijímání zemřeli, nežli do takového nestěstí upadli. Ale vy snad brzy nezemřete, vy nebezpečenství tomu a pokušením těm neujdete. A kdo vám tu přispěje, pomůže? —

Slyšte, co pravil sv. Cyril, biskup Jeruzalemský: Nadýmá-li tě jed pýchy, přijmi svátost oltářní, a tento pokorný chleb i tebe učiní pokorným. Sužuje-li tě lakomství, uživej chleba toho nebeského, a štědrý chleb tento učiní i tebe štědrým. Jsi-li ke smilstvu ponoukán, spoj se s Ježíšem a jeho nejčistější tělo učiní i tebe čistým a stydlivým. Ovane-li tě jedovatý dech závisti, přijmi chleb andělský a tento chleb příznivý učiní i tebe příznivým. Jsi-li nestřídmým, požívej těla a krve Kristovy, a ono svaté tělo, jež dní čtyřicet se postilo a octem a žlučí napájeno bylo, učiní i Tebe střídmým. Býváš-li ke hněvu nakloněn, uživej laskavého chleba toho, a on i Tebe učiní laskavým. Jsi-li lenivým, spoj se s Ježíšem, a on, kterýž po celý život až do umdlení pracoval, učiní i Tebe horlivým.“

Ano děti, časté a hodné přijímání jest prostředkem nejjistějším, abyste se uchránili hříchu smrtelného. Svatý Karel Boromejský, studuje na vysokých školách. byl u velikém nebezpečí spasení svého. Ale on zůstal přece nevinným a čistým. A když byl tázán, jak mohl všeliké pokušení překonati, odpověděl: „To učinil pokrm nebeský, jehož jsem každou neděli a svátek požíval.“ Protož si umiňte i vy, že budete často a hodně přijímati. A milý Spasitel i vás neopustí. On oslabí zlé žádosti vaše a odejme vám chuti ke zlému. On působí, že po cti, nestydatosti, pomstě, lenosti a jiných věcech hříšných méně toužiti budete, a povstalou žádost zlou snadněji překonáte.

Kdo hodně přijímá, bývá: 3) v naději na život věčný utvrzen. (rep.) Svaté přijímání tedy působí, že máme jistou naději, do nebe se dostatí. Ono jest jakoby závdavkem, že se nám dostane života věčného. Najímá-li hospodář čeledína, dává mu několik zlatých. Peníze ty jsou závdavkem, že ho jistě do služby přijme. A vidte! Pán Ježíš pravil: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ Chtěl říci: Kdo mne hodně přijímá, bude slavně vzkříšen a dostane se mu života věčného; a to tak jistě, jako jistě on mne přijímá a já k němu přicházím. Svaté přijímání jest tedy závdavkem, že se nám dostane slavného vzkříšení a života věčného. A nemůže jinak ani býti. Když se Pán Ježíš s tělem naším často spojuje, bude jistě toto tělo kdysi tělu jeho připodobněno čili oslaveno. A když se s duší naší co nejužěji spojuje, tu musí tato duše i na věčnosti s ním v nebi spojena býti. Jak útěchyplné jest pomýšlení toto! Mnohý se obává věčnosti a praví: „Kdybych jenom věděl, zdali se do nebe dostanu; kdybych to jen jisté měl!“ Nuže, vy se nemusíte strachovati, že byste se do nebe nedostali, vy to máte jisté, budete-li často a hodně přijímati, a zůstanete-li dobrými, proto že vám to sám Pán Ježíš přislíbil.

Opakování. Jakých milostí nabývá, kdo hodně přijímá? (Čeho nabývá předně? Co působí spojení

s Kristem Pánem? Čím bývá obohacen? Co působí milost posvěcující? A co ještě? Od čeho bývá očistěn? Od čeho ochráněn? V čem utvrzen?)

A nyní mi řekněte: Můžete-li dosti se naděkovati milému Spasiteli, že vás chce ke sv. přijímání připustiti, a takových milostí účastnými učiniti? Můžete-li dosti se natěšiti onomu štěstí, jaké vás očekává? Sv. Jan apoštol byl přešťastným, že směl při poslední večeři na prsích Páně spočinouti; ale daleko šťastnějšími budete vy, že Pán Ježíš v prsích vašich, v srdci vašem, v duši vaší netoliko spočine, nýbrž tam i zůstane. Kdo Pana Ježíše miluje, toho musí blažiti již pomyslením: Milý Spasitel ke mně přijde, on u mne zůstane, on bude mým! A proto též jsou hodné děti přešťastny o neděli provodní. Hodné dítě jedno pravilo kdysi: „V nebi musí ustavičně neděle provodní býti.“ A mělo pravdu. Neboť v nebi máme toho ve slávě, kterého přijímáme ve způsobě chleba. Svaté přijímání jest takořka nebem na zemi. Protož děti, slibte dnes milému Spasiteli, že se od této chvíle ještě pilněji chyb svých varovati budete, abyste se ke svatému přijímání co nejlépe připravili a takto milosti jeho účastnými se stali. A slibte jemu také, že budete často přijímati, tak často, jak vám to jen možná bude. Neb vidte! Každá strava dobrá živí a sílí tělo naše; ale chceme-li, aby tělesný život náš zachovala a nám vzrůstu dala, musíme jí často požívat. A podobně živí a sílí každé sv. přijímání duši naši; ale chceme-li, aby duchovní život náš se zachoval a vzrůstal, musíme častěji přijímati.

3.

Co jest svaté přijímání? Proč jsme povinni přijímati? Kdy a kolikráte jsme povinni přijímati? Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba? Jakých milostí nabývá, kdo hodně přijímá? ;:

6. Pozorujte dobře! Takových milostí se dostává jenom tomu, který hodně přijímá, který totiž hříchu smrtelného nemá a dobře připraven jest. Kdo by však na duši hřích těžký měl, a odvážil by se přijímati, přijímal

by nehodně a nedošel by oněch milostí, nýbrž naopak, on by se dopustil nového hříchu hrozného a učinil by se nešťastným časně i věčně. Katechismus praví: **Kdo nehodně přijímá, dopouští se svatokrádeže a přivozuje sobě záhubu věčnou. Svatý Pavel praví: „Kdo nehodně jí a pije, odsouzení sobě jí a pije.“** (rep.)

Kterak sobě škodí, kdo nehodně přijímá?

Kdo nehodně přijímá, dopouští se předně svatokrádeže, a to svatokrádeže nejhroznější, proto že samého Spasitele zneuctívá, pohaňuje, potupuje. (rep.) Víte, že již svatokrádeží vinen jest, kdo zneuctívá posvátného místa, na př. kostela, hřbitova, aneb kdo znevažuje posvátné věci, na př. kříže, aneb kdo zlehčuje posvátné osoby, na př. kněze. Ale což jsou všeliké posvátné osoby, věci neb místa proti milému Spasiteli! Jak hrozná svatokrádeže se dopouští, kdo samého Pána Ježíše zneuctívá, znevažuje, zlehčuje! A to činí, kdo nehodně přijímá. On nejsvětější Tělo Páně sobě přivlastňuje, takořka krade, a nutí milého Spasitele, aby vešel do jeho srdce ohavného. Děsný jest pohled na mrtvolu, která v hrobě hnije a páchne. Ale daleko děsnější jest pohled na duši hříchem smrtelným pošpiněnou. Takovéto duše se Pán Ježíš co nejvíce oškliví. A přece ho nutí nehodný přijímač, aby do této duše jeho vstoupil. Sv. Augustín praví: „Má-li někdo drahocenný šat, zdaliž jej uloží do skříně špinavé a nečisté? Kterak by tedy směl uložiti nejdražší klenot, totiž nejsvětější Tělo Páně, do duše pošpiněné kalem hříchu?“ A nehodný přijímač přece to činí, a činí to Synu Božímu, jenž ho každé chvíle zavrhnouti může do propasti pekelné! Jaké to zlehčení milého Spasitele, jaké pohanění, jaká potupa! Ale na tom není dosti.

Čeho se předně dopouští, kdo nehodně přijímá?

Nehodný přijímač dopouští se i nejhanebnějšího nevděku. (rep.) Vidíte! Dobrodinci neoplatiti, jest nevděk; dobrodinci neděkovati, jest větší nevděk; ale dobrodince urážeti, a darů jeho proti němu zneužívati, jest největší nevděk. Představte si, že by otec jeden ve dne v noci

pracoval, nic sobě nepřál, a za ustrádané peníze dětem nové šaty koupil. Jedno pak dítě by se mu nehledělo zavděčiti, druhé by mu ani nepoděkovalo, a třetí dokonce by šatem pohodilo a otcí nadávalo, že mu lepšího nekoupil: co byste řekli k hanebnému nevděku tomuto? A vidíte! Pán Ježíš pro nás daleko více učinil, než kterýkoli otec pro své děti učiniti může. On pro nás tři a třicet let nouzi a nedostatek trpěl, on od rána do večera až do umdlení pro nás se namáhal, on nejbolestnější smrt za nás podstoupil, on nám co nejdražšího měl, své vlastní tělo za pokrm zůstavil. Nevděčným tedy jest, kdo mu za to až do nejdelší smrti neděkuje: nevděčnějším pak jest, kdo jej nad to i hříchy svými uráží; ale nejnevděčnějším jest, kdo nejsvětější tělo jeho zlehčuje a potupuje v tom okamžení, když mu je za pokrm podává.

Čeho se ještě dopouští, kdo nehodně přijímá?

Ó jak musí takovýto nevděk milého Spasitele rmoutiti a boleti! Byl kdysi vznešený pohan. Jmenoval se Julius Caesar. Toho obklopili nepřátelé, aby jej usmrtili. Caesar z počátku se bránil; ale uviděv mezi nimi miláčka svého, jehož za syna byl přijal, otcovský miloval a dobrodiním zasypával, přestal se brániti, a bolestně zvolal: „I ty Brute, synu můj, jsi mezi nimi?“ A podobně musí Pán Ježíš na nehodného přijímače volati: „I ty synu můj, jehož tak vřele jsem miloval, jemuž vlastní tělo své za pokrm jsem zůstavil, jsi mezi nepřáteli mými, a zlehčuješ, potupuješ mne? Ach, to mne rmoutí, to mne bolí nejvíce.“ Ano, že pohané milého Spasitele znevažují, že nevěřící ho zlehčují, to ho ještě tak nebolí. Ale že některý křesťan, jemuž tolik lásky prokazuje, tak hanebným nevděkem jemu splácí, to musí božské srdce jeho co nejhlouběji raniti, to musí ho tak boleti, jako zrádá Jidášova.

A skutečně! Nehodný přijímač podoben jest na vlas Jidášovi. (rep.) Sudťe samí! Jidáš přišed k fariseům tázal se: „Co mi chcete dáti a já vám ho zradím?“ A oni mu dali třicet stříbrných. Podobně se táže

ďábla, kdo míní nehodně přijímati: „Co mi chceš dáti, a já ti Ježíše zradím?“ A ďábel mu šeptá: „Za to se nemusíš ten onen hřích zpovídati, za to můžeš té oné rozkoši hověti.“ A nešťastný křesťan je k tomu již odhodlán. — Milý Spasitel Jidáše varoval, ba jemu i vyhrožoval řka: „Běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude; lépe by jemu bylo, aby se byl ani nenarodil.“ A podobně napomíná a varuje Pán Ježíš křesťana, který míní nehodně přijímati. Napomíná ho vnitřným povzbuzováním a výčitkami svědomí, a varuje ho ústy duchovního učitele a zpovědníka. Ale nešťastný křesťan trvá při úmyslu svém. — Jidáš přišel do zahrady getsemanské a políbil Pána Ježíše řka: „Zdráv buď mistře!“ O jak tu muselo pálení ono políbení milého Spasitele! Ale on ještě chce zrádci svému pomoci. On mu praví: „Příteli, nač si přišel? Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka?“ Chce mu říci: Považ, k jakému cíli jsi přišel a jak hluboko jsi klesl! Vyvolil jsem tě z tisíců lidí za apoštola, za přítele svého a tys mým zrádcem se stal. A zrazuješ mne políbením, znamením to přátelství a lásky! Ó kéž by se aspoň tu Jidáš byl poznal a k nohám Pána Ježíše kajicně poklekl! Ale on neposlouchá, proto že ďábel již opanoval srdce jeho, on lhostejně se dívá, když rota židovská mistra jeho jímá a odvádí. A podobně činí nehodný přijímač. On přichází do kostela, maje na duši hřích smrtelný a v srdci svém ďábla. I slyší naposledy varovná slova Pána Ježíše: „Příteli, nač jsi přišel?“ Ale on zůstává již nepohnut, on drze kleká k oltáři, vtiskuje jako Jidáš svátokrádežnými ústy svými políbení na nejčistější tělo Páně, přijímá je do srdce svého a odevzdává takto milého Spasitele ďáblu. I dokonán jest zločin ten, všech zločinů nejhroznější. Tu se raduje ďábel; andělé však zahalují hořem a žalostí tváře své, a Pán Ježíš, onen tak laskavý Spasitel, pronáší strašný ortel: „Běda člověku tomu; lépe by jemu bylo, aby se byl ani nenarodil!“

Komu jest podoben, kdo nehodně přijímá?

Což divu, že má nehodné přijímání následky přehrozná! A jaké? Slyšte!

Nehodné přijímání, přivozuje hříšníkovi záhubu věčnou, ztracení věčné. (rep.) Oheň jistě jest užitečným. Svítí nám za tmavé noci, chrání nás před zimou, slouží nám ku připravování pokrmů. Ale jak zkázonosným stává se oheň ten, neprávě-li se ho užívá! Tu obrácí v prach a popel vše co zasáhne, a ničí majetek mnoha set lidí. Jak rozdílné jsou tedy účinky téhož ohně! Podobně se mělo s archou Páně. Dokud byla v rukách zbožných Izraelitů, přinášela jim požehnání a pomoci v potřebách těla i duše. Ale jakmile vzali ji bezbožní Filistéjci, trestal je Bůh nemocí a nehodami všeho druhu, až ji navrátili. Jak rozdílné tedy byly účinky archy Páně tu a tam! A podobně má sv. přijímání účinky rozdílné. Ono jinak působí na toho, kdo hodně přijímá, a jinak na toho, kdo nehodně přijímá. Hodně přijímání nás s Kristem Pánem spojuje a milostí posvěcující obohacuje; nehodně však hříšníka od Krista Pána odlučuje, s ním rozdvouje a o milost jeho okrádá. Hodně přijímání nám chuti ke zlému odnímá a chuti k dobrému dodává; nehodně však hříšníkovi chuti k dobrému odnímá, o pokoj a radosti duševní ho okrádá, a otrokem zlých žádostí ho činí. Hodně přijímání nás od hříchů všedních očisťuje a od smrtelných ochraňuje; nehodně však duši hříšnickovu novým hříchem smrtelným pošpiňuje, a ji všelikých neřestí a nepravostí schopnu činí. Hodně přijímání nás utvrzuje v naději na život věčný, ono jest závdavkem, že se nám dostane slavného vzkříšení a nebe; nehodně však přivozuje hříšníkovi záhubu věčnou, ono jest závdavkem ďáblovým, že se mu dostane trápení věčného. Sv. Pavel praví: „Kdo nehodně jí a pije, odsouzení sobě jí a pije.“ A dobře tak praví. Za dávných časů napsal se zločinci ortel smrti na papír a musel jej spolknouti. Tím se naznačovalo, že ortel smrti v něho přešel, a že proto nemůže již od smrti osvobozen býti. Sv. Pavel chce tedy říci: Kdo nehodně jí a pije, má již ortel odsouzení věčného v srdci svém, a nebotřebuje ani zvláštního ortele Božího; neb tak jistě, jako byl nehodně jedl, bude i odsouzen, (umřeli ve hříchu svém). Jak hrozná to slova!

Jaké následky má nehodné přijímání na věčnosti?

Nehodné přijímání má však i hrozné následky již tu na světě. Ono předně zaslepuje rozum člověka. (rep.) Slepý nevidí cesty, a proto chodí beze strachu i vedle propasti, kdežto jiní vidouce ho, hrůzou až trnou. A podobně nevidí zaslepený člověk cesty k životu věčnému; on neznamená, v jak hrozném stavu se nachází, on nedbá, že se blíží děsné propasti pekelné, až do ní upadne. Svátý jeden (Vavřinec Justinian) vypravuje takto: Náčelník zbojníků měl v rotě své mládence, který se třásl, co kdy měl někoho zavraždit a oloupiti, poněvadž poznával, že to zločin veliký. I dal mu náčelník ďábelskou radu, aby šel a nehodně přijímal. Mládenec bohužel uposlechl, a od té doby byl tak zaslepen, že hrozné zločiny své měl za maličkost. Ba on se stal ukrutnějším svého mistra a zahynul bídě ve hříších svých.

Co působí nehodné přijímání již tu na světě?

Na tom však není dosti. Nehodné přijímání také zatvrzuje srdce člověka. (rep.) Zatvrzelým jest, kdo zůstává zlým, byť ho Bůh i napomínal, varoval, káral, trestal. Takový člověk dobře ví, v jakém stavu se nachází, on poznává, že zatracení věčnému neujde, jestliže se nepolepší a dobře nevyzpovídá. Ale on se nechce zpovídati a polepšiti, proto že ďábel srdce jeho opanoval a zatvrdil. A zatvrzelost tato bývá nezřídka následkem nehodného přijímání. Sv. Jan zlatoustý praví: „Jidáš reptal, vida že Magdalena maže nohy Páně mastí drahou: a Pán Ježíš mu shovíval. Jidáš skrbliil a kradl; a Pán Ježíš mu ještě neodepřel milosti své. Jidáš milého Spasitele zaprodal; a nebyl ani tu ještě ztracen. Ale jakmile nehodně přijímal, vstoupil ďábel do srdce jeho. A tu stal se zatvrzelým, zradil Pána a odešel v zoufalství se oběsil.

Co působí ještě nehodné přijímání již tu na světě?

Ale ani na tom není dosti. Nehodné přijímání připravuje člověku i strašné výčitky svědomí a předčasnou smrt. (rep.) Sotva se dopustil svato-

krádeže, již se bouří svědomí jeho a vytýká mu ohavný zločin jeho ve dne i v noci. On ustavičně slyší kletbu Páně: „Běda člověku tomuto!“, a touto kletbou stíhán nemá pokoje, nemá útěchy, nemá radosti nižádné. A což nejhoršího jest: on obyčejně záhy a nekajicně umírá, nemaje času ku svému polepšení.

Co působí ještě nehodné přijímání již tu na světě?

Kdysi šly děti poprvé ku sv. přijímání. Sotva přijaly nejsvětější tělo Páně, padlo jedno z nich do mdloby a bylo odneseno do sousedního domu. Že na některé dítě při sv. přijímání mdloba přichází a nuceno jest, z kostela odejít, nic není divného, proto že musí dlouho lačným býti. I vám se může něco podobného přihoditi. Ale mdloba onoho dítěte nebyla obyčejná; byl to trest za nehodné přijímání. Neb slyšte! Kněz pospíšil ihned do domu, kde dítě ono leželo a hleděl je vzkřísiti. Konečně otevřelo oči a kněz je chtěl těšiti a na štěstí jeho upamatovati. Ale ono bledýma rtoma zašeptalo: „Nehodně, svatokrádežně!“ a bylo mrtvo. Nešťastné dítě!

Pilný a hodný chlapec jeden byl od rozpustilého a nestydatého spolužáka svého ke hříchu těžkému sveden. Byla právě doba přípravy ku prvnímu přijímání. Chlapec onen byl též připravován, a šel ke sv. zpovědi; ale stydě se hřích ten vyznati, zamlčel ho a takto přistoupil ke sv. přijímání. Sotva však nehodně byl přijal, stal se zadumčivým a smutným, proto že ho svědomí náramně hryzlo. Od té doby se též nic neučil, neposlouchal a vzdoroval. I nechal ho učitel po škole a zavřel dvéře. Chlapec rádil a křičel, ale pojednou utichl. Učitel po chvíli otevřel školu, a nastojte! — našel ho mrtvého, oběšeného! Nešťastný chlapec!

Byť pak snad netrestal Bůh svatokrádežníka již tu na světě, tož trestu Božímu jistě neujde na věčnosti. A jak hrozný to bude trest! Kdybyste mohli nahlédnouti do děsné propasti pekelné, a uviděti tam, co trpí svatokrádežníci takoví, vy byste strachem a hrůzou na místě zemřeli. A to budou trpěti ustavičně, věčně. Jidáš trpí již přes 1800 let, a když uplyne jiných 18 století, ba 18 tisícletí, bude trpěti znovu a pořád, věčně! —

Opakování. Jakého hříchu se dopouští, kdo nehodně přijímá? Čeho se tím spolu dopouští? A komu jest podoben? Co působí nehodné přijímání již tu na světě? Co ještě? A co ještě? Jaké následky má nehodné přijímání na věčnosti? Kterými slovy praví to sv. apoštol Pavel?

Považte nyní: Kdyby tak i někdo z vás měl se státi svatokrádežníkem takovým! A nemožné to není. Vždyť měl Pán Ježíš jenom dvanácte apoštolů, a jeden z nich byl svatokrádežníkem. Ach děti, kdybych věděl, že by někdo z vás měl nehodně přijímati, tu bych milého Spasitele prosil, vroucně a snažně prosil, aby jej dříve ze světa vzal, než by zločinu tak strašného se dopustil. A o to se modlete i vy dnes před nejsvětější Svátostí. Povzdechněte k milému Ježíšovi co nejvroucněji: Spasiteli můj! Trnu strachem a hrůzou, že bych tě mohl nehodně přijmouti. Ach, nedopusť, abych se Jidášem stal, a nech mne raději dříve v milosti své zemříti. Nedopusť také, aby se některý ze spolužáků mých Jidášem stal, a přispěj nám svou milostí, abychom tě všichni hodně přijmouti mohli.

4.

Co jest svaté přijímání? Proč jsme povinni přijímati? Kdy a kolikráte máme přijímati? Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba? Jakých milostí nabývá, kdo hodně přijímá? Ale jakého hříchu se dopouští, kdo nehodně přijímá? Co sobě tím přivozuje? Kterými slovy praví to sv. Pavel?

7. Jak se tedy máme zachovati, abychom hodně přijímali? Slyšte! Týž sv. apoštol Pavel praví: „Zkusíš (čili připrav) dříve sám sebe člověk, a tak z toho chleba (nebeského) jez!“ (rep.) Připraviti se tedy musíme, chceme-li svátost oltářní hodně přijmouti. Jelikož pak z těla a z duše sestáváme, musí tato příprava na tělo a na duši se vztahovati. Proto stojí v katechismu: **Abychom hodně přijímali, máme tělo a duši k tomu připraviti.** (rep.)

Co máme učiniti, abychom hodně přijímali?

8. První příprava týká se těla. A té jistě jest potřeba. Neb kdo hosta vzácného očekává, i tělo své dle

návštěvy té upraví. Tím více tedy musíme tělo své připravit, když hostem očekáváme samého Syna Božího. A jak máme tělo připravit? Katechismus praví: **Příprava těla žádá, abychom lačni zůstali a slušně oděni byli.** (rep.)

Co žádá od nás příprava těla?

Předně tedy musíte před sv. přijímáním lačni zůstat; nesmíte totiž od dvanácté hodiny půlnoční ani jísti ani pít. Jen kdo nebezpečně onemocní, a v nemoci té Tělo Páně přijímá, nemusí lačným býti. Dávejte proto bedlivý pozor, abyste před sv. přijímáním v noci neb ráno ničeho nepožili, aneb se nenapili. Kdo by v tu dobu okusil pokrmu tělesného, stal by se nehodným pokrmu nebeského, a nesměl by přijímat.

Svatý Cyprian vypravuje takto: Paní jedna požívala z masa obětovaného modlám, což bylo křesťanům přísně zapovězeno. A přišedši do kostela, přistoupila k oltáři a přijímala. Ale sotva přijala sv. Hostii, podsedl ji ďábel jako Jidáše. V náramném vzteku překousala sobě jazyk, na nějž bylo tělo Páně položeno, utíkala jako zběsilá z kostela, a brzy na to v zoufalství skonala.

Za druhé musíte ke sv. přijímání slušně oděni býti. Šaty vaše nesmí špinavy neb nečisty býti, ale ani marnivý neb nádherný. Proto se ustrojte přiměřeně stavu a možnosti své. Děvčata učiní dobře, přijdou-li pokud možná v oděvu bílém, ale bez okrasy zbytečné.

9. Mnohem však důležitější jest příprava druhá, která se týká duše. A co tato žádá od nás? Vidte! Kdyby král někomu slíbil, že ho navštíví, zda-li by člověk ten domu svého pečlivě neočistil a neokrášlil? Tím více tedy musíme duši svou očistiti a okrášliti, čili zbožnými cítě naplniti, když ji má král nebeský navštíviti. Proto praví katechismus: **Příprava duše žádá, abychom ji svatou zpovědí očistili a zbožnými cítě naplnili.** (rep.)

Co žádá od nás příprava duše?

Předně tedy musíte duši svou náležitě očistiti. Proto vykonáte zpověď všeobecnou či generalní.

Nazývá se tak, proto že při ní budete opakovati všechny předešlé zpovědi a vyznáte se ze všech hříchů posavadního života svého. Povím vám o této zpovědi více. Ale už nyní se připravujte k ní. Zpomínejte si každodenně, který byl první hřích, jehož jste v životě svém se dopustili, a kterak jste od té doby proti přikázáním se prohřešili. K tomu, cíli projděte každé přikázání a hříchy vlastní i cizí, a pamatujte sobě i nejmenší hřích který vám připadne. Tentokráte můžete si hříchy své také napsati; ale schovejte papír, aby se nikomu nedostal do ruky. Nebojte se, že byste zpovědi generalní nemohli vykonati. Já vám budu nápomocen a především bude vám Pán Bůh pomáhati; jenom se pomodlete každodenně otčenáš a zdrávas na ten úmysl, abyste ji dobře vykonali. Kdo by však přece nějaký těžký hřích zapomněl a před sv. přijímáním naň se upamatoval, nesměl by takto přijímati, nýbrž musel by ze hříchu toho dříve se vyzpovídati, a pak teprv mohl by ke stolu Páně přistoupiti. Vykonáte-li hodně tuto svatou zpověď, nemusíte se ani dosti málo obávati, že byste nehodně přijímali, aneb že by někdo pro těžké hříchy své od svatého přijímání byl vyloučen.

Za druhé musíte duši svou též okrášliti cíli zbožnými cítěmi naplniti. Neboť čím více duši svou okrášíte, čím lépe ji ke svatému přijímání připravíte, tím větších milostí se vám dostane. Kdo by však nedostatečně se připravil a duši svou málo ozdobil, i méně milostí by dosáhl. Déšť padá na mnoho polí, ale různý jest užitek jeho. Na poli dobře upraveném přináší hojný užitek; na poli méně vzdělaném menší užitek; a na poli skalnatém, tvrdém, nepřináší skoro žádného užitku. Podobně přichází Pán Ježíš do mnoha duší, ale různý jest účinek příchodu jeho. Duši náležitě připravené zanechá celé poklady milostí, ale duši méně připravené přináší též méně požehnání. Dobře praví sv. Bonaventura: „Mám za to, že jediné přijímání s náležitou přípravou více přináší užitku, nežli mnoho přijímání bez dostatečné přípravy.“

10. Co tedy učiníme, abychom duši náležitě připravili, ji ozdobili či zbožnými city naplnili? Katechismus praví: **Zbožnými city naplníme duši: 1. když víru, naději a lásku vzbudíme; 2. když Pánu Ježíšovi ve svátosti oltářní se pokloníme; 3. když sobě smrt jeho vděčně připomeneme.** (rep.)

Kterak naplníme duši zbožnými city? Čti!

Zbožnými city naplníme duši: 1. když víru, naději a lásku vzbudíme. (rep.) Proto se tyto tři božské cnosti modlívejte nyní každý den pozorně a pobožně, a hleďte je také v sobě oživiti a rozníti

Věřte živě, že ve svátosti oltářní skutečně Pána Ježíše přijímáte, a nepochybujte o tom ani dosti málo. Vždyť víte, že on sám pravil: „Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest.“ Věřte tak živě, jako sv. král Ludvig. Když tento svatý přijímal, otázal se ho kněz po způsobu tehdejších, zdali věří, že se mu podává právě Tělo Páně? A sv. Ludvig odpověděl: „Věřím tak živě, jako bych jej nyní viděl v té podobě, v jaké na nebe vstupoval.“

Doufejte pevně, že vás Pán Ježíš při sv. přijímání milostmi svými obohatí. Sv. Bernard praví: „Kdo ke studnici této největší nádoby naděje přináší, nejvíce též milostí odnáší.“ Doufejte tak pevně, jako sv. Petr. Víte, že po slíbení svátosti oltářní i mnozí učenníci odešli, reptajíce. I tázal se Pán Ježíš apoštolů: „Zdaliž i vy chcete odejít?“ A tu odpověděl Petr: „Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného.“ Chtěl říci: „Pane, my tvé řeči také nechápeme, ale nač bychom proto od tebe odcházeli? Vždyť víme, že slova tvá nás vedou k životu věčnému. I věříme tedy, že pravdu mluvíš, a doufáme pevně, že nám dáš, co slibuješ.“

Milujte ho vroucně a upřímně, majíce přijímati. Sv. František Saleský praví: „Pán Ježíš musí s láskou přijat býti, proto že z lásky k nám umřel a jenom z lásky k nám za pokrm se podává.“ Přijměte ho s takovou láskou, jako sv. král Ludvig, když v nemoci své posledně přijímal. Sotva k němu vkročil kněz s nejsvětějším Tělem Páně, povstal z lože, ač vysílen byl a

uklekl na zemi. Slze radosti polily jeho bledé líce, a oheň nejvroucnější lásky zářil z očí jeho. I zvolal hlasitě: „Ach nejlaskavější Spasiteli můj! Tys pravil: Pojďte ke mně všickni, kdož obtíženi jste a já občerstvím vás! Ó jak často jsem k tobě přicházel, když obtíže stavu mého svíraly mne, a vždy jsi mne potěšil a posilnil. Nyní pak, že já nemohu k tobě přijít, navštěvuješ mne ty sám, a chceš býti mým lékařem, mým lékem, mým nejsladším pokrmem! Ach, předobry Ježíši! Slabý jazyk můj nenalezá slov, aby ti vroucí díky dostatečně vyjádřil!“

Zbožnými city naplníme duši: 2. když Pánu Ježíšovi ve svátosti oltářní se pokloníme. (rep.) Proto navštěvujte ho nyní ještě častěji, zvláště pak v den před sv. přijímáním, a klanějte se jemu tak uctivě, vroucně a pokorně, jako činili svatí.

Sv. Alfons Lignori klečival denně kolikrát před oltářem a tam roznícen láskou volal: „O blažené květiny, kteréž zdobíte stánek milého Ježíše a dlíte u přítomnosti jeho ve dne a v noci! Kéž bych i já s vámi vždy meškati mohl u něho! Ó šťastné svíce, kteréž jemu ke cti hoříte a se spalujete! Kéž by i srdce mé tak planulo láskou k němu a já u přítomnosti jeho zemřel!“

A sv. Vincenc z Pauly nejen v domově svém svátosti oltářní denně se klaníval, nýbrž tuto pobožnost i na cestách svých konával. Zastal-li kde kostel otevřený, ihned tam vešel a poklonil se Pánu Ježíšovi. Byl-li kostel zavřen, poklekl přede dveřmi. Kde zůstal polednem neb noclehem, tam také předně šel navštívit milého Spasitele. Kdykoli pak před oltářem klečel, zářila tvář jeho radostí a vroucí láskou, tak že se podobalo, jako by vlastním zrakem patřil na Pána Ježíše.

Zbožnými city naplníme duši: 3. když sobě smrt Páně vděčně připomeneme. (rep.) Dobré děti uvidí-li památku po zemřelém otci, zpomínají vděčně pohnuty jeho veliké lásky, jeho mnohých starostí a jeho upřímných naučení. I nám zanechal Pán Ježíš před smrtí svou památku, a to památku nejdrahocennější, totiž sama sebe. Proto musíme, kdykoli ho přijímáme, vděčně zpo-

mínati utrpení a smrti jeho, jižto z lásky k nám podstoupil. Abyste se tím živěji na to upamatovali, modlívejte se křížovou cestu buď doma anebo v kostele. Představte sobě tu hodně živě umírajícího Spasitele, a uvažujte bedlivě, jak nesmírně mnoho mu bylo trpěti pro hříchy naše.

Opakování. Co máme učiniti, abychom hodně přijímali? Co žádá od nás příprava těla? Co pak znamená lačným býti? Od které doby musíte lačnými zůstatí? A jak musíte oděni býti? Co žádá od nás příprava duše? Jakou zповěď musíte proto vykonati? A proč pak musíte duši zbožnými cítě naplniti? Kterak naplníme duši zbožnými cítě? Kdo jest vám příkladem živé víry — pevné nádeje — vroucí lásky? Kdy se budete milému Spasiteli obzvláště klaněti? Kterak sobě nejsnadněji utrpení a smrt Páně připomenete?

Hleďte si před svatým přijímáním také lásky k bližnímu a dobrých skutků, poněvadž i tím zbožní cítě v duši se rozněcují. K tomu cíli obcujte laskavě s těmi, kdož jsou vám nemili, uposlechněte na slovo, co se vám doma neb ve škole porončí, nlozte si delší mlčení, zvláště ní modlitbu, nějaký půst neb almužnu. Nedejte minouti ani jedinému dni, kde byste si něco z toho neuložili. A proto že jste nedostateční vyprositi sobě bojných milostí Božích, jednejte jako lidé chudobní: prostě bohatých čili svatých, aby vám vyžádali oněch cností, jimiž duši svou ozdobiti máte. Prostě především Rodičku Boží, sv. Josefa, sv. Aloisia a svého milého patrona. A učíňte to již dnes, když do kostela přijdeme.

5.

Dnes se přesvědčím, zdali jste z katechismu všecko dobře se naučili. Co pak jest nejsvětější svátost oltární? . . . Co jest mše svatá? . . . Co jest svaté přijímání? Proč jsme povinni přijímati? Kdy a kolikráte máme přijímati? Proč se přijímá toliko ve způsobě chleba? Jakých milostí nabývá, kdo hodně přijímá? Ale kterak sobě škodí, kdo nehodně přijímá? Co pak máme učiniti, abychom hodně přijímali? Co žádá od nás příprava těla? A co žádá od nás příprava duše? Kterak naplníme duši zbožnými cítě?

Již tedy víte, kterak se tělesně i duševně připraviti máte, abyste hodně přijímali. Slyšte nyní dále, jak se zachovati třeba před samým přijímáním, při něm a po něm.

V předvečer svatého přijímání strážte se mnoha mluvení a všeliké roztržitosti, zůstaňte pokud možná o samotě, a uvažujte, jakého štěstí se vám dostane a jak toho nehodni jste. Po modlitbě večerní vzbudte ještě víru naději a lásku, a mějte, až usnete, milého Spasitele na paměti. Ráno jakmile se rozední, povstaňte hned, upravte se pečlivě a vykonejte obyčejné modlitby. Pak říkejte z knihy modlitby ke sv. přijímání, a v určenou hodinu jděte slušně do školy, dokudž vás povedu do kostela. Tam se postavíte po pěti na každou stranu. (děvčata v levo, chlapani v pravo) a pokleknouce pozdravíte nejsvětější Svátost jako obyčejně.

Přede mší svatou k vám promluví, a tu obnovíte slib křestní, jež za vás učinili kmotrové vaši Předložím vám totiž několik otázek, a na ty mně odpovíte společně a zřetelně. Řeknu vám je už dnes, a odpovíte mi na ně hned nyní, abyste je zachovali v paměti. Jsou to otázky tyto: 1. Věříte-li v Boha. Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země? — 2. Věříte-li v Ježíše Krista. Syna jeho jediného, narozeného a ukřižovaného? — 3. Věříte-li v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchův odpuštění, těla vzkříšení a život věčný? — 4. Odříkáte-li se ďábla, i všech skutků jeho, i vsí pýchy jeho? — Chcete-li církvi katolické věrni zůstat, v ní žít i umřít? — Slib tento učiníte slavně v kostele před Pánem Bohem a věřícími, jako byste přísáhali, že jej splníte. Potom bude tichá mše svatá, a tu se modlete pobožně modlitby mešní. Před sv. přijímáním si kleknu při oltáři, a tu říkejte zřetelně po mně, co vám budu předříkati.

11. A nyní pozorujte, co činiti třeba, když ministrant ke sv. přijímání zazvoní. Katechismus praví: **Před sv. přijímáním máme s největší uctivostí ke stolu Páně přistoupiti.** (rep.) Představte si tu, že vás volá sám Pán Ježíš ke stolu svému; a proto se mu přiblí-

žujte se sklopeným zrakem, důstojně, vážně a uctivě. Nedívejte se ani v levo ani v právo, co druzí činí, abyste nebyli vyrušeni z pobožnosti své. Budete pak přistupovati v řadách po pěti, jak jste byli postaveni. Když odejde prostředkem řada první, přiklekně druhá atd. Ukážu vám to dnes v kostele po návštěvě milého Spasitele.

Kterak máme před sv. přijímáním ke stolu Páně přistoupiti?

12. Když byl ministrant zazvonil, říká konfiteor čili obecnou zpověď. Ona zní: „Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii Panně, svatému Michaeli archandělu, svatému Janu křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu, všem svatým, a tobě otče, že jsem zhřešil velice: myšlením, řečí a skutky; má vina, má vina, má největší vina! Pročež prosím blahoslavenou Marii Pannu, svatého Michaela archanděla, svatého Jana křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, i všechny svaté a tebe otče, přimlouvejte se za mne u Boha Hospodina našeho.“ Jak vidíte, vyznává tu ministrant, že hříšným jest a bije se kajicně v prsa. A totéž máme i my učiniti. Katechismus praví: **Když ministrant konfiteor se modlí, máme třikráte v prsa se bítí a říkati: Bože, buď milostiv mně hříšnému!** (rep.)

Co máme činiti, když ministrant konfiteor se modlí?

13. Po konfiteor obrací se kněz k přijímajícím řka: „Smiluj se nad vámi všemohoucí Bůh, odpusť vám hříchy vaše a přiveď vás k životu věčnému. Amen.“ A žehnaje dokládá: „Prominutí, rozhřešení a odpuštění hříchů vašich udělíž vám všemohoucí a milosrdný Hospodin. Amen.“ A co tu máme učiniti? Katechismus praví: **Když kněz nad námi se modlí a nás žehná, máme svatým křížem se požehnati.** (rep.)

Co máme učiniti, když kněz nad námi se modlí a nás žehná?

14. Potom bere kněz svatou Hostii do ruky a přítomným ji ukazuje řka: „Ejhle beránek Boží, který snímá hříchy světa!“ A dále opakuje slova setníka evangelického: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu

mou. ale toliko rei slovem a uzdravena bude duše má.“
Chce tu říci: Pane, jenž jsi přítomen ve svátosti oltářní, nejsem hoden pro hříchy své, abys vešel do duše mé; ale toliko rei slovem, že mne navštíviš. jak toužebně žádám. a uzdravena bude duše má. Slova tato vyjadřují víru, naději, lásku a úctu k Pánu Ježíšovi, a proto jich také máme užívat. Dobře tudíž praví katechismus: **Když kněz svatou Hostii ukazuje, máme třikráte v prsa se bít a říkati: „Ó Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou; ale toliko rei slovem a uzdravena bude duše má.“ (rep.)**

Co máme učiniti, když kněz svatou Hostii ukazuje?

15. Na to přistupuje kněz k přijímajícím, klade každému nejsvětější Tělo Páně na jazyk a dí při tom: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému. Amen.“ (rep.) Slova tato musíte sobě tiše opakovati, když vám bude kněz podávati. Před tím však se požehnáte. hlavu nadzdvihnete, knihu otevřenou (takto) na prsa přitlačíte, aby snad částička sv. Hostie k zemi nepadla, ústa slušně otevřete a jazyk na dolní ret položíte. Jak to učiníš? Jak ty? Katechismus to praví těmito slovy: **Když nám kněz svatou Hostii podává, máme knihu modlitební před sebou držeti, hlavu zdvihnouti, ústa slušně otevřít a jazyk na dolní ret položiti. (rep.)**

Co máme učiniti, když nám kněz svatou Hostii podává?

16. Jakmile vám kněz podal, skloníte hlavu. požehnáte se opět a řeknete: „Ó Ježíši, v tebe věřím, v tebe doufám, tebe miluji.“ Aneb: „Ó Ježíši, tobě živ jsem, tobě umírám, tvůj jsem v životě i ve smrti. Amen.“ (rep.) Potom musíte svatou Hostii ihned spolknouti, a nečekati, až v ústech se rozplyne.¹⁾ A přilepí-li se v ústech, musíte ji odlepti jazykem a nikoli prstem. Také musíte na sebe pozor dáti, abyste nevyplivli, dokud sebe menší částička svaté Hostie v ústech se nachází. Kate-

¹⁾ Příčina toho jest, že by přestala přítomnost Páně dříve, než by svatou Hostii požili, a tedy že by zbavili se účinků svátostních, které spojeny jsou s jedním (cum manducatione) těla Páně.

chismus praví totéž slovy: Když nám kněz podal, máme v prsa se bítí a říkati: „O Ježíši, v tebe věřím, v tebe doufám, tebe miluji. Na to máme svatou Hostii požiti, a přilepí-li se, jazykem ji odlepiti. (rep.)

Co máme činiti, když nám kněz podal?

17. Když byl kněz celé řadě vaší podal, povstanete a vrátíte se na dřívější místo se sklopeným zrakem uctivě a vážně. Tu pak pokleknete a setrváte nějakou chvíli v tichém rozjímání, aby mohla duše vaše nerušeně s milým Spasitelem rozmlouvati. A co mu povíte? Kdyby měl poddaný hostem u sebe krále svého, co pak by mu pověděl? On by jistě mu děkoval, že k němu přijíti ráčil: on by se mu k novým službám obětoval; on by ho za nové milosti prosil. A to učiníte i vy. Budete milému Spasiteli děkovati, jemu se obětovali, ho prositi. Totéž praví katechismus: **Po svatém přijímání máme se sklopeným zrakem na dřívější místo se vrátiti, a tam Pánu Ježíšovi děkovati, jemu se obětovali a za potřebné milosti ho prositi. (rep.)**

Co máme po svatém přijímání činiti?

Povím vám, jak byste snadněji to učinili. Uvažujte jen tyto tři otázky: 1. Co pro vás Pán Ježíš učinil? 2. Co on od vás žádá? 3. Co vy na něm žádati chcete. (rep.)

Předně uvažujte: co pro vás Pán Ježíš učinil. On pro vás v bídných jeslech ležel, kdežto i nejchudší dítě v teplé kolébce odpočívá. On pro vás po celý život nouzi a nedostatek trpěl; on pro vás až do umdlení pracoval, zimu a horko, hlad a žízeň snášel; on pro vás v nevýslovných úzkostech krví se potil, tělo své mrskati a trním pobodati dal; on pro vás v nejhroznějších bolestech na kříži dokonal! A to vše trpěl nikoli z přinucení, nýbrž z lásky k vám, aby vás pekla ochránil a nebe vám dobyl. Ba on se vám za pokrm zůstavil, abyste měli tím jistější naději k nebi! Zdali kdo tolik pro někoho učinil? Vy děkujete, dostanete-li nějaký dárek nepatrný; vy děkujete, navštíví-li vás někdo

v nemoci; vy byste vroucně děkovali tomu, kdo by vám život zachoval. A milému Spasiteli byste neděkovali, jenž daleko, daleko více pro vás učinil? Ó ano, povzdechněte k němu: „Ježíši předobry! Nenalezám slov, abych Ti náležitě poděkoval. Ale přijmiž laskavě nepatrný dík můj, kterýžto spojuji s díkučiněním tvých andělů a svatých!“ (rep.)

Dále uvažujte: co Pán Ježíš od vás žádá. On žádá od vás, abyste hříchu navždy se odřekli, a jeho službě docela se obětovali. (rep.) Posud jste toho málo dbali. On vás prosíval hlasem svědomí: „Dítě, učiň mi to ono k vůli: modlívej se, poslouchej, nehněvej se.“ A vy? Vy jste svému Vykupiteli, svému největšímu dobrodinci prosbu jeho odepřeli. Ba co více! Vy jste věděli, že on toho onoho hříchu na nejvýš nenávidí, a přece jste hřešili! Tím jste při nejmenším zasloužili, aby vás byl nadobře opustil. Ale on toho neučinil, on vám všechno odpustil, on i do duší vašich zavítal, aby vám celý náležel! Jak velice musíte se tu zastydět, a jak upřímně jemu slíbiti, že od této chvíle jemu toliko chcete náležeti! Ano, děti! On vám daroval všechno: své tělo, svou krev, svou duši, své božství, své zásluhy — darujte i vy jemu vše, co máte. A víte jak? Slibte mu, že budete svých očí, uší, jazyka, srdce, rozumu a vůle jenom k dobrému užívati a nikdy ke zlému. Ptejte se ho: „Premilý Ježíši! Co chceš, ať učiním?“ A on vnukne vám, co od vás žádá, na př. že máte toho onoho hříchu se odřici, tu onu tnosť konati, toho onoho společníka se varovati. To pak sobě pevně umiňte, a řekněte mu: „Ano, Spasiteli můj, tobě k vůli chci to učiniti.“

Konečně uvažujte: co vy na Pánu Ježíšovi chcete žádati, o jakou milost ho prositi, co mu žalovati, za koho se přimlouvati. Neb slyšte, co praví sv. Terezia: „V okamžení, kdy duše naše nejsvětějším tělem Páně nasycena jest, sedí Pán Ježíš na trůně milosti a praví jako kdysi slepému: „Co chceš, ať učiním tobě?“ Tu tedy můžeš před Spasitelem svým srdce své úplně otevřiti, a jemu všechno žalovati, co tě bolí, co tě trápí. I najdeš v něm nejmoudřejšího lékaře, nejlaska-

vějšho přítele a všemohoucího pomocníka.“ Proto tedy prostě vroucně a důvěrně, a On vám ničeho neodepře. Proste především, aby vás raději k sobě vzal, nežli dopustil, abyste kdy hřích těžký spáchali. Uroste potom za své rodiče, příbuzné, učitele a také za mne. A máte-li jakou zvláštní žádost, řekněte mu: „Přemilý Ježíši! Ty mne máš tak rád, žes mne i navštívití ráčil. Popřej mi tedy milosti této! — Já vím, že mi ji neodepřeš, a neustanu prositi, až mi ji dáš. Vždyť jsi pravil sám: „Začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, dáť vám.“ (rep.) Když se takto tiše pomodlíte, můžete teprv z knihy se modliti; společné pak modlitby budeme říkati až po mši svaté.

18. A nyní vám ještě povím, jak máte den sv. přijímání ztráviti. Katechismus praví: **V den sv. přijímání máme zbožné skutky konati a světských radovánek se zdržeti.** (rep.)

Co máme v den svatého přijímání činiti?

Když tedy bude po svatém přijímání, povedu vás z kostela do školy, a dám vám obrazek na památku. Potom půjdete tiše domů, a tu můžete ovšem slušně se veseliti; vždyť jest to nejkrásnější den vašeho života. Ale dávejte na sebe pozor, abyste milého Spasitele čímkoli neurazili. Buďte střídmi a varujte se her, zábav nebo zbytečného tlachání, aby neztratila se posvátná nálada duše vaší. Pamatujte raději často na milého Ježíše a vzdýchejte k němu: „Pane, zůstaň se mnou. neopouštěj mne!“ Odpoledne přijdete opět do školy, a tu vás zapišu do bratrstva a povím vám, jaké budete míti povinnosti. Potom půjdeme na nešpory, a po nich se pomodlíme v kapli Panny Marie růženec. Odporučte se tu znova do ochrany Rodičky Boží, a pak odejdete slušně domů. Vezmou-li vás rodiče na návštěvu příbuzných, varujte se tam nemírnosti v jídle a nápojů líhových, a chovejte se vážně, aby se vidělo, že jste byli při svatém přijímání. Veřejných zábav nesmíte však toho dne se účastniti, byť i rodiče vás k tomu snad vybízeli. Večer si přečtete něco z modlitební neb jiné dobré knihy, pomodlete se nábožně

modlitbu večerní, poděkujte milému Spasiteli ještě jednou za prevelikou milost, kterou vám prokázal, a slibte jemu, že mu chcete po celý život svůj sloužiti.

Opakování. Co máme učiniti, abychom hodně přijímali? Co žádá příprava těla od nás? Co žádá příprava duše od nás? Kdy naplníme duši zbožnými cítěmi? Co máme před svatým přijímáním učiniti? Co máme učiniti, když ministrant konfiteor se modlí? Co máme učiniti, když kněz nad námi se modlí a nás žehná? Co máme učiniti, když kněz svatou Hostii ukazuje? Co máme učiniti, když nám kněz svatou Hostii podává? Co máme učiniti, když nám kněz podal? Co máme po svatém přijímání učiniti? Jak se máme v den svatého přijímání chovati?

Kéž byste m. d. přeslavný den tento tak započali a ztrávili, jako bl. Honoria, o nížto jsem vám dříve vykládal. Ona neměla v ten den nic jiného na paměti, leč milého Ježíše, a její zbožnost při sv. přijímání byla tak veliká, že se všichni přítomní až zadivili. Ona také, jak víte, prosila milého Spasitele, aby ji raději ve mládí k sobě vzal, nežli dopustil, aby kdy duši svou hříchem poskvřnila. Aby pak na den prvního přijímání svého nezapomněla, uložila sobě na památku šaty a knihy, jichž toho dne užívala. I brávala je častěji do ruky a radostně líbajíc je pravívala: „Ach, tyto věci pamatují mne na onen den nejradostnější, kdy duše má poprvé se spojila se Spasitelem mým, a zpomínka na nebeské ty cítěmi, jimiž tehda jsem byla oblažená, naplňuje mne utěšením až podnes.“ A Pán Ježíš jí dal, zač prosila: umřelať s duši neposkvřněnou a čistou, nemajíc ani úplně patnácte let. Kéž by i vám zůstala neděle provodní v tak blahé paměti! Kéž byste i vy tak neporušeno zachovali roucho nevinnosti, jímžto okrášleni budete! Doufejte to a přičiňte se o to! Já budu milého Ježíše prositi, vroucně prositi, aby vás milostí svou provázal, hříchu těžkého uchoval a vám dopřál, kdysi v nebesích s ním spojení býti a věčně se radovati. —

III. Promluvy a modlitby.

Promluva po zpovědi generální.

Nyní jste m. d. s Pánem Bohem smířeni, a brzy vám nadejde blažená chvíle, kdy s milým Spasitelem spojeni budete. Jeho i vaše srdce touží již po tom, těší se tomu. Ó jak šťastni to jste! Ale kéž by štěstí vaše též trvalým bylo! Za mnohého jitra vychází slunce v plném lesku svém a rozlévá růžovou záři po zemi; brzy však stahují se děsivá mračna, zahalují slunce, a přinášejí bouři a déšť. Podobně vychází nyní v duši vaší slunce milosti Boží v plné kráse své; ale nemohou-liž ho též zatemniti ba zapuditi děsné mraky hříchů? Jak mnohý mládenec jest nyní surovým a drzým, jak mnohá panna lehkovážnou a rozpustilou — a oni slavili též kdysi první své přijímání, snad tak dobře připraveni jako vy. Nemůže-li tedy podobná změna i s vámi se státi? A jak hrozné bylo by, kdyby se stala; kdybyste svaté sliby své zrušili a milého Spasitele opustili; kdybyste těla neb duše své, kterých on při sv. přijímání sobě zasvětil, ke hříchu zneužívali; kdybyste jej z duše své zapudili a ji znova ďáblu otevřeli; kdybyste naposled věčně zatraceni byli! — Jsem přesvědčen, že jste pevně odhodláni, to zameziti; a proto vám krátce povím, čeho se třeba varovati, a co činiti, abyste v dobrém setrvali.

I. Čeho pak se musíte varovati? Především každého hříchu smrtelného a pak dle možnosti též hříchů všedních. Pravím dle možnosti, proto že se těchto hříchů i budoucně dopustíte z nedbalosti, zapomenlivosti neb lidské křehkosti; ale aspoň se musíte přičiniti, abyste se jich vědomě a lehkomylně nedopustili. Dále se musíte varovati všech příležitostí zlých (osob, míst, her a p.), které byly příčinou, že jste hřešili, a kterými byste opět ke hříchu svedeni byli, kdybyste se jich nevarovali. To však není dosti. Nyní musíte i toho se varovati, co by vám budoucně škodilo, neb duši vaši v nebezpečí uvedlo.

1. Předně se varujte lidí rozpustilých, pokazených neb dokonce bezbožných! Kdo neslušně mluví, nestydatě k vám se chová, neb úkonům náboženským se posmívá, s tím nesmíte obcovati. A budete-li s takovým na službě, řekněte to rodičům a hospodářům, a zvláště svému zpovědníkovi, aby vám mohl poraditi, jak se máte zachovati. Kdo by toho neučinil, na jisto by se pokazil. Nemyslete si, že vy takového obrátíte. Položte zdravé jablko vedle nahnílého: co se stane? To nahnílé se nezlepší zdravým, ale to zdravé se pokazí nahnílým. A podobně nepolepšíte vy špatných společníkův, ale oni pokazí vás, byť byste byli sebe hodnějšími. Také nesmí chlapci společnosti děvčat hledati, a naopak děvčata společnosti chlapců, byť i společnost taková nevadnou se jim zdála.

2. Varujte se nebezpečných míst! Nechodte do domů, kde panuje rozpustilost a nevázanost. Chraňte se především hospod a tanečních síní, a nedovolte sobě ani tam nahlédnouti. Střežte se také večerního toulání a nechodte bez potřeby večer ani před dům. Musíte-li kdy na službu, varujte se takové, kde není křesťanského mravu a kázně. A půjdete-li sloužit do cizího města, poproste svého zpovědníka, aby vás tamnímu duchovnímu doporučil. Varování se nebezpečných míst je pro vás na nejvyšš důležité. Kdybyste nesli křehkou nádobu s drahocennou masťou, zdali byste s ní lehkovážně zacházeli, s ní poskakovali, aneb ji na led vzali, aby se rozbila? A

vidte! Vy nosíte v těle velmi křehkém cosi předraheho, co sám Pán Ježíš krví svou vykoupil, totiž svou duši, svou nevinnost. Tato pak velmi snadno se poškodí neb potratí, ale nelze jí za žádnou cenu opět koupiti neb nazpět vydobýti. Nejednali byste proto na nejvýš lehkomyslně, kdybyste nebezpečných míst se nevarovali, a takto nejdražšího pokladu svého nevinnosti duše své, pozbyli? Pamatujte si dobře: „Kdo nebezpečí vyhledává, zahyne v něm.“

3. Varujte se špatných knih! Když máte po chvíli, zvláště v neděli odpoledne, čtete v některé dobré a poučné knize. Já vám takové milerád poradím nebo zapůjčím: přijďte jen bez ostychu ke mne. Ale střežte se pečlivě knih, které se vám jaksi po tajnu do rukou dostanou, a v nichžto se víra neb svaté náboženství hanobí a stydlivost uráží. Takovéto knihy jsou pravým jedem pro duši. Je-li tedy v knize něco, zač se musíte styděti, aneb se obávati, aby vás někdo při ní nepřistihl, takovou odložte ihned, a ukažte ji rodičům nebo svému zpovědníkovi. A nevíte-li, jaká jest, přineste mi ji, a já vám povím. —

II. Slyšte dále! Kdo v tuhé zimě daleko jde, bývá pokoušen, sobě sednouti a odpočinouti. A učiní-li tak, usne a zmrzne. A podobně býváme my, kteřížto chladným světem putujeme, ponoukáni, abychom sobě odpočinuli, v dobrou ustáli, svých modliteb a duchovních cvičení nekonali. Kdo pak skutečně ustane, upadne ve spánek duševní lenosti, posvátný zápal pro dobré v něm uhasne a on na duši takorůzka zmrzne. Co tedy musíte učiniti, abyste v dobrém setrvali? Musíte sobě zvláštní pořádek života ustanoviti. a jej pečlivě zachovávat.

1. Umiňte si předně, k a ž d ý d e n o jisté hodině vstávat a od zvyku toho neupustiti. Jakmile hodina tato udeří, vstaňte hned a požehnejte se sv. křížem. Pak se oblečte a kleče modlete se ranní modlitbu (jak jsem vás jí naučil z „Anděla strážného.“) Uvedte si tu na paměť, s jakým úmyslem den tento chcete ztráviti, a které hlavní vady své se va-

rovati. Víte zajisté, že můžete každý den mnoho zásluh pro nebe získati, ale také cestu k peklu sobě upravití. Je-li vám možno, obcujte mši svaté; a není-li to možno, pomyslete si, že byste rádi při ní byli a její užitku účastnými se stali. Když pak se k pozdvihování zvoní, poklekněte a pak vykonejte duchovní přijímání. Potom se beřte ochotně ku práci, a povzdechněte k milému Pánu Bohu, aby vám pomáhal. Při jídle nezapomeňte nikdy se pomodliti a chraňte se vsí nestřídmosti. Můžete-li za dne aspoň na chvíli odejítí, navštivte milého Spasitele v kostele. Při večerní modlitbě zpytujte svědomí své, a vzbudte lítost nad svými hříchy, aby vás Pán Bůh připraveny našel, kdyby vás měl té noci k sobě povolati. Když pak ulehnete, modlete se ještě k Rodičce Boží, až usnete.

2. Každý týden jest jeden den, jehož ku spasení duše své zvláště máte použití. Míním neděli. Tu se neďte nikým od kostela zdržeti, a raději vypovězte službu sebe výhodnější, kdybyste nemohli mši svaté obcovati. Chodte rádi do kostela, byť byla i cesta daleká a povětrnost nepříznivá. A je-li kázání přede mší svatou, pospěšte sobě, abyste ho nezmeškali. Odpoledne přijďte opět na křesťanské cvičení a sv. požehnání, leč by vám to vůbec nemožno bylo. Potom se doma slušně pobavte, ale nezapomeňte též nějaký dobrý skutek vykonati: některého nemocného navštíviti, mladší bratry a sestry poučiti a p.

3. Každý měsíc jednou jděte ke sv. zpovědi a sv. přijímání. Ustanovte si den k tomu již napřed, a bude-li toho dne jaká překážka, vykonejte sv. zpověď den na to. Kdyby vám později na službě pánové v tom bránili, prostě tak dlouho, až povolí, a slibte jim, že časněji vstanete, abyste práce domácí nezanedbali. Připravte se ke každé zpovědi co nejpečlivěji, a vyznejte se netoliko za hříchů, ale řekněte také, v jakém nebezpečí se nacházíte a jaká pokušení máte. Mnohé dítě, jež později do hříchů těžkých upadlo, bylo by hodným a dobrým zůstalo, kdyby zpovědníkovi bylo řeklo, že má pokušení aneb že sváděno je ke hříchu. Ono však nebylo

upřímným a mlčelo, až bylo pozdě. Nečiňte podobně, ale vyznejte vždy upřímně všecko.

4. Každý rok jsou dnové, jež co nejslavněji konati máte. Především jsou to hody výroční a svátky zasvěcené. Tu máto sobě živě představit, co vám slavnosti tyto připomínají, a pak Bohu děkovati a jeho službě znovu se obětovati. Takovýmto pro vás dnem slavným jest dále svátek vašeho patrona, jehož jméno jste dostali na křtu svatém. Tu máte slib křestní obnoviti, cnosti svého patrona uvažovati, a k následování ho se povzbuditi. Konečně jest pro vás dnem slavným výroční památka prvního přijímání vašeho. A tu máte milému Spasiteli za prokázané vám tehda milosti vroucně děkovati, učiněná předsevzetí obnoviti, a po hodné zpovědi ke svatému přijímání přistoupiti.

Až přijdete domů, rozjímejte o těchto dvou otázkách: 1. Čeho se musím budoucně varovati? — Jaký pořádek života zavedu? — Pak si poznamenejte dobrá předsevzetí svá, vpište je krátce do modlitební knihy, a čtávejte je často, velmi často! —

Jestliže uposlechnete rady, jakou jsem vám dnes dal, bude život váš pokojný, šťastný a blažený, a následovati ho bude tím šťastnější a blaženější smrt a věčnost. Nedejte se od úmyslu svého odvrátiti ani příkladem zlým ani posměchem jakýmkoli. Kdo by se posměchu bál, byl by daleko zpozdilejším dítěte, které gagotem husím zastrášeno křičí a utíká. Či by vám bylo na lidech spustlých, kteří všemu dobrému se vysmívají, více záleženo, než na milém Spasiteli? Mohou vám takovíto lidé pomoci na soudě Božím? Nedbejte tedy, ať vás chválí neb haní; to vám může lhostejno býti, jenom když Pán Bůh vás miluje. Kdyby však přece přišlo vám pomyšlení, že netřeba tak přísně víry své zachovávat, zpomeňte si ihned na slova milého Spasitele: „Kdožkoli styděti se bude za mne a za slova má v tomto pokolení cizoložném a hříšném: i Syn člověka styděti se bude za něj, když přijde ve slávě Otce svého s anděly svatými.“

Pověděl jsem vám nyní všecko, co vám činiti třeba, abyste k prvnímu přijímání svému dobře se připravili, a hodnými křesťany se stali. Končím tedy poučování toto slovy sv. Pavla apoštola, která na rozloučenou pravil kněžím Miletským řka: „Osvědčují vám dnešního dne, že čist jsem od krve všech, (že jsem nevinnen, zahyne-li kdo z vás). Neboť jsem neopominul, zvěstovati vám všelikou radu Boží. . . Protož bděte, majíce na paměti, že jsem . . s pláčem napomínal jednoho každého z vás. A nyní vás poručím Bohu a slovu milosti jeho, kterýžto mocen jest vzdělati (čili dokonati, co jsem já ve vás započal), a dáti vám dědictví mezi všemi posvěcenými.“ Amen.

Promluva v neděli provodní.

Již se vám tedy m. d. přiblížilo slavné to a radostné okamžení, na než tak dávno jste se připravovaly, po němž tak vroucně jste toužily! Již v malé chvíli uvidíte milého Ježíše, svého Boha a Vykupitele ve způsobě posvátné Hostie. On již čeká na vás, on již touží, spojití se s duší vaší, aby ji mohl milostmi svými okrášlit.

Ještě nikdy nedošly jste takové cti, abyste mohly smrtelným jazykem svým dotknouti se nejsvětějšího těla Páně! Dnes se na vás splňuje výpověď sv. Jana: „Blahoslaveni, kdož povoláni jsou k večeři (nebeského) Beránka!“ Dnes stáváte se dospělými údy církve svaté, a ona vám odevzdává nejsvětější svátost tuto jakožto dědictví, které vám odkázal Pán Ježíš při poslední večeři své.

Kdyby dnes, rozmilé děti, císař pán vás navštívil, jak šťastnými byste se pokládaly, jak pečlivě byste hleděly zavděčiti se jemu! A hle! Dnes vás chce navštívit host daleko vznešenější všech knížat, králův a císařů země. Chce vás návštěvou poctiti sám Pán Ježíš, Pán pánů, král králů! Radujte se tedy a mluvejte s prorokem Zachariašem: „Vesel se duše má, aj král tvůj přichází k tobě!“

A jak tiše, jak pokorně blíží se Pán Ježíš k duším vašim! On se skrývá ve způsobě chleba, a činí se malým, aby k vám malým mohl přijíti. On zakrývá lesk slávy své, aby vás neodstrašil od sebe. Vždyť byste ani nemohli jej ve slávě jeho přijmouti. Pozorujte jen slunce! Jest to dílo rukou jeho, a nemůžete ani na toto dílo jeho dlouho se dívat; blesk vám zaráží oči, i musíte jich odvrátiti. Jak by teprve smrtelné oko vaše patřiti mohlo na Syna Božího, kdyby se vám na oltáři ukazoval v celé velebnosti a slávě své! Zde tedy nemůžeme ho viděti tváří v tvář, nýbrž jenom na věčnosti.

Ačkoli však skrývá se ve způsobě chleba čili svaté Hostie, jest to přece Bůh váš, Vykupitel váš, Spasitel váš. A on sám volá vás ke stolu svému. Vy pak tu stojíte žádostivi ho přijmouti. Stojíte tu s hořícími svíecemi na znamení, že chcete svítiti světlem víry a dobrých skutků, jak jste byli slíbili při křtu svatém.¹⁾ Toť dobře, že takový úmysl máte. Ale církve svatá od vás očekává, že slib onen slavně dnes obnovíte. Než tedy se přiblížíte ke stolu Páně, odpovězte mi zřetelně a upřímně k otázkám, které kdysi místo vás zodpovídali kmotrové vaši. Věříte-li v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země? — Věříte-li v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, narozeného a ukřižovaného? — Věříte-li v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchův odpuštění, těla vzkříšení a život věčný? — Odříkáte-li se ďábla, i všech skutkův jeho, i vši pýchy jeho? — Chcete-li církvi katolické věrni zůstat, v ní žíti a umříti? — Nezapomeňte nikdy, že jste slib tento slavně před Pánem Bohem učinili, a prostě co nejvroucněji Pána Ježíše, aby vám pomohl, jej splniti.

A vy rodičové těchto dětí přešťastných, mějte stále na paměti slova milého Spasitele: „Nechte maličkých ke mně přijíti a nebraňte jim!“ Vedťe je k němu vlastním příkladem a povzbuzováním. Nebraňte jim, když budou chtít často chrám Páně navštěvovati, když budou

---

¹⁾ Po obnovení slibu křestního odeberou se dětem svíce, aby jim při mši svaté a při sv. přijímání nepřekázely.

chtít častěji ke správě Boží choditi. Kdyby však měli v horlivosti své ochabnouti, upomeňte je na dnešní den a na slib tuto učiněný, poněvadž jste Bohu zodpovědni za duše jejich. Nebraňte jim ani vy mistrové, hospodáři a hospodyně, kteří je snad později v domě míti budete. kdykoli budou chtít povinnosti křesťanské konati. Nedomnívejte se nikdy, že by pobožností svou v kostele práci domácí zanedbali. Pán Bůh zajisté vynahradí vám to časným požehnáním stonásobně.

Vám pak ostatním tuto přítomným připomínám slova Pána Ježíše: „Neobrátíte-li se, a nebudete-li jako maličtí tito, nevejdete do království nebeského.“ I vy jste měli kdysi svou neděli provodní; i vaše duše byla ozdobena rouchem čistoty; i vaše hlava okrášlena byla věncem nevinnosti; i vaše srdce oplývalo útěchou a radostí. Ale jaká to změna stala se s mnohým od té doby! Pošpiněno nebo ztraceno jest čistotné roucho duše jeho; uvadl věnec nevinnosti jeho; zmizel blahý poklid a mír z duše jeho! Nepraví-li mnohému svědomí: „Proč i ty nezůstals jako tyto děti? Ó kéž bys po neděli provodní byl umřel! Duše tvá byla by ve svatebním rouše nevinnosti předstoupila před trůn Boží, a byl bys nyní připočten nebeskému sboru andělů a svatých!“ Ó buďte opět jako tyto děti! Nesnadné to ovšem, ale nemožné to není, když sám Spasitel k tomu vás vybízí. Hleďtež lítostí a pokáním ztraceného roucha milosti znovu získati a je zachovati! I navrátí se vám zase blahý poklid duše. a uslyšíte po smrti z úst přelaskavého Ježíše útěchyplná slova jeho: „Nechtež tuto duši, která opět dítětem mým se stala, ke mně přijíti, neboť její jest království nebeské.“ Amen.

Modlitba před sv. přijímáním.

O Ježíši, Synu Boží a Spasiteli duše mé! Již na-
dešla ona blažená chvíle, kdežto (ponejprv) přistoupiti mám
ke stolu Tvému. Než, kterak se k Tobě přiblížiti smím,
uznáváje velikou nehodnost svou?

Ano, Ježíši můj! Nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou. Želím však srdečně hříchů svých; želím jich proto, že jsem jimi urazil Tebe, svého nejlaskavějšího Boha a Spasitele, jehož nade vše miluji. Shlédni tedy na křehkost a bídu mou; rei toliko slovem a uzdravena bude duše má.

O Ježíši můj! Věřím v Tebe! Věřím pevně, že přítomen jsi ve svátosti oltářní, abys ubohou duší mou nasýtil a uléčil. Protož se Ti pokorně klaním, svému nejvyššímu Pánu, Bohu a Spasiteli.

O Ježíši můj! Doufám v Tebe! Doufám pevně, že slabosti mé přispěješ a mne posilíš. Ach, srdce mé tak studeno jest; rozpal je ohněm lásky své. Srdce mé tak prázdno jest; okrášli je cnostmi nebeskými!

O Ježíši můj! Miluji Tě! Miluji Tě co nejvroucněji, proto že i Tys mne miloval až ku smrti kříže. Že pak Tě miluji, toužím po Tobě miláčku duše mé. Již nyní Tě přijímám s otevřenou náručí lásky. Přijď již, o přijď, Ježíši přemilý, a vstup do srdce mého, onoť plane láskou a touhou po Tobě.

Modlitba po sv. přijímání.

O Ježíši můj! Předobrá hoste duše mé, budiž mi srdečně vítán. Klaním se Ti pokorně, ježto jsi Pán můj, Bůh a Spasitel. O kéž bych mohl tak se Ti klaněti, jak toho zasluhuješ a jak se Ti klanějí andělé a svatí v nebi! Kdož jsem já, o Pane, že jsi mne tak obohatil? Odkud mi ta milost, že jsi nehodnou duší mou tak laskavě navštívil a ji vlastním Tělem svým tak zázračně nasýtil? Za veliká ta dobrodiní jméno Tvé velebím a vroucně Ti děkuji.

O Ježíši můj! Obětuji se Ti docela. Tyť jsi mi dal sebe celého a proto i já chci celý náležeti Tobě. Přijmiž za oběť tělo mé i duší mou! Přijmi ode mne každé pohnutí srdce mého. Přijmi mou paměť, můj rozum a vůli mou! Tobě, o miláčku duše mé, chci sloužiti do smrti své. Propůjč mi té milosti, abych Tě ze srdce neztratil, Tobě věren zůstal a kdysi s Tebou se radoval.

O Ježíši můj! Tys dítky vroucně miloval, je k sobě volával a jim žehnal. Já též jsem dítě, ač nehodné. Proto se též k Tobě důvěrně blížím, potřeby své Ti přednáším a za milost Tvou prosím. O vyslyš mne! Ty víš, že křehký jsem a snadno opět do hříchu padnouti mohu. Ach, neopouštěj mne! Přebývej milostí svou stále ve mně! Nedej, abych kdy hříchem od Tebe odloučen byl, ale zachovej nevinnost mou! Posilniž mne v pokušení, potěš mne v utrpení, a zbav mne i zla tělesného, je-li v tom vůle Tvá. Dej toho všeho také rodičům mým, bratřím a sestrám, příbuzným a přátelům, učitelům a dobrodincům, a buď milostiv všem živým a zemřelým. Amen.

O b s a h.

	Stránka
I. Uvahy o prvním sv. přijímání:	
1. O důležitosti prvního přijímání	3
2. Kdy mají děti ponejprv přijímati	9
3. Místo, doba a objem přípravy	13
4. Spůsob vyučování	16
5. Příprava bezprostřední	19
6. Neděle provodní	23
7. Po neděli provodní	24
II. Poučení o svátosti oltářní:	
A. Úvod	26
B. O svátosti oltářní vůbec:	
1. Ustanovení svátosti oltářní	35
2. Její trvání od počátku	46
3. Jak tu Pán Ježíš přítomen jest	54
C. O svátosti oltářní jakožto oběti:	
1. Ustanovení a trvání mše svaté	70
2. Její poměr k oběti kříže	79
3. Jak dlužno jí obcovati	89
D. O svátosti oltářní jakožto pokrmu duše:	
1. Přijímání skutečné a duchovní	98
2. Účinky hodného přijímání	103
3. Účinky nehodného přijímání	110
4. Příprava těla i duše	117
5. Jak při sv. přijímání dlužno se chovati	122
III. Promluvy a modlitby:	
Promluva po generalní zpovědi	130
Promluva v neděli provodní	135
Modlitba před sv. přijímáním	137
Modlitba po sv. přijímání	138

